

~~12517~~
~~6~~

XVe siècle n^o ~~1107~~

V2 KIEDRUM

1202

Inc 1202

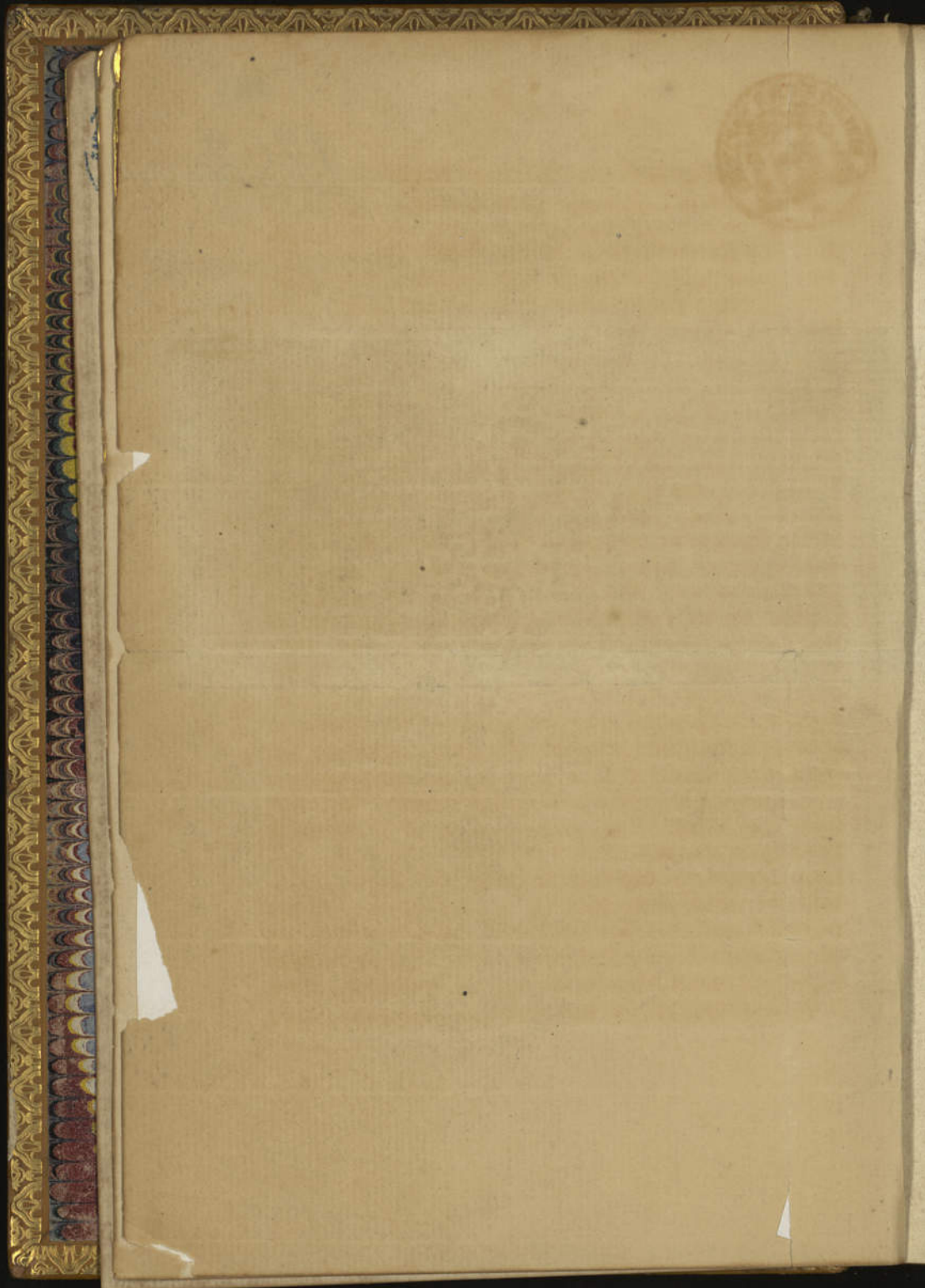
- 1.- Speculum animae peccatricis.- Paris, Antoine Caillaut, circa 1483.
C 5564. Pell 4315
- 2.-Stella clericorum.- [Paris, Antoine Caillaut, ante 19 XI 1488]
C 5648. Pell 10765
- 3.- HUGO de SANCTO CARO.- Speculum ecclesiae.-
[Paris, Philippe Pigouchet, circa 1490]
C 5315. Pell 6148
- 4.- MANCINUS (Dominicus).- Carmen de passione Christi.- [Paris, Philippe Pigouchet, c. 1490]
C 3811. Pell 7446
- 5.- WIRECKER (Nigellus).- Speculum stultorum.-
[Paris, Philippe Pigouchet, circa 1490]
HCR 16215 . Pell 11834
- 6.- Cordiale quattuor novissimorum.- [Paris, Philippe Pigouchet, circa 1495]
C 1730. GW 7500

XV° - J. n^o ~~1112~~.

1202

Speculum aīa peccat:
Stella Cleivonum
passio J^hi metria
Speculum Stultorum
De quatuor novissimis ~

Speculum stultorum

Handwritten text, possibly a title or header, appearing as a faint blue ink stamp or bleed-through from the reverse side of the page.

2

Incipit epistola veteris vigelli ad builhelmum amicum
suum secretum continens integumentum speculi stultorum
ad eundem directi et inferius scripti.

Dilecto sibi in xristo et semper diligendo fratri
buihelmo. Suus vigellus. Salutem i summo
et vero salutari. Librum tibi nuper misi cuius r
titulus et textus legentibus et non intelligenti
bus videt esse ridiculosus. Sed et si singula sub
tiliter inspexeris: animumq; scribentis et intentionem atten
deris: licet stilius non minus sit rudis q; materia: in aliquo tñ
posses erudiri. Unde et tibi in lucem prodeant que verborum
velata sunt dissimulatione: pauca tibi breuiter de abscondit
meis dignū duri denudare. Titulus igitur huius libelli ta
lis est. Speculum stultorū. qui igitur sic appellatus est: vt in
spicientes aliena inspecta stultitia tanq; speculum eam habe
ant. quo inspecto propriam corrigant. discantq; in seipsis id et
se reprehendendum quod in aliis reprehensibile viderint: quas
si per speculum. Veruntamen sicut speculum intuentibus fa
ciem representat et formā: s; nequaq; in animo preterite rep
sentationis conseruat memoriam. sic et stultis familiare solet
esse vel difficile appria reuocari stultitia: q; tñcūq; fuerint eru
diti ex aliena. Dicitur igitur speculum stultorum quia stulti i
specta sapientia statim obliuiscuntur eam vel quia sapiētes
ex eo etiam proficiunt: qui dum stultorum stoliditatem aspici
unt seiplos componunt. et ex trabe inspecta i oculo alieno: fe
stucam eiciunt de proprio. Hec de titulo. Introducitur au
tem asinus animal stolidum volens caudam aliam et ampli
orem quam natura contulerat contra naturam sibi inferi: nō
respiciens quid necessitas exposcat et status vtilitas suade
at. et quo magis vota sua contra naturam acuiens eo ad im
possibilia se conuertit: et factus est impatiēs dilationis. Asi
nus iste monachus est aut quicūq; alius religiosus i claustro
positus: q; tanq; asinus ad obsequiū dñi seruitio diuine est mā
cipatus. qui nō cōtentus oditiōe sua sicut asinus sua cauda: id
qd naturaliter non accepit vel natura repugnāte nequaq; po

a ii

terit accipe affectat amplius ad illud modis oibus anhelās. & q̄sulit medicū id ē quēcūq; putat id sibi offerre qd̄ mēte capt^o estimat eē possibile. Caudā veterē vult sibi auelli & nouā inseri. q̄bitā claustralē in qua deberet vsq; in finē pseuerare vt saluus fieret oīno fastidit. q̄rēs oibus modis qualiter ab eo euellat̄ et trāsplanteē vt noua cauda & plura sibi possit accrescere. sc̄z vt prioratū vel abbatīā sibi possit app̄hendere: vbi parētū suoz sequelā copiosā possit sibi inferere. et postea quasi caudā possit se quocūq; ierit trahere glanter. Medicus p̄o. i. iste q̄ desiderat infirmū hūc curare dūmodo sit curabilis audiat quid asinus petat/ quid desiderat/ quo deniq; tēdit: & petitionē habeat p̄ frivolo. desiderīū p̄ stulto. id quo tendit oīno p̄ nihilo. vñ ab inceptis suadeat desistere & naturalib^o potentū bonis aliena nō appetere. dices de facili cū bona q̄ possidet p̄dere posse: s̄z p̄dita nō leuiter s̄z vix aut nunq̄ recuperare. **Due vacce fuerūt quondā cuidā patrifamīlias. que tēpore hyemali in quodam prato lutoso de nocte cōmorate: supueniēte gelu acriori p̄ caudas lutosas terre q̄ limosa erat adhererūt. et ita cōgelate sūt q̄ mane cū ad stabula reuerti conarent̄ nullaten^o potuerūt a terra caudas euellere: s̄z cōpulle inuite residere. Vñ cū altera casū fortune sue nimis eēt ipatiēs illecta p̄o ī amore vituli quē nuper domi reliquerat inclusū: caudā suā nimis festine prescīdit. domūq; recurrit suadēs socie sue vt abscaisa cauda ab ipedimēto se soluet̄: et secū expedita rediret. Sed illa magis circūspecta et secū p̄sāns quid cauda q̄ oneri est hyeme/ vtilitatis offerat in estate. q̄silio acquiescere supsedit expectans donec sol circa meridiā incalescens/ et glaciē solueret/ et gelu tparet/ eāq; s̄neret imaculatā gaudenī abcedere: q̄ p̄ discretionem se no vit in angustiis tēperare. **Hec due vacce duo genera hoīm sūt in religione diuentū. Sūt enī quidā nimis indiscreti & valde p̄cipites: qui cū aduersitate aliqua supueniente quasi quodā gelu q̄stricti vel parantū suoz tenerritudine quadaz/ sicut vacca vituli amore/ capti et excecati caudā suā statim abscaidunt id est memoriā mortis qua se a multis puolantib^o et p̄gentibus deberēt p̄fegere: lōge proiciūt. s̄z in futurū nō p̄spicentes/ nec eozum exitus in ira sua mentientes/ veteres amē****

cos suos qui eis in necessitatibus adesse poterat sine spe recuperationis abscondit: siue p̄scindit penitus et euellit. Dñ in tpe angustie nō merito cadit ante faciē subsequētis amicorū destituti adiutorio: qui noluerūt moderari quid facerent in furore suo. Alii sūt qui maturiori regunt cōsilio spūs sapie et intellectus in anteriora extēsi/ et qđ maxime prudentie ē: fortuitos casus inopinatoꝝ metiunt euentuū. qui in aliquo leuiter seu grauiter eis possent nocere: illud sapientis p̄ oculis hñtes interioribus. vñ vsus. A casu describe diē nō solis ab ortu. Nō attendētes faciē scorpionis s; caudā. Hi sunt qui in aduersis patienter impatientium repulsiones tollerant. qui beneficii ingratos humili expectatōne in memoriā imemores reuocāt. qui rerū exitus plusq; principia pōderant. Hi sūt qui estui feruoris nō imemores caudā suā seruant: vt muscas abigāt ⁊ elidant. Cauda extrema pars est corporis. que mēbris oībus necessaria est in die incalescentis feruoris. Cauda corporis est finis vite p̄sentis signās hūc qui bonū facit et bñ custodit muscas id est demonū insidias. in die feruoris s; i die iudicii nō timebit. Ille vero qui tpe hyemis et hui⁹ vite p̄ntis frigelcentis/ caudā absiderit id est extrema sua corrigere neglexerit i tormētis cū demonibus subiacebit. Salienus igit̄ volens vt asinus: salperet et intelligeret ac nouissima puideret: dissuasioe vsus est. s; q̄siderās q̄ stulto aliquid ostra voluntatē suadere vel dissuadere nimis sit difficile cū eū videret in pposito suo ita p̄tinaciter p̄sistere iuxta salomonē qui ait responde stulto iuxta stultitiā suā. p̄cepit ei vt quedā p̄quireret q̄ erant i possibile reperiri. quasi manifeste ei diceret. Consilio nō acquiescis. exemplo nō instrueris necesse est vt labore magno erudiaris. Multis eniz vexatio dedit intellectū. quos prosperitas nunq̄ potuit erudire. Alinus enī qui vadit emere varia et in vasis vitreis ea recondit monachus est: qui vt vanitatē quā desiderat allequatur circūquaq; discurret grām hoīm q̄rens que quasi vitrū fragile est. nūc q; adulatoribus allicit: nunc muneribus astringit: totq; laboribus et erūnis afficit p̄ nihilo q̄ longe minoꝝ precio posset regnū celoꝝ sibi cōparasse. vñ plerūq; fit vt dū supra se quis rapit q̄ stulta et inania desideria acquirat: nō solū

quod desiderat s; illud etiā modicū pdat quod prius habebat.
Sic asinus qui cū nonā caudā sibi iseri laborauit: veterē oīno
cōfusus amisit. Ille frater fromundus qui canes imisit in
asinū et postea nimis pterritus similit se in omnibus satilla
cturū cogitās quō eū de medio tolleret: et dū hec callide machi
naret ab asino in rodanū p̄cipitat est et submersus. eos signi
ficat qui fratres simpliciores sua astucia circūuentire et decipe
re attemptant. et sepius ipsi in laqueos incidit quos alii ab
scondūt. Iuxta illud. Neq; fuit vnq; del erit lex equior vlla. q̄
necis artifices arte perire sua. Verba q̄ secū asinus loquit̄ se
cūdū animi sui motū nūc fatua nūc indiscreta meditātōnes
eoz signāt indiscretas et inutiles: qui ponūt impossibilia ī ai
mo suo. et ea q̄ nō sūt tanq; ea que sūt sperant et expectant dī
es suos in vanitate osūmantes. circa seria desides et negligē
tes: et circa frivola solliciti et precipites. quoz cogitātōnes stul
tas et instabiles / opa que sequunt̄ ostendūt: dicente scriptura.
A fructibus eorū cognoscetis eos. Quod aut̄ sequit̄ de fi
lio presbiteri et pullo galline qui postea p̄ tibia fracta reddidit
tallonē. q; p̄ se satis elucet ergo nō indiget expositione. Hoc eī
hodie ex consuetudine versum est in naturā. vt qui ledunt̄ del
etiā in minimo offendunt̄ in puericia: t̄pus retributionis vsq;
ad annos vltime senectutis reseruet̄ in memoria. nec acceptā
aliqñ iniuriā obliuiscant̄: quousq; manifeste fuerit expiata p̄
penā. Pariter asinus qui parisius scolas frequētat ⁊ litte
ras pena discendo: et operā perdit et impensam. q; discens
nomē vrbis nō potuit retinere in qua p̄ septēniuz morā fecit.
illos signat qui cū sensus nō habeāt exercitatos vel aptos ad
litterarū apices intelligendos. tñ vt videant̄ in vtroq; testa
mento eruditi libros legūt quos nō intelligūt: quoz etiā noīa
eis plectis nō meminerūt. cupientes potius vt ab oibus mul
ta et magna scire credant̄ ex assidua libroꝝ aspectione: q̄ vt a
liquid sciāt in rei veritate. Hiī in oibus aperte eruditi sūt quo
usq; articulus emerferit vt res verbis fidē faciat et scia diuici
us abscondita p̄ operis effectū in publicū pdeat. cuz turpe et
ridiculosū id aliqñ p̄fiteri nō erubescere' qd̄ cū ad rei affectio
nem puentū fuerit liquide appareat eū oīno nescire. Sūt aut̄

4
hodie multi simulators. nec est ars aut ordo in vniuerso fere
orbe in quibus nō est aliqua simulatio. Qui eī artibus vacāt
simulant se scire qđ nesciunt. qui in ordine religionis viuūt id
volunt videri qđ nō sūt. Vñ brunellus quedā de diuersis ordi
nibus interserit iocosa quadā simulatione reprehēdēs que no
uerat aspera increpatione nequaq̄ se posse extirpare. Mul
ta enī genera mēbrozū sunt q̄ vtilius vnguentū q̄ cauterium
id est ferrū quo vtunt infirmī vel dānati ad medelā admittūt.

Hec de primo prologo auctoris.

Incipit prologus metricus in speculū stultorum.

Discipe pauca tibi veteris vvilhelme vigelli:
Scripta minus sapido nuper arata filo.
Hoc modicū nouitatē opus tibi mitto legēdū:
Maxima pars anime dimidiumq; mee.
Ipsa superficies quāuis videatur inepta
Materieq; rudis verba diserta minus:
Multa tamen poterit lector studiosus in illis
Sensibus et studiis carpere digna suis.
Non quod verba sonant sed que contraria verbis
Insita sensus habet: sunt retinenda magis
Quis vetat ex nugis vario peradigmate sumpto
Seria quandoq; plurima posse loqui. legi
Septus hystorie breuitas hystoria magna
Claudit: et in vili res preciosa latet.
Quicquid ad exemplum morum doctrina propinat:
Doctrinē causa debet habere locum.

Explicit prologus secundus.

a. llll.

Incipit pars executiua.

Epicius admiro: dum tēpora lapsa reuoluo
Quam fuerim nobis q̄qz notanda tibi.
Nil cum preterito p̄ns mihi tēpus habere
Cernitur. in caudam vertitur om̄e caput.
Fit de nocte dies / tenebre de luce serena /
De stulto sapiens / de sapiente nihil.
Fit cato mentis ebes / linguam facundus v̄lices
Perdidit. instabiles nunc habet aura vices.
Plusqz catone sapit / magis est facundus v̄lix:
Qui non mutus erit mente manuqz carens.
Quisqz fuit sapiens duro sub tempore belli:
Hunc quasi delirum tempora pacis habent.
Et qui nil sapuit nisi stultum tempore duro:
Postq̄ pax rediit incipit esse cato.
Quodqz magis miro: furantur nestoris annos:
Quos nondum partus edidit ipse suus.
Sic fortuna parit / dum partus prodigiosos
Redditur ex partu prodigiosa suo:
Prodiga facta magis q̄ prouida / prodigiosam
Cum sciat ante suam se peperisse diem.
Nam puer impubes cicerone discretior ipse
Fingitur: et magno scire catone magis.
Omnia lunari subiecta globo reserare
Novit: et interdum mistica multa videt.
Qualēcunqz virum cupio quantūqz disertum
Fingerem: mente manu pingere talis erit.
Sicqz dealbatus paries depingitur extra /
Interius plenus sordibus atqz luto.
Sic pictura lutum vestit / sic gemma venustat
Stercora / sic aurum putrida ligna tegit.
Qui nihil est per se neqz habet quo tendat in altum:
Expedi alterius vt releuetur ope.
Est tamen absurdum / cum quilibet ex alieno
Altius intum: at: q̄ tumuisse decet.

Quāuis de propria cum quis virtute superbūt:
 Sit vitium leuius hoc tamen esse puto.
 Consuetudo tamen solet attenuare pudorem:
 Reddit et audacem quem mora lingua iuuat.
 Regna licet teneat / sceptrūq; leonis asellus
 Iurag; det populis / semper asellus erit.
 Asperior tamen est in sede leonis asellus
 Si positus fuerit: q̄ foret ipse leo
 Peile leonina tectum detexit asellum
 Risus / et excedens gloria bana modum.
 Si moderata foret saltem sub imagine falsa
 Res simulata: diu posset habere locum
 Sed nimis impatiens grauis in nouitate venustas
 Precipites saltus in sua damna dedit.
 Dum miser ipse sibi factus fuit ex alieno:
 Fortunam didicit dedidisse suam.
 Perdidit inuitus male se simillante leonem:
 Quod bene siue male credidit esse bonum.
 Si qua minas prudēs male perdidit: ex alieno
 Perdidit. ex proprio nil perisse liquet.
 Que fuit ante sibi nullo mediante figura
 Permanet: ex nihilo perdidit ergo nihil
 Qui leo non potuit fieri / si fiet asellus
 Sufficit: alterius sarcina pondus habet.
 Quog; magis fertur magis est onerosa ferenti:
 Respectu vario pondera pondus habent.
 Sanius ergo foret alienum non rapuisse:
 Quam cum dedecore non retinere suum.

De asino qualiter voluit caudā suā fieri lōgiorem.
 a Dribus immensis quondam dotatus asellus
 Institit vt caudā posset habere parem.
 Cauda sua capiti quia se conferre nequibat:
 Altius ingemuit de breuitate sua.
 Non quia longa satis non esset ad vtilitatem
 Ante tamen q̄ sic apocopata foret.
 Consultuit medicos. quia quod natura negabat

Artis ab officio posse putabat eos.

Responsio galieni medici.

c Si galienus ait. satis est bipedalis aselle

Cauda quid ulterius poscis inepte tibi.

Sufficit ista tibi. nam quo productior esset:

Sordidior fieret / primiorq; luto.

Hac nisi contentus fueris dum forte requiris

Prolongare nimis abbreviabis eam.

Quod natura dedit non sit tibi vile: sed illud

Inter diuitias amplius esse puta.

Crede mihi. vetus est tibi cauda salubrior ista

Natibus innata q̄ foret illa noua.

Nec placet ista tamen / sed habere cupis meliorem.

Artibus et curis insita peior erit.

Sed neq; de facili posset noua cauda creari:

Quāuis deposita cauda vetusta foret.

Vita breuis / moribus grauis / est et tempus acutum

Ars est lōgua nimis / abdita causa latet.

Cotidie fallunt ars et praxis medicine:

Si tres euadunt septem dant colla ruine.

Difficiles cure nimium / sed et experimenta

Ipsa suos medicos fallere sepe solent.

Certa pericula manent medicorum. dogmata nō sūt

Qualia tu credis. qualia quisq; putat.

Sed neq; sic passim prestat medicina salutem:

Quāuis distribuatur arte peritus eam

Pendet in ambiguo morbi medicina: dolorem

Impedit atq; parit conditione pari.

Que profunt aliis / nocuisse probantur:

Non est in medico quam cupit eger opis.

Velle potest medicus sed non conferre salutem.

Gratis diua facit / ipse minister adest.

Sepe quidam medici fallunt. falluntur et ipsi.

Et vice conuersa que nocuere iuuant.

Esto q̄ ars mandat faciat nec ab inde recedat:

Non tamen euenient que cupit ipse sibi

Solus enim deus est morbis medicina salutis:
 Nos tantum velle possumus ipse potest.
 Nos nihil absq; suo vel eo nos preveniente
 Possumus. ipse sibi sufficit absq; meo.
 Nos herbis variis pigmentis et speciebus.
 Utimur: hic verbo singula sana facit.
 Dicimur a populo medici et nomine solo:
 Sed deus est medicus nomine regq; simul.
 Quam dedit ille tibi caudam retinere memento
 Stulte: nec ulterius ulterioza petas
 Ne perdas quod habes. quod habes tenuisse labora:
 Ne veniant subito deterioza tibi.
 Quam tibi plantavit caudam qui contulit aures:
 Si mihi credideris hanc retinere stude.
 Inq; statu quo te medicus tuus ille reliquit
 Sta: donec veniat mutet et ipse statum.
 Tutius est certe modico gaudere salubri:
 Quam magnis tristi conditione frui.
 Voluere multa solet animi meditatio stulta:
 Que magis impediunt q̄ sua vota iuvant.
 Auribus ex propriis poteris cognoscere quis sis:
 Quam sit et absurdum quod statuisse cupis.
 Auribus ex geminis tria corpora talia possis
 Inuestire satis: et remaneret adhuc.
 Non honor est sed onus tales aures habuisse:
 Que pariant domino nil nisi damna suo.
 Auribus ecce tuis si par tibi cauda fuisset:
 Quod si iuncta simul hec duo monstra forent.
 Innatum solum satis est in corpore monstrum:
 Ingeminata nimis deterioza forent.
 Cum pateant oculis que sunt magnifesta duobus
 Facilius poterit vna latere lues.
 Ex re nomen habens modo diceris auriculatus:
 Risus et est populi ludibriumq; fori.
 Quid tibi si cauda fieret quasi pertica lingua:
 Per caput et caudam tunc traheretur item.

Si duo monstra simul corpus iungantur in vnum:
A populo digitis nonne notandus eris.
Magnis magna decent breuis es nihil vtilitatis
Quam tibi cauda breuis amplius: ampla daret.
Tutius ergo puto caudam retinere vetustam:
Quam plantare nouam que minus apta foret.
Et neqz cauda noua: q̄ et auditu nouitatem
Narrat inauditam/crescere posset ita.
Res facilis dictu sed difficilis nimis actu.
Verba ruunt subitorem mora longa trahit.
Est leue dixisse que ventus et aura ministrat:
Sed fecisse quidem non leue pondus habet.
Dicere multorum est: sed vox nisi crescat in actu
Est vento similis/ventus et ipse lenis
Dicere quisqz potest: sed dictis iungere facta
Si bene perpendas/non ita quisqz potest.
Hec duo sunt eius:cuius sunt omnia/per quem/
Omnia sub quo sunt omnia iure pari.
Cuius idem posse quod velle/nec hoc minus illo:
Qui solus cunctis contulit esse suum.
Qui facit et reficit/creat atqz creata gubernat:
Non minor aut maior tempore siue loco.
Huius in arbitrio pendent mortalia queqz:
Hic et non alius prestigit esse tibi.
Quod dedit ipse tibi qualē te contulit esse:
Et si nolueris improbe talis eris.
Cur non sustineas quod oportet sustinisset
Eius ad arbitrium quem cohibere nequis.
Crede mihi.nihil est fieri quod posse putasti.
Quod natura negat reddere nemo potest. K
Increpatio galiēni. Increpat eū p̄ cōparationē.
a Inquid enim ceruus saliens in montibus altis
Supplicat atqz petit:qualia stulte petis.
Si te maiores/si te quoqz nobiliores
Talia nulla rogant:tu quid inepte rogas.
Nil lepus/ā visus/caper/ā capra/dānula/ceruus

7

Caufatur caude de breuitate fue.
Nunquid es melior maior vel sanctior vnus:
Et tamen hīs breuior q̄ tibi cauda manet.

Consolatio galiēti.

n Obiile corpus habes: nō sit tibi cauda pudori.
Nam si cauda breuis est tibi grande caput.
Non breuis est a deo q̄ non aliis breuiorem
Esse liquet. satis est ergo remissa tibi.
Quod minus est caude capitis supplebis honore.
Non decet vt fiant: illud et illa pares.
In caude titulis anglorum rex edoardus
Non tibi precellit: pontifices q̄ sui.
Firmiter ergo tene quod habes. quia conditionem
De facili posses damnificare tuam.

Narratio galiēti vt reuocet asinū a sua
stultitia p̄ apologū de duabus vaccis.

a Nescis vaccis quod contingit esse duabus:
Quas puer aspexit patris in ede mei.
Altera brunetta fuit altera dicta bicornis:
Sed nigra brunetta flaua bicornis erat.
Contigit has igitur hyemali tempore quodam:
Nocte retardatas non redisse donum.
Per vada transibant limosa lutoq̄ repleta:
Pascua cum peterent cotidiana sibi.
Vtq̄ solent vacce caudis de more lutosis:
In pratis luteis concubuerunt thoris.
Nocte gelu subitū veniens terramq̄ perurgens:
Contuit in solidum mollia cuncta prius
Diruit in lapidem quicquid fuit ante lutosum.
Stagna lacus fontes marmora instar erant.
Quas fouet innatas ligat arcibus alueus vndas:
Nec sinit elabi flumina more suo.
Tot pontes quod aque: liber nec vt ante negatur
Tranfitus est per aquas. quo via plana placet
Heserunt terre cauda mediante iuuenē.
Artius astringit terra lutosā lutum.

Undiq; terra riget: caudas retinente rigore.
Surgere non poterant: nec remeare domum.
Hanc reuertente pariter doluere reuerti:
Sed prohibet glacies conglutinata solo
Plurima. conate spem defrustrate labore
Tandem lassatas continuere manus.
Multa tamen querule facioq; dolore gementes
Attemptare student: et variare bices.
Sed nihil est quod agunt: propria virtute resolut
Non sinit obiecta vis violenta sibi.
Anxia facta nimis ditulo clamante bicornis
Anxius instabat posse referre pedem.
Nam noua nata domi. stabulis inclusa relicta
Hesternum fuerat: ne sequeretur eam.
Sed nihil proficiens cum desperata laboris
Jam foret. ingemuit altius: hec et ait.
Vna salus superest caudas refecare lutosas:
Que retinent miseris nec remeare sinunt.
Quid mea cauda mihi: vel quid mihi contulit vniq;
Quis fructus / vel que gloria cauda mihi.
En per eam teneor tanq; captiua. quid ergo:
Non honor est sed onus hec mea cauda mihi
Attrahit ipsa lutum pendens: onerat q; ferentem
Quid tribuat video nil nisi triste mihi.
Libera nunc essem nulloq; tenente redirem.
Ni foret in cauda sordida causa mihi.
Tollere materiam ne propter materiatum
Hic ego deficiam tutius esse puto
Causidici dicunt quia legibus est ita cautum
Causatum perimit causa perempta suum
Sanctius est partem q; totam perdere caudam /
Quam caput hoc modicum q; meliora minus.
Malo mihi caudam pariter cum carne reuelli:
Quam subito vitam perdere morte meam.
Forsitan hic alias simili ratione mouer:
Quoq; modo teneor nunc retineter item.

Si mea cauda modo fuerit suscita. regressus
 Tutior: hic aderit: q̄ fuit ante mihi.
 Paruula si peream mecum mea nata peribit:
 Quam nondum quintum constat habere diem.
 Et si non pro me faciam mihi talia: saltem
 Propter eam fieri cogit oportet ita.
 Corporis hec nostri pars est: quam dente procaci
 Consuenero canes dilacerare prius.
 Dimidiumq; fere iam pridem surripuere.
 Heu mihi: quod reliquum restitit vsq; modo.
 Quod superest canibus placet hoc impendere nate:
 Hocq; pium satis est: hocq; salubre mihi.
 Ergo quid ulterius: que sum factura morabor:
 Casibus induris accelerare iuuat.
 Dixit. et arreptam caudam pugione rescidit:
 Festinansq; domum carpere cepit iter.
 Ante tamen studuit ferrum prestare sorori:
 Posset vt a simili soluere vincla sibi.
 Sed minus hec preceps prudens. magis sapienter
 Verba tulit: cohibens a pugione manum.

Responsio brunette.

P Ditea respondens dicit. quid inepta laboras:
 Quod mihi persuades absit vt illud agam.
 Rebus in aduersis opus est medicamine multo.
 Non decet in grauib; precipitare gradum.
 Rebus in ambiguis quotiens fortuna laborat:
 Consilium preceps non decet esse nimis.
 Impetus vt memini grauisz male cuncta ministrat:
 Si male cuncta facit: ergo nec vlla bene.
 Non opus est grauib; vbi res grauis est et acerba:
 Sed magis auxilio. cōsilioq; bono.
 Mitius in duris sapiens cato mandat agendum:
 Molli ne pereant asperitate graui.
 Res vbi difficilis non est ita precipitandum:
 Tempore sanatur quod ratione nequit.
 Si fortuna modo grauis est: querla repente

Quod graue portamus alleuabit opus.
Tempora labuntur. domini qz cadunt. renouantur
Serui. bulgus abit. aera leta patent.
Que veniunt subito subito quandoqz recedunt.
Prospera cum duris mixta venire solent.
Fortuitos casus non est vitare volentum:
Nemo futurorum prescius esse potest.
Plus valet interdum non preuulisse futura:
Quam certum fieri sollicitumqz nimis.
Nam sua multotiens docuit veratio multos:
Obfuit et multis prosperitate frui.
Casibus in letis minor est sollicitudo multus:
Erudit incautos sollicitudo grauis.
Casibus in letis magis est metuenda voluptas:
Segnius in viciu tristitia corda ruunt.
Integra troya fuit dum se suspectus vtrinqz
Subtrahit durus hostis ab hoste suo
Pax data subuertit que prelia non potuerunt
Venia. plus nocuit rege remissa manus
Sola venire solent et vir et caro secunda:
Turbine ballata fors inimica venit
Si fortuna dedit dudum mihi dulcia:quare
De digner sub ea paucula dura pati.
Dura quidem patior sed nō duranda per annum:
Nondum preterit tota vel vna dies.
Principis aut regis si carcere tanta ligarer:
Asperiora luto ferrea vincula forent.
Mollius esse lutum ferro quis nesciat. ipsos
Reges et satrapas ferrea vincula tenent.
Si leniora luti q̄ regia vincula ferri:
Est lenior certe fors mea sorte sua.
Illos forte sua quinquennia vincula seruant:
Forstian in triduo carcere soluar ego.
Flante leui sephyro nothus in sua regna redibit:
Precipientqz statum prata lutosa suum.
Tunc dissoluentur mea per se vincula gratis:

Et remanebit adhuc hec mea cauda mihi.

Ne cito p̄uasse possem: sed penituisse
Forſitan eternum perpetuumqz foret.
Sorte pari poterit nox vna reſoluere vinc̄tam:
Sicut et anterius vna ligauit eam.

Non decet vt quotiens quedā minus apta putant:
Quod quis perpetuo iure releget ea.

Si quibus obſtat hyemps/ eſtatis gratia proſit:
Vt ſua quem deicit ſors aliena leuet
Sicqz vices variant pacce ſua tempora mutant:
Poſſet vt alterius alter honore fruī.
Dulce relatiuum ſocialia federa iungit.
Fortius incedunt federa iuncta mihi.
Quod minus alter habet (ſua quē fortuna grauauit)
Suppleat alterius copia grata magis
Nil ita præcipuum/ vel tam ſublime creatum/
Vt non alterius poſſet egere manu.
Tempora ſiue vices vario diſcrimine certant:
Nec coeunt neqz federa quoqz pari.

Sepe breues frutices/ ad terram ſternere plauſtruz
Didimus: et celeres detinuiſſe boues.

Sepe breuis magnas ſubuertit machina turres:
Impulſuſqz leui menia ſumma ruunt.
Se premit imbre breui violētia maxima ventis:
Atqz procelloſas mitigat eurus aquas.
Nil contemnendum reputes: quod tempore quouis
Ferre vel auxilium/ vel nocuiſſe poteſt.
Dilius interdum quod carius eſſe putamus
Conſtat: et eſt malus quod minus eſſe putas.

Obſtatit interdum magnis res parua periculis:
Terruit et rapidos paruula virga canes.
Vrbibus in mediis incendia magna repente
Extingui modica ſepe videmus aqua.
Corporis ergo mei quous pars vltima cauda
Dilius tamen hac nil reor eſſe mei.
Que quāuis oneri modo ſit/ nulloqz decorū:

Estiuo redimit tempore damna sui,
Vnica cauda mihi plusq̄ duo cornua prestat
Tempore muscarū plusq̄ salutis habet.
Dentilat hec vespes/leuos dispergit oestres:
Verberat et muscas improbitate graues.
Cauda mihi clipeus/gladus mihi cauda securis/
Lancea/funda/lapis/claua/sagitta facies.
Cauda colit corpus/cutis est fidissima nutrix:
Pulueris abstergens quicquid adhesit eis.
Hec lauat/hec tergit/hec omnibus vna ministrat:
Vltima membrorum prima labore suo.
Si bene pensetur quid honoris et vtilitatis:
Contulerint domine singula membra sue
Sola suo capiti/membris sed et omnibus vna
Plus valet:est et eis officiosa magis.
Omnibus vna cauens fragilis discrimina sexus
Publica ne pateant/cauda putenda tegit.
Hec mea cauda mihi vario pro tempore confert:
Que tamen est certo tempore grata magis.
Tempora nam timeo que sunt mihi iure timenda:
Nec timet incallum qui mala vota timet.
Cūq̄ quid et passa sum/bel passura recordor:
Hec ego sum semper dicere visa mihi.
Ecce dies veniunt veris/musceq̄ resurgunt:
Quas castigat adhuc cana puuina gelu.
Cum calor estatis nimio calore per agros
Sperferit omne pecus/terrueritq̄ greges:
Musca grauis pestis/qua nulla nocuior vnq̄/
Extitit in mundo/bel magis atra lues.
Dente graui miseris totum sperlura per orbem
Percutiet pecudes/nec sinit ire pedes.
Nāq̄ leui saltu tanq̄ per inane volantes
Moribus et stimulis exagitabit eas.
Illa dies caudam cunctis docet esse salutem.
Et suus estatem preuenit augur hyemps.
Forte dies aderit in qua ni fallo egebit

Vacca sua cauda:quam modo spreuit ita.
 Illa dies caude faciet meminisse iuencas:
 Et steriles vaccas emeritalqz boues.
 Illa dies caude faciet meminisse bicornis:
 Qua males cauda non habuisse caput.
 Illa dies caudas mundo faciet preciosas:
 Que plus sunt viles q̄ vetus olla modo.
 Illa dies dura multūqz timenda per orbem.
 Tanq̄ iudicii plene timoris erit
 Illa dies caudas nostras numerabit:et illa
 Discernet pariter:que bona/que de mala.
 Illa dies caudas nostras discernet vtrasqz:
 Que bene mundata/que de lutosa nimis.
 Hec est illa dies in qua si forte iuuenta
 Posset habere duas:malet habere decem.
 Hec est illa dies/veniet qua durus oester
 Tortor: vaccarum maximusqz bouum.
 Hec est illa dies:que muscas dente caninas
 Horribus et stimulis mittit in omne pecus.
 Hec est illa dies quam pretinuisse futuram
 Expedit armento:ne patiatur in hac.
 O mihi q̄ felix/misera que posset ab illa
 Euasisse die:quam timet omne pecus.
 Hanc etiam plus morte mea/formido futuram:
 Qua nisi tunc munda/non ero tuta satis
 Nāqz graues musce nimium/feruorqz diei
 Multus erit:nec ibi quis latuisse potest
 Nec pecori tantum feruor/musceqz nocebunt:
 Sed dominis pecorum/pastoribusqz gregum.
 Hec est illa dies qua non aliena iunabit
 Cauda:nec alterius quid nocuisse potest.
 Sed ne pastor ibi pecori/thaurus de iuence
 Par de pari/poterit ferre salutis opem.
 Hec est illa dies.de qua nisi vera fatemur
 Pendet ab illius nostra salute salus
 Ergo licet teneor cauda grauiterqz coarfer:

Non tamen affrangar ipsa dolore meo.
Malo per has septem vel quinq; dies cruciari:
Forsitan interea tristis abibit iemps.
Quam prelonga nimis me feruida teneat estas:
Dilaceretq; meam musca canina cutem.

Talia dū memorat modico recreata sopore:
Flante breui zephירו tempora versa vidit.
Sol calet: et superas clarus durexus in auras
Diffusis radiis temperat omne gelu.
Soluūt vnda fluens/humus exhilarata tepescit/
Aufugit et subito cana pruina solo.
Et status/et facies siluis reddūtur: et aruis,
Luncta relaxant carcere clausa prius.
Nec mora consurgens caudam brunetta retraxit:
Acceleransq; domū carpere cepit iter.
Quam procul vt vidit sanam remeare bicornis
Ingenuit: tonso pectore tristis ait

De lamentatione bicornis.

h **E**u mihi quid feci: quis me furor egit iniquus.
Quam nimis accelerans in mea damna fui
D q̄ perduros habet impatientia fines.
Quāq; solet preceps exitus esse grauis
De mihi misere/ de nūq̄ non miserande/
De cui nil nisi de/ tempus in omne manet.
De mihi nūc/ quod ego cūctis animantibus vna
Sū data ludibrio tempus in omne meū.
Cur mihi cū cauda non est mea vita rescisa:
Ut caput et cauda continuata forent.
Cur non terra prius/ cur non absorbuit vnda
fluminis: aut missis ignibus vsta fui.
Queq; nimis preceps/ cur non mea fata secuta
Montibus et sumis precipitata rui.
Heu mihi: cur laquei circū mea guttura missi
Vitam cū vicio non rapuerit meo.
Cur non mors subita vitam vel fonticus illa
Moribus ademisset que vagus esse solet

Quid queror vna mihi superest medicina doloris:
 Mors cita que sola soluere cuncta solet.
 Nec mora quid soluat iam formidabilis estas
 Imminet: erit hyemps vere vigente nouo.
 Diuet in exemplum populis moritura bicornis:
 Instruet et stultos simplicitate sua.
 Discant precipites et quos mora nulla retardat:
 Ne nimis accelerent in sua damna manus.
 Non reputet modicum modico contenta voluptas:
 Res de post factum quod fuit ante docet.
 Nec modicum quicquid reputet si tempore quouis
 Fortuito casu perdere posset idem.
 Lauda nocet capiti proprio prohibetque timeri:
 Cornua dum metuunt posteriora sequi.
 Quid queror in cassum mando tamen ista modernis:
 Qui post me venient hec duo verba legant.
 Dum aliquid superest non est minus nihilo
 Cedat: et est magnum quod fuit ante nihil
 Nil mea cauda fuit mihi cum coniuncta maneret:
 Maxima sed postquam deliit esse fuit.
 Perdere cum timeas magnum reputare memento
 Quicquid habes modicum: sic licet illud idem
 Desiderat tandem mentis stimolata bicornis
 Anxietate graui talia verba loqui.
 Venerat interea tempus quo fertilis estas
 Prata solet primo pingere flore nouo.
 Induerat iam fronde nemus iam gramine terram:
 Tererat intertis floribus arte pari.
 Eriant volucres hyemis de carcere fracto
 Soluere finitimis digna tributa locis.
 Verba negata sibi redimens philomena sonora
 Vocibus insisit: personat omne nemus.
 Quos natura vocat cum furtive venit icundo:
 Aduentusque sui tempora certa tenent.
 Nuncius aurore merulam conuolat alanda:
 Nec sua permutant tempora lege noua

Semper idem repetens veteri noua tempora voce
Ostendit cuculus nil nouitatis habens.
Concentu parili uocum discordia discors
Itonat: et siluis organa mille sonant.
Certat odor florum cantus superare uoluctum.
Organa uox superat balsama vincit odor.
Dulce sonant silue redolent thimiata campi:
Floribus et fructu gignit annona solum.
Estuat estiuo tellus feruore coacta:
Soluatur in cineres quod fuit ante lutum.
Terra parit pulices pariuntq; cadauera vermes:
Aera conturbat improba musca uolans.
Ardoz agit pecudes pariterq; conturbat oester:
Aduolat et musca sordida dente procat.
Per iuga per colles per densa queq; locorum
Diruptis stabulis soluatur omne pecus.
Insidet armento stimulo perdurus oester:
Assunt et vespes immoderata lues.
Saltibus et siluis currunt sine lege uagantes
Cum grege pastores precipitando gradunt.
Oritur omne pecus sudant animalia passim
Spargitur armentum diffugiuntq; greges.
Brunettam sequitur pariter fugiendo bicornis:
Queq; tuta minus fortius uiget iter
Cui sui cauda manet muscis brunetta resistit
Fortiter impendens pro uice sepe uicem.
Ventilat hic vespes alias disperget oestres
Dissipat et muscas seq; tuentur ab hlis
Hec abit illa uolat fugit hic comitantur et illi:
Hic stimulant mordent uiget et illa pedes.
Aggreditur tandem miseram nudaq; bicornem:
Turbine multiplici turba protetua nimis.
Quid faceret misera quo se lugubris et omnis
Derteret in tantis nuda relicta malis:
Quod potuit fecit licuit dum currere cursu:
Certauit crebro precipitiq; pede.

Preuenit ala pedem / vincitq; volans gradientem:
 Plus pede currentis penna volantis habet.
 Arma gerunt pacem. qui pugnaturus inermis
 Aduenit: ex facili succubuisse potest
 Conueniunt mulce / vespes glomerantur in vnum/
 Toruus oester adest / cuspide dente nocens
 Precipito cursu terras dilapsa per omnes
 Donec deficeret instat ipsa pedes
 Nec minus egit eam caude pudor ille: retro: sum
 Quam stimuli quibus est obsita tota simul.
 Ergo resupina tandem sub colle iugoso
 Corruit in terram precipitata tamen,
 Cuiq; foret morti iam iam vicina / resumptis
 Viribus ad modicum extulit illa caput.
 Aspiciensq; prope comites de morte gementes /
 Bunettamq; suam talia dixit eis.

De placentu bicornis.

q Nam grauis ista dies / q sit metuenda modernis/
 Talibus et nostris carpere quisq; potest
 Nec mihi mors grauis est / quoniam si vita superstes
 Estet adhuc grauior hec mihi morte foret.
 Dulce mori miseris mors est: mihi mite leuamen.
 Morte nihil miseris mitius esse potest.
 Non est mors oneri: sed plus conuocit honori.
 Cum mors est talis: q venit ipsa malis
 Mors in vita dabit requiem / quam vita negauit.
 Nil mihi morte perit sed releuamen erit
 Exemplu multis dixi. moriorq; futurum
 Omnibus exemplū / non habitura modū.
 Discite q prope sit / r q vicina ruine
 Gloria mūdana: que ratione caret.
 Impetus euertit quicquid fortuna ministrat
 Prospera. nil stabile cui dedit illa statum.
 Discite q nihil est quicquid peritura voluptas
 Possidet. et false predicat esse suum
 Nil proprium natura dedit: coia queq;

b lll.

Instituit fieri: quo meliora forent.
Disciteq; nosse fuerint discrimina caude:
Quodq; necis causā contulit illa mihi
Plura loqui voluit: sed lingua deficiente
Dix tantum potuit dicere. bruna vale.
Pastores igitur ne fama periret in eum
Signarūt tali gramata busta loqui
Que dum stulta fuit doctos docuisse probatur:
Hec postq; sopiit vernibus esca datur.
Hec modo brunelle tibi que nos vidimus ipsi
Diximus. exemplis vt docearis ab hiis.
Sufficiat quod habes. quoniam si vera fatemur
Stulta petis saluo semper honore tuo.
Nec tamen id fieri quouis medicamine posse
Credideris. nihil est tutius ire domum.
Si quot habent medici spaciola climata mundi
Hec tibi iurassent: nil nisi verba forent.
Non tamen id dico quin posset crescere multum
Hec tua cauda tibi: sed dari nulla noua.
Fracta vel elisa medicorum cura reformat
Funditus abscisa sic remanere solent
Mortua cum diuis nulla ratione coherent:
Cesa vel abscisa cura iuuare potest.
Vnde satis longa poterit tua crescere cauda:
Dūmodo cū reliqua federa carne tenet
En tamen in curis et sumptibus enumerandis
Vt decet et debet copia longa subest
Ardua pregnantem poscunt medicamina bursam:
Res et opes magnas vulnera magna volunt.
Nonne tibi satis est vnam si creuerit vnam
Eargior ex tanto q̄ fuit ante tibi.
Talibus auditis modicum subissit asellus
Sic tamen audirent q̄ tota fora sonum
Cui galienus ait festinans perge salernum.
Inde relaturus cura quod ista petit.
Perge rediq; celer noli tardare pedester:

Quattuor hijs quintum si potes adde pedem.
 Sumptibus ergo tibi nisi tu defeceris ipse:
 Non tibi deficient cura laborqz meus.
 Sumptibus insistas nos artibus experiemur
 Si valeant nostre quod valnere manus
 Accelerans igitur vsus diplomate longum
 Abbreuiabis iter. nam via longa nimis.
 Pluribus es notus necnon dilectus amicis:
 Qui tibi subueniunt pluraqz dona dabunt.
 Forsitan ex facili poterunt species reperiri:
 Nec tamen ex facili credimus illa legi.
 Vasa sed et tecum portabis idonea multa:
 In quibus et referes hic habitura locum.
 Cura laborqz simul solet exactissimus esse:
 Ne male depereant cuncta locate bene.
 Cuncta locata bene vasisqz recondita dignis.
 Tractari poterunt citius atqz geri.
 Mentis ebes quauis non sis in pelle notabis
 Scribere iam nosti qua specie sit opus

Receptum quod dedit galienus
 brunello ad caudā prolōgandā.

h Ec sunt que referes varijs signata sigillis:
 Nec pereant obicit cura laborqz tuus.
 Marmoris aruinam/furni septemplex vmbriam/
 Quod peperit nullo nulla subacta suo.
 Anceris et milui modicum de lacte recenti
 De luteris cursu/deqz timore lupi.
 De canis et leporis septenni federe dragmam/
 Oscula que niso misit alaunda suo/
 Pauonis propriam libram de voce sonora
 Ante tamen cauda q̄ sit adapta sibi/
 De non conterta iubam sine stamine mappa/
 Nam risus asini tu dabis ipse tibi/
 Allecis vel apum crocro de spermate libram/
 De gyrolī iecoris sanguine sine pede/
 Natalis domini modicum de nocte salubri.

Que nimis est longa iure valebit ad hoc
In reditu de monte iouis de vertice summo
Accipias libras quattuor asse minus.
Alpibus in medijs sancti de nocte iohannis
De niue que cecidit: tu simul inde feras/
Serpentisqz rubre necnon de cauda colubz
Vtilis est valde: nec tamen illud eme
Hec bene collecta pariterqz recencia queqz
Impones humeris sarcinulisqz tuis.

Responsio brunelli.

t Alia dicenti supplex respondit asellus
Publice defleto vertice pronus humi.
Cuncta libens faciam: celer ibo qz reuertar/
Nam mea res agitur: non aliena mihi
Non ero tardus ad hoc (quis piger esse solebam)
dederit dñs prospera cuncta mihi

Petit brunellus a galieno dari benedictione:

e N ego progredior bñdic mihi progredienti
Ut mihi sit tuta prospera vita via.

Hor idioma suum vertens galienus et orans/
Subidens parum sic benedixit ei.

Benedictio irrisiua galieni data brunello.

o Vnipotens omnia tibi mille det: et tua cauda
Obtineat pro se milia dena sibi.

Sit tibi potus aqua sit magnus carduus esca/
Harmora stramenta tegmina ros et aqua/
Brando niues pluuię tecum comitentur vbiqz;
Protegat et noctu cana pruina gelu
Sepius exosus veniat post terga molosus
Oscula danda tamen dixit asellus amen.
Ingeminantis amen vox est audita per orbem
Murmureūqz sonū percipit omne forum.

Qualit brunellus pfect⁹ est vltus salernū p spiebus

f estinans igitur veniens in limine porte.

Hesit: et eliso corruit ipse pede.

Signa reuertendi sunt hec dixere propinqui:

Miserant alii dixit et ipse sibi.
 Debile principium melior fortuna sequetur.
 Restat iter longum non remanebit ita.
 Dura satis didici postquam sum fusus ab alio:
 Unde satis possum plurima dura pati.
 Non est deliciis assueta vel ebrietate
 Hec mea persona: que mala ferre solet
 Carduus et lappa constant mihi carior esca:
 Sufficit ad potum nam pluuialis aqua.
 In salsamentis non est meditatio mentis:
 In tenui victu corpora nostra vigent
 Sum tardus et piger: sed certe tardior essem
 Si mea nonnunquam lauta dieta foret.
 Sed neque debet sumptus impendere multos
 Expedit ut crebro vina falerna bibat.
 Quid mihi de vino quo decipiunt sapientes:
 Multaque contingunt (quo mediante) mala.
 Hoc humeris non ventre suo gestare parentes
 Consuevere mei: sit procul ergo merum.
 Ergo gestabo sed non gustabo Ipeum:
 Arripiat ne me cotidiana febris.
 Contra naturam vinum si forte bibissem:
 Mor mihi quartanam gigneret aut scapiem.
 Quattuor ex causis teneor vitare Ipeum.
 Sumptibus ut propriis percam: ne febre laborem
 Et ne decipiam de generemque simul.
 Qui vitare malum poterit nec vult manifestum:
 Plangendus minus est si male cedat ei.
 Qualiter brunellus venit salernum orans.
 p. Quisquam bislenas confecerit ergo dietas:
 Ad que tendebat menia summa videt.
 Mor genu flexo sursum sua brachia tendens
 Nota des supplex soluit: et orat ita.
 Omnipotens deus meritis sancti iuliani
 Det nobis veniam: hospiciumque bonum.
 Sit procul omne malum: pontes portaque gemelle

Partibus in nostris que satis esse solent.
Rusticus aut saccus non inueniatur in vber:
Absq; molendino sit locus iste precor.
Sint ebites stimuli surdi mutiq; molosi/
Sitq; procul catuli vox inimica mihi.
Hospes ruricola mihi sit: cui semper habundat
Carduus hirsutus et pluuiialis aqua.
Sint species viles sit et emptor rarus in vber:
Quilibet existat venditor eris egens.
Sint merces multe sit multum cara moneta:
Sit tempus pluuium sitq; lutosa via.
Prospera sint cuncta sint cuncta salubria nobis:
Ut nostrum citius expediat iter.
Talia commemorans postq; peruenit in vber:
Se dedit hospicio: membraq; fessa thoro.
Surgens mane forum species empturus adiuit:
Quas non inueniens tristic abire parat.
Quattuor ergo dies circumstravit in vber:
Nec tamen inuenit que cupiebat ibi.

Qualiter brunellus deceptus est a mercatore.

t Alia querentem mercator londoniensis

Videns et aduertens: quis fuit inquit ei.

Nuncius es: magnus quisquis te miserit istuc.

Maxima naq; petis. et preciosa nimis.

Et sapiens et diues erat quicunq; ministrum

Huc ita te misit: res manifesta docet.

Nam facies vultusq; tuus satis indicat vnde

Veneris. aut quis sis. nec latuisse potest.

Magnus es: et quamuis peregrini tectus amictu:

In propria patria non peregrinus eris.

D q; sollicita pro te domus est tua tota:

Proq; tuo reditu vota precelq; facit.

Responsio mercatoris brunello data

a Ngla me genuit londonis: ciubus ortus:

Presulis hic veni nuncius ipse mei:

Cui quia plus equo nasum natura tetraxit

Institit: arte malum posse leuare suum.
 Quattuor ergo viros partes transmisit ad istas
 Presul ob hanc causam conditione grauem.
 Annus et annus abit ex quo peruenimus istuc:
 Tresq; vie comites mors tulit vna meos.
 Hic teneo species quas si fortuna dedisset
 Posse referre domum: maxima cura foret
 Quicquid in hac vbe venisti querere totum
 Signatum teneo: deposituq; domi.
 Sumptibus assumptis alieni debitor: eris
 Artor: et i patriam non licet ire meam.
 Dico: amore tamen patrie tatoq; reuertii
 Anrius exopto: quo magis ire veto.
 Littera certa mihi patris de funere venit:
 Fama sed et dominu fingit obisse meum.
 Vitrea vasa decem mihi sunt: et cuncta repleta
 Hiis aliisq; simul que tua carta notat.
 Si precium dederis quo res mihi constitit ipsa:
 Cras potes in patriam diues abire tuam.
 Diterius precium peregrinus de peregrino
 Absit vt accipiam rem tibi dando meam:
 Hoc tamen excepto: q; te puto religiosum
 Vt liceat precibus participare tuis
 Hic fit contractus inter brunellu et mercatorem.
 i Elico brunellus precium numerabat: et illa
 Mugis vasa decem plena recepit ibi.
 Quoq; magis fieret stabilis contractus vtrumq;
 Nomen venditoris poscit. et ille refert.
 Londonis natus gyla de matre parentis:
 Nomine trufator nuncupo: ipse mei.
 Gula mihi soror est multis notissima regnis:
 Est et trufa mihi federe iuncta thoro
 Nec minus ipse tuum nomen mihi dicere dignum
 Duxeris: vt memori mente tenere queam.
 n Inanis iactantia brunelli de sua nobilitate.
 Omen brunellus mihi stat respondit asellus

Notus ubiqz satis nomine/reqz simul.
Principibus regni/necnon et regibus ipsis
Seruio. seruili conditione carens.
Et pater/et proauus/ regum de more ministri
Semper erant: et ero/ tempus in omne meum
Regis in obsequium successi iure paterno.
Indiget officio curia tota meo.
Obuius ipse mihi si rex quandoqz feratur
Ledit: et incedo rege ferente locum.
Est tamen vna mihi multum contraria pestis
Rusticus inmitis/ericiale malum.
Semper enim stimulos gerit/ aut nodosa flagella/
Aut graditur canibus cinctus vtrūqz latus.
Huic pater erosus meus extitit: atqz parentes
Deqz meo genere quicquid in orbe fuit.
Principis et procerum mores satis approbo/ quorum:
Risus/ verba/ iocus/ dulcis amica/ decent.
Rex mihi dicit aue per eum dum transeo. ve ve
Fructifer. ingeminat rusticus orbis onus.
Impetat hunc scabies/ hunc cotidiana perurant
Ulcera: que scateant vermibus/ atqz lue.
Hunc ego comendo sathane/ de stercore cuius
Dicitur esse latus: quod probat ipse satis.
Hunc ego si possem totum delere per orbem:
Nullus ei fieret vrbe vel vrbe locus.

Qualiter brunellus rediit.

h Jis ergo dictis patrias brunellus ad oras
Letus/ et exultans mane redire parat.
Crassina lux aderat/ brunellus onustus ab vrbe
Exit: et exsoluit vota precelqz deo.
Casibus in letis q̄ sit vicina ruina:
Et lapsus facilis nemo videre potest.
Jam prope lugdunum veniens/ callemqz secutus
Per lata/ transibat nil meditando mali.
Quem procul aspiciens quidam de fratribus albis
Quorum vicinam contigit esse casam:

Quattuor immensos mordaci dente molosos
 Immittens in eum: talia dixit ei.
 Per lata nostra via tibi non directa videtur:
 Nam nimis arcta fuit publica strata tibi
 Forsitan errasti, sed nūquid quattuor isti
 Non poterunt rectam te docuisse viam.
 Per crepitas nostras melior tibi torta platea
 Calle foret recto non nisi stultus ego.
 Per lata nostra via q̄ sit directa docebo:
 Hii nisi deficiant quattuor ecce mihi
 Dixit et instigans clamosa voce molosos
 Undiqz correptum fecit inire fugam
 Serius hic illi citius curredo retentum
 Moribus attractant: precipitantqz solo:
 Ante tamen morfu nimium gribaldus iniquo
 Arripiens caudam dimidiauit eam.
 Funditus oblitus quid nam portaret/et illud
 Quod sua precipue vitrea vasa forent.
 Ex quo corripuit canis hunc/caudamqz momordit:
 Seqz simulqz suum precipitauit onus

Infortunū brunelli.

o Omnia vasa simul casu perire sub vno:
 Rem fragilem potuit frangere causa leuis
 Parta labore graui leuiter cecidere dolorem
 Perpetuum domino parturiendo suo
 Illa remanserunt tantum q̄ nulla fuerunt
 Nil nisi vasorum fragmina sola manent.
 In tenues auras substantia tota recessit:
 Deperire simul spesqz laborqz suus.
 Hinc queritur caudam grimbardo dimidiatam:
 Hinc dolor/expensas deperisse suas.
 Auget utrūqz malum misero/satis esset in vno
 Anxius ille gemit quem duo damna grauant.
 An labor/an sumptus/an cauda rescisa dolore
 Debeat esse magis: dinumerare nequit.
 Nam labor est cassus/sumptus periere rescisam

Nemo potest caudam restituisse sibi.
Anxietas animi crescit simulata dolore.
Alternatq; vices: hinc dolor/ inde pudor/
Plus tamen affligit pudor huic comitante dolore:
Quam faceret solus absq; pudore dolor.
Totus in ore canum miser et miserabilis ille
Voluitur: et soli vix sibi vita manet.
Nec prius a misero se continere moloss:
Donec fromundus vix cohiberet eos.
Frater fromundus fratrum de more suorum
Non ferus: immo fera: dissimulando diu
Ut solet illius gentis genus illud iniquum/
Vix etiam tandem tendere cepit eo.
Non tamen accelerans ni cum pulsatur ad ollam
Ut solet ad mensam ventre docente viam
Sed pede spondaico gressu gradiens asinino
Ut solet ad laudes nocte venire: venit.
Extendensq; manum dicto benedicte ha ha
Dixit: et ammonuit/ corripuitq; canes.
Responsio brunelli ad fromundum.

c Di brunellus ait. nunq; tu sis benedictus:
Sed maledicaris tempus in omne tuum
Nū benedictus ita docuit vos in peregrinos
Instigare canes: nū benedictus ita:
Hic est ordo nouus/ hec noua regula frater
Observanda tibi/ tradita iure nouo
Nūquid cisterci canon fuit ipse repertus:
Venit et hinc ad vos ordinis iste rigor.
Nūquid in hoc anno qui conuenere sub vno
Istud preceptum constituere patres.
Sūmi pontificis canibus verare ministrū
Nescio si vobis regula vestra iubet.
Nescio si vobis liceat morti dare quēq;
Precipue causa non preeunte necis.
Pontificis sūmi medicamina maxima portans
Huc ego perueni: nil meditando mali.

Per fata transiui fateor: peregrinus/et hospes/
 Quod tamen erraui callis apertus erat.
 Semita magna fuit/quia rebar et esse plateam:
 Tum quia lata nimis/tum quia trita satis.
 Error: inest factio/non meditata voluntas
 Si qua fuit culpa non nisi parua fuit.
 Culpa leuis non est tanto plectenda rigore:
 Mitior: in minimis debuit esse modus
 Quāuis culpa foret etiam dignissima plecti:
 Hoc plectenda modo non fuit ipsa tamen.
 Criminis ad pondus deberet pena rependi:
 Maior: pena suo crimine crimen habet.
 Summi pontificis ego nuncius/atq; minister:
 Pacificus veni deuia forte sequens.
 Pontificis summi timor et reuerentia vestrum
 Debuit in aliqua parte leuare malum.
 Quod tamen auerunt. non est in partibus istis
 Qui timeat dominum: pontificem de suum.
 Nō mihi sed domino grauis est iniuria facta:
 Noster papa suum vindicet ipse decus.
 In dominum papam transgressio facta redundat:
 Leditur et tanto curia tota malo.
 Horrendum facinus tam detestabile factum/
 Tam grauis excessus nūquid inultus erit.
 In domini pape contemptu tam manifesto
 Roma nisi fuerit vltima rigore suo:
 Ut breue sit dedecus/longum decus est. et amicis/
 Hostibus: eueniant dedecus/atq; decus.
 Non erit vltius queuis metuenda potestas:
 Sed quod cuiq; libet iure licebit ei.
 In dominum nostrum papam dedecus q; redundat:
 Cetera sustineo vulnera solus ego.
 Damnum mercarum plusq; duo milia cōstat
 Sumptibus exceptis absq; labore die
 Quanti sit dedecus hoc nescio: nouerit ille
 Ad quem spectat honor/spectat et istud onus:

Est dedecus magnū: sed summus presul vtrūq;
Puniet: ad libitū criminis vltor erit.
Curia romana que dignis digna rependit:
Pro meritis dignis premia digna dabit.
Causa grauis/ grauior persona grauissima damna
Esse patet. magnū singula pondus habent.
In dominum papam specialiter ista redundant:
Lesus et est grauior/ vulnus vtrumq; patet.
Quod grauius dicet citius leuiusq; remittet:
Quod leuius pena: sub grauiore cadet.
Lesus honor lachrymis poterit precibusq; piact
Ne nimis vlcisci se videatur in hoc:
Damna sed illius nulla ratione remittet.
Mitis erit. redimi sed patiatur ea.
Dummodo soluendo fuerit cisterius ordo
Nil sibi de toto deperisse potest.
Aut decimas soluant: aut brachis lege perhenni
Quāuis inuiti posteriora tegant.
Claustra nec eribunt: perdentq; noualia passim
Aut tria mercatum milia plena dabunt.
Sed quid erit de me que nam vindicta sequetur:
Qualiter vlciscar sic laceratus ego.
Papa quidem statuet: ne quis de fratribus extra
Septa sui claustrī quolibet ire queat
Quam si quis fuerit legem transgressus eorum:
Hec tria perpetuo iure sequentur eum
Nunc vna bibet nisi cruda legumina gustet/
Sitq; grauis culpa pena perhennis ei.
Hec de iure poli/ faciet mihi papa libenter:
Sed de iure fori quid genus omne malum.
Istud erit quod ego faciam statuisse per orbem:
Sit fuerit tanta tempore vita comes.
Istos conuersos quos peruersos magis esse
Constat: vt ex factis nomina certa trahant
Ecclesie portam quisquis conspexerit extra:
Mor oculos dextros auferat/ atq; pedes.

Et nisi campana collo dependeat vna:
 Mentula tollatur quodq; coheret ei.
 Dentur eis brace/vinum tollatur in euum/
 Damneturq; caro piscis et oua simul.
 Sufficiant cunctis duo cocta legumina tantum:
 Vel potius cruda sit nisi festa dies.
 Hec ego cuncta meos faciam stabilire parentes:
 Ne sit in eternum res habitura modum.
 Hec etiam papa sic confirmabit in euum
 Simulatio fratris fromundi.

t Alibus auditis timuit fromundus: et vltra
 Quam credi poterit obstupefactus ait.
 Si sciat hec abbas (nec eum res tanta latebit)
 Culleus/ aut certe mors mihi certa manet.
 Quis furor impegit canibus vexare ministrum
 Pontificis summi: non ita rebar ego.
 Nunc opus est facto: sed ad hoc nimis accelerato
 Nunc opus auxilio/ consilioq; mihi.
 Constat enim q; si viuens discesserit iste:
 Res nulla poterit conditione tegi.
 Blandicis opus est multis insistere: donec
 Vna dies veniat que sit ad istud opus.
 Tollere de medio decet hunc/ ne tota per ipsam
 Mens pereat nostra: depereantq; loca.
 Sed nimis astute tm̄ scelus est faciendum:
 Et procul a populo conuenit istud agi
 Nam si fama loquar quicq; cognouerit inde/
 Peior erit multo: q̄ fuit ante malum.
 Plus etiam fratres mihi sunt (q̄ fama) timori:
 Nam furor illorum nescit habere modum.
 Fama potest aliquo saltem moderamine flecti:
 Illos cum furiant flectere nemo potest.
 Fratribus atq; foro par est committere quicq;
 Perdere quod timeam/ vel latuisse velim.
 Vna fori facies fratrum sunt mille. quid ergo
 Quod cupis occultum reddere nemo sciat.

Mensura namq; fides faciem cum tempore mutat:
Ne credas fidei sit mea fida mihi.

Qui se multorum fidei committere curat
Auguroz hic leuiter posse carere fide
Res erit archana (que sunt facienda seorsum
Nemo sciat) satis est: solus ut ipse sciam.
Quid moroz. accedam supplex: venieq; precabor.
Reddere promittam perdere queq; prius.
Accipiam stultum socium/ similabo fidelem/
Committet sese credulus ipse mihi.
Dixit: et accessit supplex (veniaq; petita)
Plusq; perdidit reddere spondet ei.
Hospiciq; mora longos releuare labores
Obtulit: et molli membra fouere thoro.
Spondet opes/ medicos/ generalia festa/ salubris
Aeris accessum/ quicquid et ipse velit.
Nil deerit votis. simul et semel omne quod optat
Accidet. a ccedat ipse videre locum.
Nam prope lugdunum rodani stat terminis vndis
Est situs arboribus constitus ille locus.
Est alter paradisi: ibi: quia quicquid habere
Mens humana cupit: terra beata parat.
Ipse loci dominus domui disponet ut eius
Sedeat arbitrio: nemo rebellis erit.
Seruiet ad nutum famulus/ venietq; vocatus
Quisq; placebit ei: quisquis sequetur eum.
Ipse modum dicet/ sibi quo seruire clientes:
Hos vocat et illos/ nemo resistet ei.
Nec nouus hospes eris/ nec ut aduena cras rediturus:
Sed quasi perpetuus ciuis in vrbis sua.
Postulat/ adiurat/ hortatur/ et omnia spondet/
Dimq; facit/ precibus/ voce/ manuq; trahens.

Disimulatio brunelli.

a Annuit ille libens tamen hoc sub conditione:
Tollat ut e medio mors inopina canes.
Comperientq; dolos fromundi: disimulare

19

Rem fudet. et risum palliat ore leui.
Dixit et ille sibi secum duo verba: nec illa
Si tamen audiret vt suus hospes ea
En aliud minans aliud meditatur asellus.
Euentus varios dissona vota tenent.
Sepe solet vitio virtus velocius esse:
Preuenit et morbum cura diserta grauem
Fraude cadunt fraudes falluntur et artibus artes:
Obruiturq; dolus preueniente dolo.
Nec mora fromundus correptis fuste molosis:
Disponit socium fallere fraude sua.
Quo brunellus vindicat se de fraude fromundi.
c iug; super rodani ripam graderetur asellus:
Et prope fromundus subsequeretur eum:
Cernens brunellus quantum foret aptus iniquis
Saltibus et subitis mortibus ille locus:
Impulsu subito summa de rupe reiectum
Fromundum rodani fecit ad yma vehi.
Interceptus aquis mortem gustauit in undis:
Lusus et est propriis artibus ipse prior.
t Canticu brunelli post precipitatione fromundi.
Dnc cecinit carmen resonum brunellus: et altis
Docibus exultans ora resoluit ita.
Cantemus socii festum celebremus aselli:
Docibus et votis organa nostra sonent.
Exultent asini: leti modulentur aselli:
Laude sonent celebri tympana sistrachori.
Gumbaldus perit sociiq; sui periere:
Mors hostes rapuit quattuor vna meos.
Fromundus cecidit rodani submersus in undis:
Lusus et est subito legibus ipse suis.
Incidit in laqueos frater fromundus iniquos:
Quos tamen ipse sibi tenuit arte sua.
Quem voluit sapiens stultum delere scienter:
Stultus et ignorans precipitauit eum.
Corruit in foueam preceps fromundus in illam:

Quam manibus propolis foderat ipse prius.
De via longa foret saltu fromundus in vno
Compleuit cursum nescius ipse suum.
Saltus erat subditus/rupes prerupta/deorsum
Fluminis vnda rapax/alueus absqz vadis.
Quem nunq̄ didicit saltum docuisse probatur:
Non opus est alio sufficit vnus ei.
Exultet rodanus celebri de laude triumphi:
Fromundus cecidit fiorida psallat humus.

Sepultura fratris fromundi.

m Dituus est ergo postq̄ fromundus et vndis
Extractus: patrio sunt membra data solo.
Cuius busta videns cum pertransiret asellus
Fleuit: et inciso marmore scripsit ita.
Fratribus exemplum frater fromundus in euum
Hunc titulum viuo cepit ab hoste suo.

Epitaphium fromundi.

q Dem celer ac sapiens stultum tardūqz putauit
Fallere: preueniens ipse sefellit eum.
Sic tardus celerem/ sic sic stultus sapientem/
In saltu celeri desipuisse dedit.
Sic fraus fraude perit/ sic ars deliditur arte:
Sic dolus et fraudes premia digna ferunt.
Stultus fromundi fratres memorantur iniqui:
Prosit vt a simili nota figura mali.

Brunell⁹ cauda amissa de statu suo futuro p̄cogitat.

b Iis ergo gestis patrias brunellus ad oras
Festinat: celeri corpore/ mente/ pede.
Sed quia pauper erat expensa deficiente,
Mendicando suum sepe retardat iter.
Sepe suos casus secum memorando retractat:
Dixerat et dudum quid gallenus ei.
Quoqz magis proprie pensat discrimina sortis
Se magis inculsat. sic ibi sepe loquens.
Locutio brunelli seipsum redar
guendo de inbertia et stultitia.

n **On** sum brunellus sapiens/s; inherens/ et asellus
 Semper et in primis stultus/ebesq; nimis.
 Stultus ego natus sum/stultus et ante creatus/
 Quãq; diu fuero non nisi stultus ero.
 Stultus et ipse pater meus/et stultissima mater/
 Dat natura mihi desipuisse mea.
 Quod natura dedit/quod tractu temporis hesit:
 Herret.et est remanens.nec remouetur idem.
 Quach quid ego/quis ego/qualis/quantusq; tuẽdus:
 Si bene perpendam nescio quis sim ego.
 En ego consumpsi pariter cum corpore sumptus.
 Cũq; labore meo tempus et ipse meum.
 Jamq; satis senui nec adhuc nisi desipuisse
 Me fateor facta res:facit ipsa fidem
 In sene sensus ebes multum solet esse pudor:
 Ni sensus sapiat est pudor esse senem.
 Vertitur in risus iuuenum delira senectus:
 Nec rediment damnum tempora lapsa suum.
 Quãtũcũq; sener sapiat:tamen ipsa iuuentus
 Semper delirum somniat esse senem.
 Et si delirat quisq; pariterq; senescit:
 Iudicio iuuenum nil nisi stultus erit.
 Hoc habet annatum multis comitata senectus
 Quo plus decipiat:plus sapuisse putet.
 Nolle satis potui verbis/vultuq; magistris:
 Quod mea vota forent a ratione procul.
 Ha quotiens voluit ea que nocitura putabat
 Dissuadere mihi:si licuisset ei.
 Sed furor infelix/et mens mea ceca futuri
 Spreuit.et irrisit vtile quodq; magis.
 Et quid erit:propriam cum mane reuertar ad urbem:
 Nondum mutata conditione mea.
 Error posterior peior quandoq; priore
 Esse solet.vereor posteriora mea.
 Nonne reuertentem preses/populusq; videbunt:
 Nonne meos casus curia tota sciet.
 Diciturq; mihi qualis discessit ab urbe

Ecce reuersus adest: nil nouitatis habens.
Ista quidem dici possent: si que modo non est
Integra cauda foret vt fuit ante mihi.
Ergo quid inspecto tanto discrimine dicent:
Nō poterunt risus continuisse suos.
Risus ero populis/risus totius et vbis:
Risus erit magno cauda rescisa foro.
Si non ante fuit populi brunellus in ore:
Tunc erit. de digito quisq; notabit eum.
Quos loqui prohibet claustrī censura: tacentes
Clamabunt digito cauda rescisa fuit.
Sicq; loquar digitus redimenda silentia verbi
Monstrabit signis dedecus omne meum.
Si de tot vicibus posses brunelle vel vnam
Surripuisse tibi quantus et ipse fores.

Brunellus pponit studere anq̄ recedat ad partes.
e St melius q̄ non redeam mutulatus in vrbem:

Donec pulsa tegam crimina sorte noua.
Corpus adhuc sanum superest/ patiensq; laborum/
Nondum centenus sum/ nisi fallar ego.
Sum leuis/ et fortis/ nec adhuc virtute solutus/
Sensus ebes studiis exacuendus erit.
Peruigiles studii longa de nocte labores
Et caput et corpus hoc bene ferre potest.
Plurimus annorum numerus de iure legendus
Restat: vt vsq; patri comparer ipse meo.
Non mihi virga grauis/ puerorum more nocebit:
De puero didici multa flagella pati.
Pes vagus a studii non me reuocabit amore:
Qui magis accessit ex grauitate mea.
Ectis grauitas mihi de leuitate cauebit:
Consuetudo frequens alieniabit onus.
Nec pudor: annorum/ quāuis puerilia discam:
Jam cogit senior: deseruisse scholas.
Non pudor: impediēt/ vel desperatio ceptis:

Quo minus insistam nocte dieqz meis.

Utqz nihil timeam labor improbus omnia vincit.

*R. In hoc loco quidam habet
Habet in
Habet in
Habet in*

Et deus audaces ipse iuuare solet.

Parisijs veniam studioqz vacando deceni

Artibus insistam: non remorabor iter

Postea coloniam (Domino ducente) reuertar

Legales apices consiliare mihi.

Pagina diuina necnon decreta laborum

Finis erunt. fuerit si mihi vita comes.

Sicqz meum nomen nullo preeunte magister

Brunellus dicar: nomine reqz simul.

Si quis brunellum non addens forte magistrum

Dixerit ille mihi publicus hostis erit.

Domini ergo mei fama preeunte celebri

Subsequar: orator publicus absqz pari.

Obuius adueniet populo comitante senatus:

Plebs ruet: et dicet. ecce magister adest.

Prefulis et fratrum concursus sententia nostro

Se velit auxilio/consilioqz regi.

Illud erit stabile quod nos statuenus in vrbē:

Verba sed nostra legis ad instar erunt.

Quod minus in cauda/quod et equo maius in aure/

Tunc fuerit: redimet nomen honore suo

Maius erit lucrum nostrum q̄ damna fuerunt:

Gloria finalis crimina nostra teget.

Qualiter brunellus vadēs pari
suis inuenit in via sociū gherardū.

t Alia dum replicat: comes est sociatus eunti

Parisijs tendens sarcinulasqz ferens:

Cui brunellus (aue dicto) dedit oscula querens:

Quis sit/et vnde natus/quo citius ire velit.

Ille refert: siculus ego sum. cupiensqz doceri

Parisijs propero. sit via tuta precor

Cui brunellus ait: tria sunt communia nobis.

Dotum causa solum/sit via quarta peto.

Annuit gherardus: socioqz ferenda petenti

Capsas et libros tradidit ille suos.
Inde simul dextris sociali federe iunctis
Parisius properant. pectore voce pede.
Cūq; simul pergūt socio brunellus eunti:
Quis sit et vnde (refert) que sibi causa vie/
Quos tulerit casus/que sit discrimina passus/
Qualiter acciderint illa/vel illa sibi
Qualiter a patria primo discessit/et ad quid.
Consilium dederat quod galienus ei.
Brunette casus varios/casumq; bicornis/
Actibus expositis tempus vtrumq; notans
Qualiter accepit a trifatore salerni
Londonis ordo/vitrea vasa decem
Qua ratione canes frater fromundus in illum:
Miserit. et quantum perdidit ipse miser.
Inde canum mortem narrat saltumq; sequentem
Fratris fromundi iudiciumq; dei.
Addidit et titulos/bustali marmore scriptos:
Nunc quoq; parisius/qua ratione petat.
Talia dicenti:casusq; suos memoranti
Reddidit gherardus talia verba sibi.
Quam variis vicibus humane res variantur
Non est res facilis dinumerare mihi.
Quam minima causa magnum discrimen orit
Possit:ab effectu res manifesta docet.

Narratio gherardi de filio p̄byteri ⁊ pullo galline.

contigit apulie celebres digna relatu
Tempore guilhelmi principis huius anni.
Presbyter urbanus quidam digressus ab urbe/
Longius. a gretem cepit habere casam.
Cui dum temporibus cunctis sua rura colebat:
Multotiens segetum copia multa fuit.
Fecerat et natos propria de coniuge. dici/
Coniunx presbyteri si licet absq; nota.
Quorum gundulphum quēdam quem vidimus ipsi:
Cum puer esset adhuc/contigit esse domi.

Cūq; foret frugum custos patris ostia seruans:
 Conlucuit virgam sepe tenere manu.
 Contigit ergo semel pullis comitantibus eius/
 Coppā q̄ intraret circea grana legens.
 Cūq; suam matrem pulli sequerentur egentes:
 Ostia presserunt improbitate sua.
 Quos puer elata virga quam forte tenebat
 Cedere presumpsit atq; fugare foras.
 Qui quoniam turbatus erat plus insitit equo
 Transgressus verberibus verberibusq; modum.
 Ira quid expediat dum non discernit inique
 Plurima dispensat: precipitando gradum
 Sepe leui tactu constat iactura perhennis/
 Atq; leui puncto pignora cara cadunt.
 Cūq; puer virgam nimis excerceret in iram
 Contigit ut pulk tibia fracta foret.
 Tibia fracta diu pullo pariterq; parenti
 Tristitie causa non mediocris erat.
 Hinc dolor hincq; pudor pullum stimulauit in iram:
 Ut cuperet puero reddere posse vicem.
 Tempore crescente caro consolidata recreuit:
 Obduratq; cutis vulnera veste noua.
 Ossa diu fracta nuniū doluere dolore:
 Vulneris inflictī corde tenente notam.
 Vulneris exterius satis est obducta cicatrix
 Cruda: sed interius vulnera corda tenent.
 Jam proscrip̄ta diu proprias remeant ad oras
 Tibia. sed facti mens memor exul agit.
 Pes graditur recte: femur est sine vulnere sanum:
 Nil sapit elisum: tibia sana coit.
 Claudicat est animus: pectus sine vulnere languet.
 Cor queritur: mens est vlcere plena graui.
 Oltio suspensa sine qua mens lesa quieti
 Nil habet: expectat peruigil ante fores!
 Nulla quies mentis lese nullūq; leuamen/
 Nil nisi vindicta pectora lesa leuet.

Non mergus stagnum / fugientem non lupus agnū /
Turba canum leporem / vel fera capta fugam /
Nec plus piscis aquam / nec auem plus nisus alandā /
Quam mens vindictam leſa videre cupit.
Sic quoq; gundolphi pullus cupiebat iniqui
Sumere vindictam: ſi locus eſſet ei
Creuerat in gallum ſertum iam pullus in annum:
Fungens defuncti patris honore ſui.
Creuerat in multum iam iam gundolphus in altum:
Jamq; ſuo patri ſubſtituendus erat.
Jam nihil obſtabat / iam nil deerat: niſi ſolus
Dido ſacerdotis nuper habendus ei.
Preſul enim victus precibus / meritq; beati
Rufini / vota ſenſit eſſe rata
Conſtituitq; diem / quo ſanctificatio tanta
Debuit impendi: more locoq; loci.
Sabbata natalem domini preeuntia feſtum
Terminus eſt punctus: vrbis carabella locus.
Gundolphū prouehi cupiunt / gaudentq; parentes:
Jamq; parant feſtis munera digna ſuis
Ut faciant. veniunt / conueniuntq; ſimul.
Aula patet cunctis: onerant cibaria menſas:
Indulgentq; nimis potibus / atq; cibus.
Bachus adest feſto paulo diffuſus in alio:
Exhilarās populum ſanctificanſq; locum.
Nox aderat qua mane citus gundolphus in urbem
Profecturus erat: ſanctificandus illi.
Ad gallicantus primos iter arripiendum
Eſſe volunt. aberat nam locus ille procul.
Mandatur (ſamulis tempus preſcribitur) hora
Qua profecturus mane citandus erat.
ſcilicet ut ſtudeant cantus audire priores
Quos dederit gallus / nuncius ante diem.
Officeretq; ſatis / ſi tunc ſurrerit ille:
Nam nox longa nimis / et grane reſtat iter.
Gallus ut hec verba digili percepit in aure

Gaudet: et exultat pectore voce tacens.
 Tanta quidem super hiis fuit exultatio cordis:
 Ora quod a laude dix cohibere potest.
 Quodq; preoptabat multum differre tacendo
 Vocibus explosis accelerare parat.
 Quam dolor excludit inmittunt gaudia vocem;
 Hec sua plectra monent: hec reticere iubent.
 Inter utriq; manens neutri consentit, utroq;
 Vincitur, et vincit voce tacente tamen.
 Jam nox tota fere fuerat consumpta bibendo:
 Cum iam fessa mero dant sua membra thoro.
 Tempora nocturna studio delusa bibentum
 Nec bene distincta preteriere cito.
 Nec mora potantum potuit noctem remorari:
 Quin non consueta lege ligaret eos.
 Affuit interea cantandi temporis hora:
 Sed cantor vocem subripit atq; sonum
 Dor silet et cantor toti silueri ministri
 Pocula nox somnus quos vigilare vetant
 Admirantq; diu gallina silentia galli
 Et quod ab officio cederet ipse suo.
 Leuiter accedens sponso suggestit in aure:
 Quod iam transissent tempus et hora simul.
 Qui respondit ita, noli vexare quiesce:
 Semper eris stulta stulta recede precor.
 De cui stulta comes sociali federe nupsit:
 Non erit illius absq; dolore thorus.
 Nec minus illa tamen nimis importuna marito
 Inuitit: ut noctis tempora certa notet
 Ille, sed econtra tentans cohibere loquacem
 Porrigit inde preces: intonet inde minas.
 Illa tamen iurat nisi tanta silentia soluat
 Ille, q; illa canet concutietq; domum
 Impatiensq; more raucas de gutture voces
 Profert, quaq; potest voce sonare sonat.
 Qua cum audita quidam respondit eidem.

Desine coppa precor: nam nihil est quod agis.
Quāuis gallina nocturno tempore cantat:
Non ideo citius lux orienda venit.
Nox ruit intera. domus ebrietate profunda
Tota sepulta iacet. dormit et ipse vigil
Omnia somnus inherens operit gundolphus et ipse
Dormit: et in somnis somnia grata videt
Ordine suscepto iam se putat esse reuersum:
Indutusq; sacris iam celebrare parat.
Cantorisq; videt niueo sub tegmine gallum
Obtinuisse vices: atq; tenere chorum.
Introitus misse quē gallus voce sonora
Omnibus inuitis intulit. iste fuit.
Omnia que dire nobis fecisse videris.
Iudicio iusto facta fuisse liquet.
Cūq; calix magnus vinog; repletus adesset
Hauit: et a fundo viscera tota tulit.
Cūq; calix saperet assumptus et ipse fuisset:
Cetera perfecit ordine cuncta suo.
Sed finem misse. cum cantor debuit iste
Dicere: conticuit / signa nec vlla dedit.
Talibus obstupuit visis gundolphus: et altis
Vocibus exclamans / est ait: est ne dies
Cui respondentes famuli dixere volenti
Surgere. sustineas tempus adesse tuum.
Nondum cantauit gallus. qui tempora (nobis
Inuitis) cantu significaret ea.
Nouit enim melius q̄ nos di scrimina noctis:
Pars quota transierit / pars quota restat adhuc.
Nox est longa nimis: superest pars maxima nobis:
Derte latus / dormi. non breue tempus habes.
Nox hyemalis enim tribus est perlonga diebus:
Nec ab momento dissiluisse potest.
Nos vigilantes erimus gallo mediante fidelis:
Qui (quis vellet) subticuisse nequit.
Gallus ad hec tacite galline dixit in aure.

Obles ego vobis nec fidelissor ero.
 Ut poterit fiat: lex est quam terera dictat
 Qui iacet hic iaceat: qui bibit ille bibat.
 Dum loqueretur ita clarum iam mane fenestras
 Intrat: et ad rimas lux manifesta ruit.
 Jam phebuis radios toto diffuderat oibe:
 Jam bobus iunctis vertit arator humum.
 Gundolphus surgens et palmis pectora tundens
 Sic ait. en malem mortuus esse modo.
 Et nimis accelerans strato femoralia linguens/
 Protinus ad stabulum sternere currit equum.
 Frenum cum sella transacta nocte bubulci
 Transulerant: solito nec fuit illa loco.
 Insilit inde tamen frenum redimente capistro:
 Nec cedit ad patrem qui benedicat ei.
 Fortiter elifus cursu dum transuolat vrbem
 Corruit in terram largus aberrat equus.
 Insilit ergo pedes: sed cum peruenit in vrbem
 Dadinibus factis serior ora fuit.
 Lectio tota fuit perlecta: legensq; tu aut
 Dixerat: et pueri vox resonarat amen
 Quid faceret gundolphus ad hec: medicina dolori
 Restabat nulla q; remeare domum.
 Ergo domum propere tristis multiq; pudore
 Confusus rediit: stensq; gemensq; satis.
 Hinc pater inde pares cum tota prole parentum:
 Gundolphum plangunt: pectore voce manu
 Confusi redeunt qui conuenere parentes:
 In lachrymas etenim gaudia versa vident.
 Arguit hic digiles: caufatur et ille bibentes:
 Impetit hic gallum: damnat et ille merum.
 Talibus auditis nido gallina relicto
 Exiit: et gallo talia verba refert.
 Gundolphus noster rediit frustratus ab v:be |
 Tristis: et in lachrymas totus abire parat.
 Et pater et genitrix frater et misereq; sorores

In lachrymas abeunt: talia luctus habent.
Quāuis gundolphus laqueo suspensus abisset:
Non possent eius funera flere magis
Imponuntqz tibi culpam discriminis huius:
Sis quasi totius causa: caputqz mali.
Talia dicenti gallus respondit. iniquam
Non puto: sed dignam: pro vice dare vicem
Nullus eram quondam gundolpho percutiente:
Tibia fracta fuit: ipse recordor adhuc.
Materiam prior: ipse mihi: causamqz doloris
Intulit: iudicio tibia fracta manet.
Ipse prior risit: dum vulnera nostra dolerent:
Nunc ego derisum rideo lege pari.
Sic variat fortuna vices: sic gaudia luctus:
Occupat: excelsa sic cecidisse solent.
Exoptata diu dulcis medicina doloris
Sero licet veniat grata venire solet.
Nunq̄ sero venit morbi medicina cœuenti
Quolibet antidoto: dummodo curet eum.
Que venit ex facili nullo pœeunte dolore
Ultio delicti: dulcior illa venit.
Letus ab hoste meo victor sum. cedo triumpho:
Ultus est animus ore tacente meo.
Bella gerunt alii: sint nostra silentia nobis:
Doce tubisqz canant: nos tacuisse iuuat.
Quo leuius nobis cessit victoria belli:
Victoris tanto gloria maior erit.
Non opus est armis: vbi vox suppressa triumphat:
Qui bene dissimulat: et tacet: ille sapit.
Hostibus ergo meis lachryme pro sanguine stillent:
Vulneris obtineant ira dolorqz vicem.
Vulnus enim cordis dolor est: grauiusqz perurit
Intima. q̄ gladius exteriorqz secat.
Exterioris enim leuis est medicina doloris:
Sed vir aut nunq̄ saucia corda vigent.
Serius admittit animus solatia lesus:

Quam medicinales saucia membra manus.
 Dix ea fatus erat gallus, cum morte soluti
 Cesserunt pariter hinc pater/inde parens
 Mor patre defuncto patris est gundolphus ab ede
 Pulsus, et exterius tradita tota domus
 Gundolphusqz miser/pauper/mendicus/et omni
 Auxilio vacuus/cessit ab vrbe procul.
 Mansit apud multos tamen hoc memorabile factuz:
 Hocqz patres natis/sepe referre solent.
 Ut memores/facta sic se moderentur vbiqz:
 Ne de post factum penituisse queant.

Qualiter brunellus venit pari
 sius cum gherardo comite suo.

t Alia cu pariter gradientes plura referrent
 Parisius veniunt:hospiciumqz petunt.
 Corpora fessa quies recreat:tenuisqz diete
 Panna recompensant mensa/calisqz frequens.
 Olla/cutem/neruos que vel labor/aut via longa
 Quassarat:resouent balnea/cura/quies.
 Brunellusqz sibi minuit crinesqz totondit:
 Induit et tunica se meliore sua.
 Perus et ablutus tandem progressus in urbem/
 Intrat in ecclesiam.vota precelsqz facit
 Inde scolas adiens secum deliberat vtrum
 Expediat potius ista/vel illa sibi.
 Et quia subtiles sensu considerat anglos:
 Pluribus ex causis se sociavit eis.
 Honoribus egregii/verbo/vultuqz venusti/
 Ingenio pollent:concilioqz vigent.
 Dona pluunt populis/et detestatur auaros/
 Fercula multiplicant/et sine lege bibunt.
 Quiscul et dunchail necnon persona secunda
 Hec tria sunt vicia que comitantur eos
 Hiis tribus exceptis nihil est quod in hiis reprehendas:
 Hec tria si tollas cetera cuncta placent.
 Nec tamen hec ita sunt semper reprobanda:qz illis

Esse locus nequeat tempore siue loco.
Nam duo precipue sunt exclusiua doloris:
Leticieq; bias insinuare solent.
Tertia res cohibet qua dicitur esse referta
Ballia fermentum quod nocuisse queat.
Hic comes anglicis prudens desiderat esse:
Possit vt illorum conditione frui.
Est in eis etiam quoddam (cum publica fama
Somniat) adiungi cur magis optet eos.
Si de conuictu mores formantur eisdem:
Cui nihil accrescat si comes esse queat.
Si quid eis preter sortem natura ministrat
Ante de retro bonum cur nihil inde ferat.
Accelerans igitur studio studiosus adheret:
Vt discat lepide grammaticeq; loqui.
Sed quia sensus ebes/cervix predura/magistri
Dogma non recipit:cura laborq; perit.
Jam pertransierat brunellus tempora multa:
Et prope completus septimus annus erat.
Cum nihil ex toto quodcuq; (docente magistro
Aut socio) potuit discere preter A b
Quod natura dedit/quod secum detulit/illud
Hoc habet:hoc illi nemo tulisse potest.
Cur a magistrorum multuq; diu studuisset
Demum defecit victa labore graui.
Dorso se baculus/lateri se virga frequenter
Applicat:et ferulam sustinere manus
Semper A b repetit:nihil est quod dicere possit
Affectu quouis verberare/preter a b.
Delicat hic aurem/nasum quatit ille recuruum/
Ercutit hic dentes/perforat ille cutem.
Hic secat/hic vrit/hinc soluit/et inde ligatur:
Intonat iste minas:porrigit ille preces.
Sic in eo certant ars/et natura vicissim.
Ars rogat:illa iubet.hec abit:illa manet.
Quorum principia constant viciofa fuisse:

Aut vix aut nunq̄ conualuisse valent
 A puero didicit brunellus A b/nihil vltra
 Quam quod natura dat retinere potest.
 Quod fuit innatum seruat natura. quod artis
 Sic abit in vento puluis abire solet.
 Perdidit expensas/peritqz labor. sed et omne
 Quod fuit impensum conditione pari.
 Spes quoqz deperit caude super instituende:
 Sentit et anglozum carmina falsa fore.
 Confessio brunelli pre angustia et quomodo repre-
 hendit se cum nihil profecit.

Ego recordatus tandem brunellus inepte
 Damna iuuentutis/se reprehendit ita.
 Heu mihi quod vixi: quis me furor egit vt istas
 Aggrederer partes/parisiqz scholas.
 Quid mihi cum studio/cuctoqz labore petito:
 Nonne satis potuit esse cremona mihi.
 Alpibus immensis et post mea terga relictis/
 Stultus in extremis partibus eger: agqz
 De quid in has partes (patriaqz/ domoqz relictis)
 Trans rodanum veni: regna videre noua.
 Que mihi cura fuit per tanta pericula mortis
 Cernere francigenas/parisiqz scolas
 Nosse vel angligenos largos/gallosqz tenaces/
 Hos calices/illos multiplicare minas.
 Appulus huc veni. sed gallicus ecce reuertar.
 Brunellusqz tamen qui fuit ante manet.
 Hic nil didici. modicum quod et ante sciebam:
 Hic ego me totum dedidisse scio.
 Gallica verba duo tantum retinere loquiqz
 Si possem: certe gratia magna foret.
 Quod si forte tria scirem vel quattuor. essem
 Par iouis: aut maior crederer esse ioue.
 Italiam facerem tanto trepidare timore:
 Quod mihi rex ipse certa tributa daret.
 Tunc ego parisius in banum non adissem:

Si subiecta foret sic sua terra mihi.
Non modo vadit ita: longo mea stamina parce
Derterunt/ aliter q̄ mea vota forent
Cura mihi certe multa, sed fata fuerunt
Que mala multa mihi/ nilq; dedere loqui.
Quod satis apparet. quia toto peior: in orbe
Non est conditio conditione mea.
Sensus ebes meus est: mens saxo durior: omni:
Durius hoc pectus est adamante meum.
Cuius caput/ et cerebrū sunt ponderis: atq; metalli
Eiusdem plumbo nam grauiora magis.
Ferreā crura mihi/ latus est quasi lamina' plumbi/
Non est in toto corpore vena meo.
Enea ceu puluis cutis est mea/ que tamen ictus
Accipit incallum: nunc nihil inde dolet.
Non ego verberibus nisi per maledicta perire
Possum. malleolis vix puto esse mori.
Cur mea me mater maledicto fudit ab alio:
Cur gladio iugulum non dedit ipsa meum.
Tristis abortiuum si me peperisset in eum:
Quā fort unata/ quāq; beata foret.
Cur lupus esuriens partes non venit in illas
Tolleret et partum: dum tener esset adhuc:
Cui mea me mater primis deuouit in annis
Atq; venire casu/ sepe rogauit eum.
Hinc ego pro certo non solum preda futuris
Esca sed et rapidis auguro: esse lupis
Nam celer euentus (si fas est credere fame)
Maternis precibus semper adesse solet.

Somnium brunelli.

q̄ Doq; magis moueor: me certe pericula terrent:
Præterita nocte somnia visa mihi.
Nam pater et mater domino pro me prece fusa
Dabant: et in hec verba/ fuere preces.
Esto deus clemens nobis/ et ab ore luporum
Eripe brunellum: facq; redire domum.

Sanus et incolumis patrias peregrinus ad oras
 Brunellus redeat: liber ab ore lupi.
 Non leo nec pardus nec peste nocentior omni
 Rusticus obstat: vel dominetur ei.
 Transeat immunis per compita queqz viarum:
 Difactu careat bestia queqz suo.
 Sit canis elinguis: catulo non pateat suris:
 Currere ne possit sit mala gutta lupo.
 Quem quia nos aliis plus formidamus, ab ipso
 Protege brunellum: facqz redire domum.
 Vide per antifrasm: quia somnia sepe resoluti
 Consuevere magis mens mea visa timet
 Qualia cernuntur nocturno somnia visu
 Talia non debent mane sequente sequi:
 Sed vice conuersa sunt exponenda vicissim
 Atqz per antifrasm somnia crede mihi.
 Si bona vidisti: tunc aspera multa sequentur
 Si mala non dubites prospera multa sequi.
 Sic mea consuevit exponere somnia mater:
 Sicut erat prudens atqz discreta nimis.
 Mater ob hanc causam litem cum patre frequenter
 Instituit super hiis plurima verba ferens:
 Ipse tamen matri semper contraria sensit
 Et sua dicebat dogmata falsa fore
 Ut pote qui fuerat astrorum lege peritus
 A puero doctus signa notare poli.

Sententia brunelli de faciendo episcopo.

e Quocunqz mei super hiis sensere parentes
 Mens mea tota tremuit plena timore nouo
 Cur tamen hec timeam: cum non sunt iure timenda
 Que nequeunt alio stare / vel ire modo.
 Fata nec id dubito sed quid statuere futurum
 Eueniet, contra nemo venire potest
 Rebus in humanis ceu decreuere futurum
 Fata, q. eueniat semper oportet ita.
 Nemo sui fati vel deuitare tenorem

Vel mutare potest. ergo nec ipse mei.
Et tamen ignoro que sunt mea fata futura:
Prospera / vel dura / vel bona / siue mala.
Pontificem forsam me constituere futurum:
Inq; mea patria sedis honore frui.
Nam miranda solent magis hiis contingere mundo
Quam mihi contingat pontificale decus.
Et si contingat me pontificalibus vti:
Quo poterit capitibus mitra sedere loco.
Auribus erectis: ceu mos est pontificalis
Nullus erit mitre de ratione locus.
Presulis in mitra non est sua tota potestas
Quānis et officii signa sacrata gerat:
Inter eos ergo non est distinctio mitre.
Inmo potestatis que comitatur eam.
Mitra caput nostrum sine munere pontificali
Nulla deaurabit: auxiliāte deo.
Mitra non ascendet caput neq; cornua sumam:
Si non affuerit quod solet inde sequi.
Cetera cum desint que sunt comitantia mitre:
Quid iuuat hac sterili conditione frui.
Plenus presul ero quia pōtificalibus vti
Nolo velut mulus: sed volo sicut equus.
Mulus et abbatis mitra sophistica / semper
Sint procul a nobis: et decus absq; deo
Abbatum steriles mitras (quas nulla sequuntur
Crisnatis officia) non probo: sintq; procul.
Signere cum nequeat sua sic genitalia gestat
Mulus. et est sterilis tempus in omne suum /
Cum rem non habeat. sua sic insignia gestat
Hii qui nomen habent: officioq; carent.
Absit vt ostendam vel talia cornua sumam,
Qualia sumplerunt ille / vel ille sibi
Integer et plene totus volo pontificari
Vt non sit sine re nomen habere rei
Nomen habent sine re qui sic sibi cornua sumunt:

Et nihil ulterius exhibuisse valent
 Absit ut hoc faciem / vel sic mihi cornua sumam:
 Cornua multiplici premutulata modo.
 Auribus esse meis contentus malo duabus:
 Quam duo sic nasci cornua posse mihi
 In quibus excellunt quoniam patiuntur eclipsim.
 Mulus et abbates sunt in honore pares.
 Abbatis tantum capiti valet infula. quantum
 Testiculos mulo pendere quisqz velit
 Qui nunc pontifices fiunt sunt apocopati.
 Ne sint abbates sincopa mitra facit.
 Nomen habent sine re: portant insignia monstra
 In quibus effectus nominis omnis abest.
 Non ita brunellus capiet sibi nomen honoris:
 Non sinet imponi cornua vana sibi.
 Munus ab obsequio / vel lingua preambula voci
 Aut immunda manus non maculabit cum.
 Non erit intrusus fedo cum simone fedus
 Non paciscetur premia nulla dabit
 Sed neqz permittet quia nunq̄ cauteriatam
 Mentem. sed sanam presulis esse decet
 Non prece nec precio / sed nec terrore potentunt
 Brunello veniet pontificale decus.
 Ingrediar simplex et sana mente. sin autem
 Presul in eternum non ero crede mihi.
 Divine legitimo gradiar / cleroqz vocante
 Ingrediar: ne quis me reprobare queat
 Ne postq̄ fuero tanto donatus honori
 Dicere quis posset impropereando mihi:
 Sic ascendisti: sic es promotus: et a me
 Sic es ingressus pastor ouile tuum.
 Ut presul fieres pepigisti talia nobis:
 Esto memor verbi: cur facis hec / vel ita.
 Pontificis vita liber est: quem iure legendus
 Sumere quisqz sibi debet: eumqz sequi
 Pontificis mores clerus / popululqz fidelis

Debet in exemplum semper habere sibi
Nil in eo vici vel non virtutis haberi
Condecet, vt forma sit gregis ipse sui
Non leniter ligat aut soluat, queq; potestas
Fit preciosa minus ex lenitate sui.
Simplex non duplex blandus non blesus/honori
Non oneri studeat ciuibus esse suis.
Qui sua largiri debet: non hunc aliena,
Quolibet optentu diripuisse decet.
Non nisi sit simplex oculus mentis, tenebrosum
Totum corpus erit: totaq; vita sequens
Et quod habet mundus totus virtutis: in vnum
Pontificem veniat, vix reor esse satis.
Quiq; tenetur ad hoc sit vt omnibus et via durq;
Nil ergo vici debet adesse sibi.
Non odium vel amor ebetent rationis acumen:
Non oculum cordis se; nebulosa tegat.
Non caro/non sanguis/que sunt facienda reuelet
Primum pontifici, spiritus inmo dei.
Nil faciet quod amor carnis/vel suaserit ira:
Hec quia precipitat: ille trahendo ligat.
Sit baculus claudo/sit ceco lumen/egenti
Copia/spes lapsa/consiliumq; reo
Et veniant ad eum dolor et gemitus viduarum:
Pauperis et lachrymam iudicet esse suam.
Causa pupillozum sua sit: sibi credat ademptum
Quod non abstulerit pauper ab ede sua.
Non inopem spernat/ multum venerando, potentem
Est hominis faciem/ cernere corda dei.
Non sit captator fame popularis inepte/
Non studeat mundo sed placuisse deo.
Namq; quid est aliud q̄ ventus et aura recedens
Faus populi/ celebris fama/ fauorq; breuis.
Quid iuuat ad famam populi sibi consiliandam
Tollere pauperibus/ diuitibusq; dare
De lachrymis inopum ventrem faciare potentum

Nescio quem laudis debet habere locum
 Sanius est famam dum non de iure laborat
 Spernere q̄ redimi conditione graui.
 Multi dum laudes hominum venerantur ad horam
 Infames fieri promerere diu
 Ad laudes hominum nimias sibi consiliandas
 Qui nimis aspirat: non sapienter agit
 Stulta gloriatio brunelli de seipso.

e Rgo cum fuero presul promotus in vrbē:
 In toto mundo par mihi nullus erit.
 Obuius erit populus mihi totus in vrbē:
 Dicit et (obstipo vertice) presul aue.
 Quid mea tunc mater (cum me benedicere clerum
 Viderit. et populum) dicere queso potest.
 Et hilarata diem/ tempus benedicet et horam:
 Qua peperit natum me benedicta suum.
 Et pater ille meus quanto gaudebit honore:
 Cum dominum dicent: pontificisqz patrem.

Responsio brunelli in se.

f Distan emeritos patrem matremqz videre
 Rusticus accedet: excutietqz caput.
 Dicit et occulte: quoniam versutior vsqz
 Ad mare non poterit esse repertus eo.
 Magna puer vidi: sed adhuc maiora videbo
 Si fuero sospes: et mihi vita comes.
 Tempora brunelli modo sunt. quandoqz fuerunt
 Alterius. vitio est non habuisse vicem
 Pontificis tanti. nunc tempora sunt in honore
 Que prius alterius conditionis erant.
 Eius et ipsa parens (que nunc communia spernit)
 Auguroz assuetum prona subibit onus.
 Deferat et saccum pater eius vt ante solebat
 Desinet et dici presulis esse pater.
 Est quoqz quod timeo quoniam de iure timere
 Debeo. nam modicum quid nocuisse potest.
 Cogitat etiam de preposito
 ciuitatis quid sibi acciderit.

v Rbis prepositus fuerit nisi forte coactus
Non me suscipiet: congrua causa subest.
Naq; meo patri saccum/ summamq; farine:
Surripuit furto: res bene nota fuit.
Rumor: erat celebris/ vicina tota sciebant:
Urbs est tota mihi testis/ et ipse deus.
Conduxere sibi nostri sanitoris in aulam
Tres pariter fures. tertius ille fuit.
Nequiter et nocte veniens/ tollere plura
Si licuisset eis proposuere sibi.
Primus equum tulit: alter ouem tulit: ille farinam
Qui modo prepositus extat in vrbe sua.
Egressiq; domum cum iam remeare pararent
Certantes subita discessisse fuga.
Nescio siue pedum strepitu/ casu de molossi
Exiit. veniunt prepediuntq; viam.
Acceleransq; pater preuenit eos: et in arcta
Diuicula coniecit: compedibusq; dedit.
Hanc quidem facto ciues venere vocati:
Hi quibus et fuerant tradita iura fori.
Carcere producti manibus pedibusq; solutis
Stabant. quisq; suum turpe tenebat onus.
Quos timor exsangues/ quos et pudor ipse parentum
Fecerat elingues: immemoresq; sui.
Insistendo diu tandem cepere latere
Quos tamen ante satis constat esse reos.
Crimina confessos populus decreuit iniquos
In cruce suspendi: quam meruere sibi.
Tota nocte cruces famuli/ funesq; parabant:
Debit et mane quisq; subire suam
Tum mihi cui mecum miseratio creuit ab alio
Suggestit miseris vt misereretur eis.
Non tamen oblitus vulgi memorabile verbum
Quod solet ex tali conditione sequi.
Inter mille viros erit ille nocentio: hostis
Quem te constiterit surripuisse cruci.

Sed tamen hijs spretis tandem miseratio mentem
 Dicit: et cuius me pietatis amor.
 Claubus ergo patris clam sumptis/ clamq; relatis/
 Rem grandem feci: quãq; recordor adhuc.
 Carceris e fundo fures de nocte (solutis
 Compedibus) solus et sine teste tuli.
 Nam si forte nephas tm sciretur in vrbe
 Protinus inflicta debita pena foret.
 Sicq; recedentes (nostro mediante labore)
 Euasere simul verbera/ verba/ cruces.
 Quosq; meis humeris ne forsitan alter adellet
 Consciis exposui/ trans vada/ transq; vias.
 Tres simul atq; semel (ne quis remaneret eorum)
 Impositos humeris, longius ipse tuli.
 Nec postq; ferre didici mala pondera: pondus
 Me memini tale tamq; tulisse graue
 Quisq; satis per se fuerat graue pondus: in vnum
 Quanto collecti plus nocuere mihi.
 Annis quingentis (si dixero) ponderis huius
 Pre grauitate/ mihi corpore peior ero.
 Ponderis illius quia me tulit inde deor: sum
 Quin memor existam: non erit vlla dies.
 Malo tamen miseros nostro seruasse labore,
 Quam non seruatos exposuisse cruci.
 Cũq; vale facerent et fletibus ora rigarent
 Talia prostrati, vix valere loqui.
 Ecce tui domine bunelle per omnia serui
 Nunc et in eternum tres sumus ecce tui.
 Tu dare nos poteris/ tu vendere/ tuq; vocare:
 Quo tibi cũq; placet et veniemus eo.
 Tu tribus hijs miseris vitam veniamq; dedisti:
 Sed data/ non nostra/ sed tua semper erit.
 Nostrum quisq; tibi seruus remanebit in euum
 Tempore nec quouis desinet esse tuus.
 Iure tuus debet seruus certissimus esse
 Quem tu saluasti, carcere/ fure/ cruce.

Quēq; tuis humeris dignatus es ipse magister
Et dominus ferre. non erit ille tuus
Absit vt ille tuus non sit. qui nec suus esse
Posset in eternum. si tibi velle foret.
Et si dita comes fuerit. nos retribuemus
Hanc tibi condignam pro vice iure dicem.
Detq; deus nobis tempusq; locumq;. nec ante
Quam tibi reddamus nos potuisse mori.
Ista satis memini quoniam dixere ruentes
Sēpius in terram. tres sumus ecce tui.
Ne ve nephas patri. populog; pateret et vrbī
Hīs ita dilapsis mor ego vincia tuli.
Et mea culpa miser. nec non mea maxima culpa
Celtus asserui singula rupta fore.
Quodq; dei sanctus veniens leonardus eorum
Vincula soluisset. q; q; tulisset ea
Hinc ergo vereor ne vulgi verba secundum
Prepositus reddat. facta priora mihi
Proq; bonis satagat mala reddere. meq; prioris
Ob causam meriti. nolit habere parem.
Non desperarem super hīs. nec iure timere.
Consciū admitti criminis ipse fui.
Instita si misero generosi sanguinis illi
Nature studio stilla vel vna foret.
Nam solet hoc propriū generosi sanguinis esse
Condignam meritis reddere velle vicem.
Contra naturam nisi moresq; caninos
Quam sit difficile dicere nemo potest.
Stigmata nature seruillis conditionis
Tollere nec medicus. nec medicina potest
Semper ab effectu que sit natura vel vnde
Venerit. ascendit. nec latuisse potest
Discessus brunelli a ciuitate parisiensi.
t Alia brunellus secum meditatus ab vbe
Parisiū statuit mane referre pedem
Ergo vale dicto sociis. et flentibus illis

Omnibus:erit abit acceleratqz gradum.
 Montis in ascensu positus/post terga relictam
 Parisium cernens:obstupefactus ait.
 Sancta maria deus:crux xpi me benedicat:
 Hac in valle situs quis locus esse potest.
 Hec est roma puto magnis circumdata muris:
 Urbis ita turrita quid nisi roma foret.
 Atqz quid esse potest aliud q̄ mons iouis iste:
 Sancta maria deus est ita roma prope.
 Urbis in qua studui/cuius modo nomen ab ore
 fugit et a corde.de mihi:qualis ego
 Ergo domum repetens (patri matriqz roganti)
 Quomodo profitear me studuisse loco
 Ne forte trutannum/me nil didicisse parentes
 Dicent:et sumptus deperisse suos.
 Ergo reuertar ego/nomen quod nescio discam:
 Ne rudis in patria predicer ipse mea.
 Num nihil illud erit cum nomina certa locorum
 Dixero,confringens me tenuisse scolas.
 Et si nescirem del nomina sola referre.
 Quicquid ego dicam credere nemo volet.

De silentio brunelli.

t Alia dicenti iam iāqz redire volenti
 Rusticus adueniens obuius inquit et
 Parisius brunelle tibi que causa petenti
 An docuisse venis:an didicisse tibi.
 Nomine parisius statim brunellus adepto
 Vertit iter retinens nomen in ore suo
 Quod ne perdat item casu studioqz loquendi
 Accidat,vt rursam sicut et ante sibi.
 Nil omnino loqui statuit ter quinqz diebus:
 Excepto solo nomine parisius.
 Quicquid contingat/quicūqz salutet euntem
 Nil respondebit)sed quasi mutus erit.

c Ontigit interea q̄ cum completa fuisset:

Religione sub hac iam duodena dies
Quidam romipeta peregrinus ab vrbē vicina:
Alpibus in medijs se locauit ei.
Accedensq; prope dixit reuerende magister
Sit dominus tecum. sit tibi mane bonum.
Prospera tota dies succedat vespere clarum.
Hospicium gratum: norq; quiesca tibi.
Sed brunellus ad hec indicta silentia seruans
Nil respondit ei. verba nec vlla dedit
Sed tamen inclinat suppler verboq; salutis
Nutibus et signis annuit ore tacens
Hospicium subire simul quo festa diurno:
Membra labore suo nocte dedere thoro.
Lūq; pater noster peregrinus in ore frequento:
Volueret. exorans sollicitansq; deum.
Euigilans brunellus ait solum quod habebam
Verbum subripuit vox peregrina mihi.
Syllaba consimilis verbi totiens repetiti:
Nomen subripuit vrbis vbi studui.
Ne nimis intentum reddidit ille sibi
Perq; suum simile verbum peregrinus inique
Ne supplantauit: et mea verba tulit.
Sanctius est memini socialia federa rumpi:
Quam cum collega fedus inisse malo.
Hoc satis ante mihi damni presaga futurū
Mens mea predixit: vera propheta nimis
Verbum pro verbo proprium mutans alieno
Destruo septenni parta labore graui.
Verbum quod peperit nimium verbo peregrini
Par fuit in parte principioq; sui:
Finitis erat dispar. quod si meminisse valerem
Ne satis inferior iupiter ille foret.
Centum vel mille solidos si diues haberem
Vellem sub tali conditione dare.
Nominis amissi vix syllaba prima remansit
Quod superest reliquum desit esse memm.

Consolatio brunelli ad seipsum.

e. Et aliquid melius q̄ nil tenuisse: tenere
 Que superest tantum syllaba prima mihi.
 Partem pro toto poni docuere disertū
 Dummodo remaneat sufficit vna mihi.
 Nec totum superest vbi pars est vna rescisa
 Nec totum perit parte manente sui.
 Prestat de toto partem retinere vel vnam
 Qualemcumqz tamen. q̄ retinere nihil
 Plures non poteram forsā retinere: sed vnam
 Pluribus elapsis hanc retinebo bene.
 Artibus ex septem si syllaba sola superfit/
 Hoc mihi non nihil est nec reor esse parum
 Et quia multotiens errare scientia multos
 Fecit. et inflatos prestitit esse graues.
 Littera ne lapsum pariatqz scientia damnum
 Sufficit vna mihi syllaba. nolo magis
 Tedia nonnuq̄ generosa scientia gignit:
 Et faciunt apices moribus esse graues.
 Sepius in paucis rebus natura ministrat:
 Ererit et vires fortius ipsa suas.
 Contenti paucis studiis breuitate iuuantur
 Opprimat et sensum sollicitudo frequens.
 Scire quidem multa nisi sit bene scire: scienti
 Ut verum fatear non honor est sed onus.
 Paucula de multis multi rapuere scientes
 Ni videantur in hiis omnibus esse suis
 Est didicisse labor: labor est etiam retinere
 Est quoqz scire labor. est docuisse labor:
 Quoqz magis moueor: quia nulla scientia mortem
 Qualibet arte sua dedocuisse potest
 Nonne timor mortis toto dominatur in orbe
 Omnibus et solis istud et inesse solet.
 Omnia lance pari paribus simul omnibus vno
 Pondere distribuit dura: sed equa nimis
 Hanc ego non possem non precinuisse futuram:

Ex improviso ne mihi dicat obi.

Compunctio brunelli ad intrandum religionem.
sed nullam inuenit convenientem.

h Inc ego disposui me tradere religioni

Ut valeat saluus spiritus esse meus.

Utqz senex redimam iuuenilia tempora: vitam

Fas est vt satagam corripuisse meam.

Quod superest modicum vite ne tota deorsum

Defluat: hoc opto claudere fine bono.

Est melius sero q̄ nunq̄ penituisse:

Quem pudet erroris penituisse decet.

Et si mane fuit vel tota dies nebulosa:

Obscurū redimat vespera clara diem.

Quod male dispersit incircūspecta iuuetus:

Eius in flore suo prodigia facta sui.

Damna iuuentutis redimens annosa senectus:

Colligat in fructu floribus v̄sa suis.

Spes fuit in flore sed flos defloruit. a spe:

Spes cecidit. fructu deficiente bono.

Spes abiit florum. spes vna nouissima fructus:

Dum superest aliquid vtilitatis agat.

De re tam certa nil morte latentius ipsa:

Omnes ipsa latet omnibus ipsa patet.

Rebus in humanis mors est res publica nobis

In qua quisqz vicem proprietatis habet.

Si que tamen propria res est. vel publica mortis:

Nulla magis propria. publica nulla magis.

Ergo quid hic facio nisi quod deseruio mundo

Mors mihi cras dicet en ego. surge veni

Sn̄a brunelli de diuersis religiōibus existentibus

n Il igitur superest nisi tantum religioni

Ne conferre: procul sit precor ergo mors

Sed quia diuerse species sunt religionis

Nescio precipue que sit habenda mihi

Si cruce signatis rubea me confero templo

Trans mare me mittent solvere vota deo.

Seruus ero. seruum facient procul esse seorsum
 Seruiet et forsam in regione tyri
 Non tamen ibo pedes sed equo qui pastus auena
 Crassus et ad calces sit tener atq; leuis
 Quiq; pedem seruans et fractis gressibus errans
 Molliter incedat regula nostra iubet.
 Scandere trotantem prohibet quoq; regula: nolo
 Quod per me careat ordo rigore suo.
 Ingredior miles/ nec candida pallia desint:
 Sed tamen ad bellum non rediturus eo.
 De cute corrigiam nostra soldanus habebit:
 Et comedet carnes bestia seu a meas.
 In circumcisi gladius mea viscera fundet.
 Detracto corio cetera tradat humo.

De hospitalariis alba cruce signatis

r. Visus si fuero crucis hospitalarius albe
 Ad libanum mittar ligna referre domum.
 Cum lachrymis pergam scutica cedente remordi
 Et venter vacuus et quasi vellus erit
 Multa licet subeant mihi nil de iure licebit:
 Præter mentiri magnificando domum.
 Et si transgressus fuero semel/ atq; secundo/
 Dade foras dicent: diripientq; crucem.

De nigris monachis

e. Ne niger monachus si forte velim cluniaci
 Quo fabasq; nigras cum sale sepe dabunt.
 Surgere me facient media de nocte: volentem
 Amplius in calido membra fouere thoro.
 Quodq; magis nolem pellent me surgere sursum:
 Et geminare meos in dyapente tonos.
 Hoc est rauca nimis/ quauis sit et ipsa sonora:
 Pectus et obscurum tussis ahela grauat.
 Psallere si nolim: facient me ferre lucernam
 Debita reddentes premia mane mihi.
 Multotiens carnes et pinguis nonne vorare
 In feria sexta sepe licebit eis.

Pellicias portant. et plura recondita seruant:
Que non sunt sociis omnia nota suis.
Sed neq; sunt dominis abbatibus omnia nota:
Quãuis vel cupiant precipiantq; satis.
Quod si contingat stabilita silentia solui:
Corripient verbis verberibusq; simul.
Et si percutiam (bino stimulante vel ira)
Ne grauibus culpis carceribusq; dabunt.
Qui nisi claustrali multũq; diuq; studentĩ
Experto tribuunt exteriora loca.
Non amor abbatis ibi nec cognatio queuis
Contra claustrales obtinuisse potest.
Ordinis aut moris nunq̃ dispendia quisq̃
Fratribus ex nigris sustinuisse valet.
Non comedunt vel emunt sua predia vel prioratus:
Omnia sed gratis distribuuntur ibi.
Si quam de membris nebulam contingit oriri:
Hanc caput exorbet nobilitate sua.

De monachis albis

¶ I fuero monachus albus generalia dura,
Hii pulmenta duo sed bene cocta dabunt
Hoc odiunt quod ego sine fratre fideliter odi:
Scilicet vt prope se rusticus arua colat.
Agrorum cupidi nunq̃ metas sibi poni
Vicinis vellent pascis iniqua suis.
Fac et lana greges ouium pecorumq; ministrant
Quod satis est quis nil satis esse putent.
Pauca contenti non cessant querere magna:
Et cum possideant omnia semper egent.
Dcia sectari non me patienter ibidem:
Sed bene me pascunt in nouitate mea.
Omnibus iniungunt operas ne desidiosus:
Aut quandoq; vacans inueniatur ibi.
Sabbata raro colunt male respondente coquina:
Est ibi virga frequens atq; dieta grauis.
Non comedent carnes nisi cum permiserit abbas

Prepositus de loci de pietate sua
 Et quia quadrupedum prohibet sua regula carnes:
 Nec sinit his vesci pro gravitate sui.
 Que volat aut currit semper cupiunt bipedalem:
 Non quia sit melior sed quia raro magis
 Cum tamen illud agunt: testis vicinia sumi
 Non erit aut facti conscia facta sui
 Carnibus assumptis vestigia nulla videbis:
 Nec clamant ossa namq; sepulta iacent
 Tres etiam tunicas de iure duasq; cucullas
 Omnes accipiunt: et scapulare breue
 Tedia de nocte femoralia nulla iacenti
 In lecto facient: sit procul iste timor.
 Nescia brachiarum genitalia membra deorsum
 Nocte dieq; simul libera semper erunt.
 Ergo quid facerem veniens si ventus ab austro
 Nudaret subito posteriora mea
 Quod si contingat mea nuda pudenda videri:
 Nunq; de reliquo monachus albus ero
 Dispensare tamen mecum poterunt ut oportet
 Ne crux quam porto sit manifesta foro
 Membra pudenda magis magis est terisse necesse:
 Atq; minus dignis maior habendus honos.
 Est in fratre suo sua vel terisse pudenda
 Vel detexisse. qui tegit illa: sapit.
 Tu tibi quod non vis fieri ne feceris ulli.
 Quod cupis ut faciat quis tibi: fac et ei.
 Frater ab effectu non solo nomine dici
 Frater habet: sine re nomen inane tenet
 Sunt etiam multi quos falso nomine fratres
 Dicimus. et scimus hostibus esse pares
 Fratibus in falsis quia multa pericula paulus
 Passus erat: scriptis inserit ista suis.
 Plurima falorum sunt vera pericula fratrum.
 Quisq; sibi caueat a fratre suo: nec in illo
 Ponere presumat spemq; fidemq; sibi.

e ff.

Rara fides fratrum quia cum sit quisque fidelis:
Se probat infidum dum caret ipse fide.
Frater carnalis necnon et spiritualis
Fallitur et fratrem fallit uterque suum.
Si tibi contingat fratrem reperire fidelem
Sit tibi pars anime dimidiumque tue
Nam tot sunt ficti/tot falsi/totque ferales:
Quod iam mundus eos dinumerare nequit.
Qui sunt in clauetro: tanquam Iathan in paradiso
In quo constat eum iuris habere nihil.
Talia me terrent dum religionis ad arcem
Tendo. nec attendo/quo ve/vel unde ruo.
Forsitan et vanus timor est: vanoque moueri
multotiens hominum corda timere solent.

De ordine grandimontensium

Grandimontanam vitam cum veste professus
Si fuero: vereor asperiora pati.
Hi cum nil habeant/nec patiantur habere:
Ex nihilo semper sufficienter habent.
Abdita claustra colunt. et nulla silentia seruant.
Nescit signa manus: libera lingua manet
Non fundos/nec agros/nec pascua lata requirunt
Nec facit ad saccos annua lana decem
Vellera nec triplici passu distinguere norunt:
Idem saccus habet pectora colla latus.
Non macerant nudas assumpto vellere pelles:
Nec faciunt pingues in nemus ire suos.
Non mare contendunt rethibus: nec rethia laxant
Piscibus: aut hamis insidiantur eis.
Qualia vel quando comedunt si lauta dieta
Vel tenuis sit eis non mihi scire licet.
Si pluit e celo semper quod habent quasi manna:
Quid plus prestaret area lata brentis.
Si viuunt ut homo nec sunt ut angelus: ipsi
A studiis hominum cur prohibentur ita.
Et si sunt homines mortales conditione:

Cur non humana viuere lege licet.
 Quod fit in occulto raro sine suspicionē
 Esse potest. hominum nec licet absqz nota.
 Si fatagant corpus carnēqz domare rebellem
 Commodius facerent et meliore modo
 Non reprehendo tamen super hiis nec iudico quēqz.
 Seruus enim domino statqz caditqz suo.
 Litibus et cau sis variis fora publica vexant:
 Et teritur longo tempore causa breuis.
 Sumptibus insistant nil proprietatis habentes
 Fitqz trilateralis causa sepulta diu.
 In duo diuisi multumqz diuqz laborant:
 Atqz superuacuis sumptibus vsqz vacant
 Nam vice conuersa laico dictante sacerdos
 Exhibet officii vota sacrata sui
 Notus ob hanc causam mox est romanqz profectus
 Sed nec ibi meruit sumere causa modum
 Plurima fuerunt sed mons est pinguis et vber
 Qui de lacte suo cuncta ministrat eis.
 Et quem nullus arat serit aut metit ordine miro
 Pullulat ad votum quicquid habere volunt
 Ergo quid extat homo qui viuut vt angelus intus
 Pulsatur totiens exteriorē foro.

De ordine carthusianorum

9 Did si carthusiam me conuertendo reuertar
 Pellibus et tunicis pluribus vtar ibi
 Cella mihi dabitur quam solam solus habebō
 Nemo mihi socius nemo minister erit
 Solus enim psallam solusqz cibaria sumam:
 Et sine luce meum solus adibo thorum.
 Semper solus ero cella retinente trimembri
 In qua continue pes meus alter erit
 Semper erunt presto pulmento conficiendo
 In cella propria ligna legumen aqua.
 Disere me veniat prior ordinis atqz frequenter
 Panis erit calidi portio magna mihi.

Hiis oulum/pecorum/nemorum/terreque ferarum
Diuere non possint porcio certa datur.
Interior vestis (quam lana caprina ministrat)
Carnem castigat asperitate sua.
Qualibet ebdomada ter pane cibantur et vnda.
Non comedunt carnes sit nisi festa dies
Et semel in mense vel bis de iure venire
Ad missam poterunt: si vacat atque volunt.
Contenti propriis/nec diuitibus nec egenis
Esse volunt oneri/cras hodie vel heri.
Non licet augere numerum pecorum/vel agrorum:
Taxatur certo canone quicquid habent.
Carnis in eternum cuncti prohibentur ab esu:
Præter eum si quem tabida lepra tenet.
Ad fora non veniunt quo litem scire resoluant:
Nec populi vanum depopulantur aue.
Hospitis aduentu gaudent: mutantque dietam.
Dant quod habent hilari pectore/voce/manu.
De nigris canonicis

e St et item dita nigrorum canonicorum
Iudicio populi digna decensque deo
Mollibus induti non semper pinguibus vsi:
Inque rectorio carnibus absque mero
Quid caro peccauit plus quam pisa faba legumen
Ne posset comedi conditione pari
Quem nos causamur non est in carne reatus
Sed comedente male nec prohibente gula
Causa datur vino debetur causa bibenti
Cum caput aut membra cetera mane dolent
Ne pariat psalmus vel lectio tedia longa
In psallendo tenent inque legendo modum
Nec nituntur ad hoc ut voci bus immoderatis
Ardua preualeant rumpere tecta domus
Candida sint pura subtili stamine terta
Mundis munda placet linea vestis eis
Vestis honesta quidem que nec cum carne rebellat

Nec cute bella gerit. asperitate sui
 Exteriora tamen claudentur scemate nigro
 Ut color alterius aptior esse queat
 Lumina ne ledat albo nigredo repugnat
 Inqz timore nigro gaudia candor habet
 Sic arcus celi gemino candore refulget
 Sic pilus est perdo candidus atqz niger
 Pallia cornicis dat penna subalbida nigre
 Candida. sic picas et nigra penna tegit
 Si vestis bicolor carnem sine corde colorat
 Mens erit absqz nota veste tenente notam
 Quid refert quales veniant in veste colores
 Si mens unicolor interiora tegat.

De ordine premonstratensium

p Remonstratenses rursus qui vestibus albis
 Induti veniunt simplicitate placent
 His color vnus adest niueo candore refulgens.
 Hos semper simplex vestis ouina tegit
 Omnibus abiectis dura pro mollibus vti:
 Vestibus ad presens hoc statuere modo
 Bellere pertito quod colli nuda protexit
 In proprios vsus constituere suos
 Ne caro luxuriet veruecis bellere crispo
 Corpora castigat castitate graui
 Damna tamen lini lana redimenda suauit
 Ordine cogente sustinuisse decet
 Ordinis austerus rigor est. quia carnibus vti
 His in conuentu tempus in omne detat.
 Dispensando tamen sacer ordo salubrius vsus
 Consiliis: super his alleuiavit onus
 Pinguia concedens que sunt affinita carni
 Sic tamen ut nunq̄ sit manifesta caro
 Bellum cum carne pacem cum pinguibus esse
 Pacis amatores hoc statuere modo
 Carnis honestatem sic conseruare volentes
 Ne contra carnem lex inhonesta foret.

Si foret exclusa penitus caro. carnis honestas
Sepe daret causam materiamq; mali.
Unde nec admitta penitus nec tota repulsa
Exulat in patria menstrua facta sua

De canonicis secularibus

I Ont et canonici seculares atq; vocati:
Nomen ab officio promeruerunt suo.

His quodcumq; libet noua lex licitumq; sub isto
Canone constituit/ diuere tota cohors.

Hii nihil excipiunt nec dicunt despiciendum

Quicquid in obsequio carnis inesse potest

Illud precipue tamen instituire tenendum

Omnibus in tota posteritate sua

Per vetus vt suasilit. ne quilibet absq; sua/ sit.

Et q; quisq; suas possit habere duas.

Hii sunt qui mundum cum flore cadente tenentes

Ne sic marcescat sepe rigare student.

Hii sunt qui faciunt quicquid petulencia carnis

Imperat. vt viciis sit via prona suis

Totus in errorem mundus preeuntibus illis

Ducitur. hii preeunt precipitesq; ruunt

Hii mundum non mundus eos habet. atq; deorsum

Hii quia compellunt funditus ille cadet

Hii fundamentum fidei subuertere prompti

Moribus expugnant: que facienda docent.

Hii sunt pontificum per quos vigor ordo potestas

Mutat et ecclesie fit status absq; itatu.

Languet et expirat per eos reuerentia cleri

Deficit in nihilum religionis honos

Horum consilio reges meditantur iniqua

Et que debuerant stringere laxa tenent.

Pontificum latera sunt hii/ regumq; sinistra.

Pes errans. mendax lingua/ recurua manus.

Cor duplex. simulatus amor. sine viuere nomen.

Ira latens. vera motio. falsa quies.

Bursa carens fando. prede sine nomine predo.

Lanx mendax veri. vera fratera doli.
 Hii sunt iustitiam qui prostituere pudicam
 Falsa loqui/linguas qui docuere suas.
 Qui dum labentem mundum retinere laborant/
 Cumqz labente labent:cumqz ruente ruent.
 Quorum vita labor.via lubrica fiat quasi sterqus.
 Finis in incerto.premia certa labor.

De bonis canonicis

¶ Hod bene dum secum quidam meditantur eoz
 Talibus a studiis se cohibere student.
 Qui pariter mundi fenum cum flore relicto.
 Omnia que mundi sunt nihil esse putant.
 In medio fornacis agunt/flammeqz vorantis
 Ignitum studium constituere suum.
 Nec tamen bruntur.quia quos refrigerat intus
 Spiritus exterior flamma cremare nequit.
 Decoquit hos mundus.et sicut in igne camini
 Aurum flamma probat:sic deus vit eos.
 In mediis flammis/et in ignibus esse nec vi:
 Non est nature.sed deitatis opus
 Cum propria carne certamina longa tenere/
 Res est difficilis:et metuenda nimis
 Nam caro mortalis levis est et cerea flecti
 Quo natura vetus et viciosa trahit.

De monialibus

¶ Et et adhuc ordo velatarum mulierum:
 Quas etiam minimas dicimus esse sacras.
 Quidam virginibus viduisqz coactus in vnum
 Dido satis notus pluribus esset solet.
 Horas canonicas solito de more frequentant:
 Soluentes pensum nocte/dieqz suum.
 Vocibus altisonis adeo modicamine dulci
 Cantant/sirenis qz cecinisse par hus.
 Corpore serpentes.syrenes voce.tracones
 Pectore.susanne simplicitate pares
 Sed tamen illud habent vnum quod cuncta refellit

Ante deum lachrymas gula sine lege fluunt
Hiis dominum placant semperq; veniam merentur
Hiis sua cuncta lauant crimina: quicquid agunt.
Omnibus aurenus licet hiis nutrire capillos
Sed non ulterius regula nãq; vetat
Utuntur niueis agni de corpore sumptis
Pellibus intensis pallia nigra gerunt
Hee caput abscondunt omnes sub tegmine nigro:
Sub tunicis nigris candida membra latent.
Singula nulla ferunt sed nec femoralibus vti
Consuetudo fuit: nescio si modo sit
Nunq; rixantur nisi cum locus existit aut res
Sed neq; percutiunt sit nisi causa grauis
Harum sunt steriles et quedam parturientes
Virgineoq; tamen nomine cuncta tegunt.
Que pastoralis baculi dotatur honore
Illa quidem melius fertiliusq; parit.
Vir etiam queuis sterilis reperitur in illis:
Donec eis etas talia posse negat

De ordine nouo in anglia constituto
e Et et adhuc alius nuper nouus ordo repertus:
Quoq; bonos cum bonis cumq; venire decet
Hic apud anglorum fines exortus ab ipso
Nomen habet natus quo fuit ille loco
Simpligama dictus de simplicitate vocatus
Sine per antifrasi ordo vocatur ita
Canonici missas tantum. reliquumq; sorores
Expleat officii debita iura sui
Corpora non voces murus dissungit: in dnum
Psallant directe non vitis abq; mero.

Nouus ordo brunelli
t Alia dum mecum tacitus considero. vitant
Nescio quam possum constituisse mihi
Tutius ergo puto necnon consultius esse
Ut statuant leges ordinis ipse noui
Qui meus ordo meo nomen de nomine sumat:

Nomen in eternum diuat ut inde meum:
 Ordine de templi sumamus equos gradientes
 Leuiter. neqz leuis sit meus ordo mihi.
 Ut mihi mentiri liceat quocunqz locorum:
 Fratribus ex aliis hoc retinere volo.
 Ut feria sexta liceat mihi pinguibus vti
 Hec cluniacensis conferat ordo mihi
 Fratribus ex aliis satis est (et sufficit illud)
 Ut liceat braxis nocte carere mihi.
 Brandimontanos in eo q̄ multa loquuntur
 Multum commendo quodqz tenere volo
 Carthuseos fratres in eo discerno sequendos:
 Missa q̄ in mense sufficit vna satis.
 Canonicos nigros carnes comedendo sequamur
 Ne quid ad ypocrisim contrahat ordo meus
 Premonstratenses statuo de iure sequendos
 In molli tunica multipliciqz toga.
 Ordine de reliquo placet ut persona secunda
 Federe perpetuo sit mihi iuncta comes
 Hic fuit ordo prior et conditus in paradiso:
 Hunc deus instituit et benedixit ei.
 Hunc imperpetuum decreuimus esse tenendum:
 Cuius erat genitor/cum genitrice mea
 Et genus omne meum semper fuit ordinis huius:
 Quo genus humanum deficiente cadet.
 Ordine de sacro sacrarum mulierum
 Accipiam zonam/semper abesse meam.
 Cingula lata bona non sunt mihi: sed neqz ventri
 Conueniunt grosso cingula stricta meo.
 Est et adhuc aliud in hiis/ quod in ordine nostro
 Apponi volumus: cum locus aptus erit
 Quid de simpligama/ quantum/ vel qualia sumam
 Nescio: nam noua res me dubitare facit.
 Hoc tamen ad presens nulla ratione remittam:
 Namqz necesse nimis fratribus esse reor.
 Quod nunq̄ mihi clam/ nullaqz sciente sororum

Cum quocūq; suo fratre manere licet.
Sunt etiam quedam que si nunc non meminisse
Possumus ad presens: postea tempus erit.
Ergo nil restat nisi confirmatio sola
Pontificis summi: quam dabit ipse libens.
Nam qui iusta petunt: nulla ratione repulsam
A domino papa sustinuisse solent.
Illuc ergo decet primo diuertere. papam
Et fratres humili sollicitare prece.

t Quomodo brunellus obuiauit galieno
Alia dicenti veniens galienus ab vrbe
Obuius accessit: vidit et inquit ei.
Nūquid non es tu noster brunellus. et ille
Eg mihi: sum certe: quare magister: aue.
Ille dolens ego sum brunellus/ ab vrbe cremona
Quem bene tu nosti: si meminisse placet.
Ecce senem cernis fractumq; labore decēni:
Qui iuuenis quondam fortis et acer eram.
Quam mala multa tuli pridem. sed me tamen vnum
Funditus assumpsit sollicitudo scola.
Rusticus atq; scola duo sunt tormenta dolorum:
Intus et exterius que macerare solent.
Rusticus exterius pungit ferit atq; flagella
Dat scola: sed pascit viscera corda latus
Saxa sed et lapides malam portare molares:
Quam sic assiduus inuigilare scolis.
Quam mala fata mihi: verum mea fata nec ultra
Vel citra possum q̄ statuere mihi.
Fluctuat in dubiis animus meus inq; dolendis:
Pregz dolore meo mens mea mente caret.
Nam tot et tanta misera sunt scandala mundi:
Tot regum scelera pontificumq; mala.
Tot quoq; sunt mortes in religione. tot extra
Pessima (pregz sui sorde) tacenda mihi
Quod dum flens recolo mundi mala/ prospicioq;
Quis sit/ quis fuerit/ quis status orbis erit:

39
Ignis ut a facie subito noua cera liquefcit:
Ex solis radio nix glaciēsq; fluunt:
Sic ego deficio/sic defluo/sicq; reuoluo:
Totus et in lachrymas fontis ad instar ero.
Quarum precipua quarum præmaxima causa
Luria romana:que modo habuit ita.
Que regum domina/que regnantum dyadema
Que decus atq; decor: bibis/et orbis erat:
Que solis radius/noctis carbunculus ardens/
malleus erroris/pena parata malis:
Iustitie gladius/oleum pietatis abundans/
Larga manus inopi/dextra referta bonis:
Flos nouus et nullo mercescens temporis estu:
Fons sine defectu/balsama larga fluens
Religionis opes/pacis concordia/morum
Gloria/fax fidei/regula recta boni/
Dextrillum patrie/sed et omnibus ordine sancto
Debuit esse caput:sicut origo fuit.
Sed conuersa retro rediit:fideiq; pudoris
Immemor/in caudam fecit abire caput.
Si caput a capio/bel dixeris a capiēdo/
Tunc est ipsa caput.omnia namq; capit.
Sic declinando/capio capis ad capiendum
Rethia larauit:rethia longa nimis.
Quod de præterito cepi/formare futurum
Non valet ad præsens:nec videt inde locum
Quondam larga sui proprii nec auara cruoris:
Fundere consueuit seq; suumq; suis.
Nunc videri conuersa facie sitit atq; cruorem
Fundit et alterius ebibat ipse suum.
Sic causam mortis que debuit esse salutis
Fecit:et in populo prodiga fudit eam.
Dasaq; commutans ex hoc transfudit in illis
Sub mellis specie pocula felle luat
Ipsa tamen semper in se sitibunda manebit.
Lūq; bibat semper semper auara sitit

Cuius in os patulum quis foret es mare magnum
Influereq; simul non faceret eam
De baratro ventris nequeunt extinguere cuius
Fercula nulla fame. pocula nulla sitim
De cui nil satis est: et quem sua reddit egenum
Copia. nec totus sufficit orbis et
Sustinet eris egens quicquid precatur auarum
Quicquid delirant cetera. bursa luet
Bursa referta reos soluit peccata relaxat:
Que non peccantes euacuata ligat.
Nil tam difficile. nil tam graue. nil ita prauum.
Quod non emendat bursa referta bene
Hec facit vt licite fiat quodcunq; libebit:
Reddit et illicitum quod licet arte pari.
Cum sua non mundet. aliorum crimina mundat:
Lernere que propria vulnera sola nequit.
Sic dolor in capite facit omnia membra dolere:
Toricat et modicum dolia magna virus.
Sic ouis vna gregem totum maculando respersit:
Et trahit ex modico maxima massa luem.
Sic lapit ex fonte (quis procul inde remotus)
Riuus: et ex igne fumus odoris habet.
Ex morbo capitis artus traxere dolorem:
Peccatūq; patris plangit origo sequens.
Virtutum quondam decus et decor. in viciorum
Est conuersa caput. que caput orbis erat
Non mihi sufficiens longeuī nestoris etas
Singula si memorem: que memoranda forent
De regibus etiam narrat
r. Vsum si mores regum vitamq; reuoluam:
Quid nisi maioris causa doloris erit.
Quorum vita dolor quorum dominatio dura.
Quorum verba velut ventus et aura leuis.
Cūq; creatus homo sit ad istar imaginis eius
Qui dedit ex nihilo cuncta creata fore:
Pluris habent homines reges animantia terre:

Et genus humanum vilius esse putant.
 In cruce suspendi (pro sumpta carne ferarum)
 Quam plures faciunt sepe dolore graui.
 Quid grauius siculi possent statuisse tyranni:
 Quam pro morte fere q̄ moriatur homo.
 Qui sic regna regunt qui sic sine remige regnant:
 Dix regum tantum nomina sola tenent.
 Quamuis regna sua sibi sint subiecta. tributa
 Dent populi. trepidet terra timore suo.
 Non tamen hii regnant. quoniam regnare timor
 Non est. aut dura lege ligare suos.
 Quos non rectores sed raptores bene dici
 Constat. et ex facto nomen habere suo
 Quorum nulla fides. et qui cofidit in ipsis
 Errat. et arbitrio desipit ipse meo.
 Quorum fictus amor: quorum via nulla fidelis/
 Quorum lingua dolor: plena cruore manus.
 Munera respiciunt: que dum venerantur: abesse
 Iustitiam faciunt: iudiciumqz procul
 Quicquid enim faciunt: vel dicunt: vel meditantur
 Si bene discutias: omnia munus alunt.
 Quod ni precedat: comitetur: siue sequatur/
 Ac baccam vitulus non procul immo prope
 Nil habitus: nil ordo tibi: nec opinio vite
 Qui libet aut titulus: plus de minus de dabit.
 Munera conturbant reges: rursusqz refo: mant:
 Munera dant pacem: munera bella parant.
 Munera pontifices subuertunt: munera reges
 Munera ius statuunt: destituuntqz simul.
 Munera stultorum linguas dant esse disertas
 Munera dum clamant cetera queqz tacent
 Munera peruertunt leges: decreta refellunt:
 Euacuant patrum iura rigore suo
 Munera palpare faciunt delicta potentum.
 Utqz magis vigeant facta nephanda regunt
 Munera. sed taceo: ne forte tacenda reuelent:

In manibus sanctis esse reperta solent
Munera: declarant quid nam meditantur auari.
Quid velit fieri mens maculosa viri.
Munera quid valeant: sedes pastore vacante
Credere si fas est sepe docere solent.
Munera dulce malum: virus sanabile sanis/
Mentibus egrotis mortis imago recens.
Munera semper habent aliquid portantia secum
Veri: quod ciues ore tacente gemunt.
Munera iudicii libram moderantur: et ipsam
Protinus inflectunt: quo data pensa trahunt.
Munera mortifero dant pocula plena veneno:
Excecant oculos precipitantq; gradus.
Omnia vincit amor: sed amorem munera vincunt.
Quod si quis dubitet ponderet hec/et ea.
Munera corrumpunt mores: pariuntq; recepta
Damna pudicie dona cupita precis
Munera pontifices extollunt munera reges.
Munera dant apices: exhilarantq; duces
Munera suffodiunt turres: montesq; coequant
Vallibus: et pariunt absq; cruore necem.
Munera precedunt quotiens mala multa sequuntur.
Munera cum veniunt proxima causa subest.
Munera si cessent: cessabunt iurgia/lites/
Mars cadit/et veneris nullus amicus erit.
Munera si cessent: sine sanguine tempore pacis
Quod nunq; potuit roma subacta ruet,
Munera si cessent: primatum pallia multo
Constabunt leuius et meliore foro.
Munera si cessent: abbatum cornua longa
Ponderis et precii iube minoris erunt.
Munera si cessent: regis renocatus ab aula
Monachus in claustro limina sacra teret.
Munera si cessent: grex cum pastore quiescit
Iunctus. et ambozum spiritus vnus erit.
munera si cessent: deus in cellas cluniaci

41
forte reuertetur. et remanebit ibi.

Munera si cessent: iudam cum simone clerus:

Tollet. et e medio coget abire sui.

In quorum manibus crebro tractantur iniqua:

Dextera muneribus esse referta solet.

Munera si cessent: miseris mortalibus vltra

Clamor: nec luctus: nec dolor vllus erit.

Munera sic essent: pariter cum simone iudas

Desideret: et oculos perdet vterq; suos.

Munera subuerso faciunt de rege tyrannum:

Conuertuntq; suas in sua membra manus.

Plebs sine doctrina: populus sine lege cruentus

Moribus: accelerat pronus in omne nephas

Genus grauis esuriens carnem: sitientq; cruorem:

Armat inarmatas ad scelus omne manus.

Ille timor domini reges qui terruit olim:

Et populos perit: nomine regq; simul.

Quid denum loqueris: deus est post terga relictus

Non opus est alio. sit tibi quisq; deus

Regis ad exemplum populus lasciuit ineptus:

Derueciscq; pedes fors facit vna pares.

Ecce tot et tantas patiuntur secula strages

Posterioq; dies deteriora parat.

Nec superest redimat neq; qui saluos faciet nos:

Sed sperata salus funditus omnis abest.

De pontificibus et pastoribus malis

n On alios igitur super his nisi tempus huius

Pontifices sacros arguor esse reos.

Qui se pastores legemq; tenere fatentur:

Nec tamen hec faciunt: que facienda docent.

Qui potius fures q; pastores vocitari

Teste deo debent: de quibus illud ait.

Aduenient multi pseudo: falsiq; prophete:

Et satagent multos fallere fraude sua.

Qui q; uis veniunt ouium sub veste. rapaces

Sanguinis hos audos noueris esse lupos.

A poscēdo gregem non a pascendo merētur
Pastores ouium nomen habere suum.
Nomen ab officio sumptum vertere seorsum:
Ut non pastores sint gregis immo lupi.
Tres sunt precipue prope qui versantur ouile.
Quorum quisqz gregi proximus esse studet.
Primus enim pastor est mercennarius alter.
Tertius insidians dicitur esse lupus.
Primus oues gratis pascit mercede secundus.
Tertius vt perdat diripiataqz gregem.
Pastores igitur quia gratis nulla ministrant:
Nil sibi cum primo proprietatis habent.
Et quoniam pascunt mercedis amore: secundo
Officio similes fors facit esse pares.
Nil sibi cum primo: sed habent coniuncto secundo
Plurima de reliquo questio nulla manet.
Ergo lupis similes comedunt cum sanguine carnes:
Matris vt ex vtero viscera rupta forent.
More lupi veniunt pastores temporis huius
More gregem primum perdere quisqz suum.
Quodqz vident fragile frangū t: quod debile spernūt
Quod crassum comedunt: quod vile despiciunt.
Lac gregis et lanam norunt miscere: subactas
Vndiqz dispersas depopulantur oues
Nec satis istud eis q̄ depredentur ouile:
Disperguntqz greges diripiuntqz sibi.
Sic nisi quid sitiunt calidum sorbere cruorem:
Inqz gregis iugulum mittere posse manum.
Qualiter introeant pastores temporis huius
In caulas ouium quo duce quaqz via/
Ingressi quid agant et q̄ studiose ministrant/
In grege suspecto non mihi: crede foro.
Pastorum vitam si discutiamus ad vnguem:
Plurima que faciunt plena ruboris erunt.
In speculo positi quo circūquaqz videri/
Seqz videre valent: lumina clausa tenēt.

42

Sanguinis et carnis curam non despicientes:
Solliciti curant seqz suosqz simul.
Quem sibi precipue deberent preposuisse:
Dix valet extremo deliquisse loco.
Dritur /alget /sittit /esurit vlcere plenus
Quis dedit vnde suam /quid releuare famē:
Presulis ad mensam tot fercula /totqz ferentes
Desibus ornati /tot sine lege cippi:
Totqz domus domini /tot cani quaqz ministri
Tot stantes pueri /totqz meando vagi.
Tot iuuenes compti /variisqz modis redimiti,
Totqz senes docti /gesta prior loqui:
Et quasi castrorum regum statione soluta
Discurrunt acies corpore mente leues.
Cūqz bibit dominus: quidam sua brachia tendit.
Atqz (genu flexo) pronus adorat eum.
Splendida tota domus duplici radiante metallo
In quibus offertur hostia sacra deo.
Sed que pontificis sunt vsibus appropriata:
Non sunt de vili materiaqz rudi.
Non norunt recte partiri: qui statuerunt
Aurea pontifici: stannea vasa deo.
Presul in argento totus discumbit et auro:
Dix quoqz fictilibus vtitur aula dei.
Ecclesias /lateras /altaria nuda /crucesqz
Extractis spoliis stare videre potes.
Splendida pontificis sublimibus aula columnis
Intus et exterius marmore fulta nitet.
Tot sunt pontifici tunice /tot pallia /cappe
Ipse quod ignorat: nec numerare queat.
Presulis e digitis gemmarum pondus et auri:
Septem diuitibus quod satis esset opum.
Presul amat marcam: plus q̄ distinguere marcū.
Plus et amat lucrum: q̄ facit ipse lucam.
Sic hodie sic cras sibi credita non data certe
Dispensat: domino dissimulante diu.

Qualiter atqz quibus curam credunt animarum
Quod magis est aliis omnibus esse patet.
Ante puer patrem primum matremqz vocare
Quam sciat: aut possit stare/ vel ire pedes/
Suscipit ecclesie clauēs/ animasqz regendas.
In cuius positus dummodo vagit adhuc:
Quid dicet petrus/ cum me robekinus ad astra/
Aut vbikinus aget. durqz comesqz meus.
Petro non puero clauēs deus ecclesiarum
Tradidit: atqz dei iussit habere vices.
In manibus domini vbikini/ vel robekini/
Non me tradideris: sit tibi cura mei.
Sed neqz me tradam/ quis mihi (forte quod absit)
Presul vim faciet: exagitetqz diu
Tristis ob hanc causam prius appellabo. petrumqz
Eius et heredem solus adibo pedes.
Cum nutrice sua romam robekinus adibit:
Quem noua siue vetus sportula tecta feret
Missus et in peram veniet vbikinus in urbem:
Curia romana tota videbit eum.
Nec vacuis manibus aderunt: nec ventre soluto:
Sed quasi parturiens/ et prope tempus agens
Accedent propius/ venientqz videre sepulchrum:
Quod semper vacuum permanet atqz cappar.
Quod deest etati tenere: supplebit eorum
Gratia consortes quos habuere vie.
Prestabunt annos pater/ et pedagogus eisdem
Quotquot opus fuerit. si tamen esset opus.
Qui dedit ecclesias/ nūquid non contulit annos:
Et mores/ quales talibus esse decet.
A simili reliquum potuit. qui contulit vnum.
Iure pari licuit. illud/ et illud ei.
Impubes pueros pastores ecclesiarum
Didimus effectos/ pontifices de sacros.
Sic dixit quidam/ de quodam pontificando
Cum princeps regni sollicitaret eum.

Est puer. et nondum discernere possumus utrum
 femina/vel mas sit. et modo presul erit.
 Talibus est hodie cleri/populiqz potestas
 Atqz domus domini cura regenda data.
 Talibus ecclesia xpisti suffulta columnis.
 Decidet ante suam preingulata diem.

De inanibus et vanis presulum actionibus
 I queras quid agat festinus presul in vbe/
 Assumptis canibus in nemus ire parat
 Aut ut aues auibus capiat. vel piscibus hamum
 Mittat/ ut esorem nunc trahit inde lupum
 Ardea visa fuit fluviali proxima rupe
 Tactet ut accipitrem/presul ab vbe ruet.
 Siluarum saltus/plus q̄ loca sacra frequentant.
 Latratuqz canum/canone pluris habent.
 Plus cane percusso dolent/anxius aut aue lesa:
 Quam si decedat clericus vnus ei.
 Sepe dies tota causis cedit sine causa:
 Officiisqz sacris sufficit hora breuis.
 Litibus impensa breuis est queuis mora longa.
 Morqz quod est domini tedia magna parit.
 Artius insidit lepori canis ita quietus
 Donec et officium compleat ille suum
 Quam sua persoluant dum tempus et hora requirit
 Pontifices nostri debita pensa deo.
 Qui si pro domino paterentur:quod patiuntur
 Propter res viles/deliciasqz breues/
 Nullus eos dubitet viuos in carne manentes:
 Esse dei sanctos/martiribusqz pares.
 Nec tamen ista pati pudet hos:quos penitus horum
 Quauis sepe grauat sustinuisse iugum.
 Nam deus illozum pro quo patiuntur ad horam:
 Hec mala pro meritis premia digna dabit.

Brunellus iterum narrat galieno de abbatibus
 prioribus et conuentualibus
 q Dodqz magis miro:abbates atqz priores/
 Conuentusqz sacer quos suus ordo ligat
 f iii

Canone post habito quem sunt seruare professi:
Quemq; patres sancti constituere sibi.
Ecce retro redeunt sorbentq; quod euouerunt:
Ut canis ad vomitum / susq; reuersa lutum
Exterius faciem pretendunt religionis:
Interiusq; gerunt pectora plena dolo.
Qui duce bernardo gradiuntur / vel benedicto /
Aut augustino sub leuore iugo.
Omnes sunt fures quocunq; caractere sancto
Signati veniant: magnificentq; deum.
Ne credas verbis: nec credas vestibus albis:
Dix etenim frat ribus est adhibenda fides.
Quorum vox leta / vox iacob creditur esse:
Cetera sunt esau brachia / colla / manus /
Rursus in egiptum quam deseruere: reuersi
Dulce sibi deputant a pharaone premi.
Carnis ad illecebras (nullo retinente) ruentes
In foueam mortis (carne trahente) ruunt.
Inuidie stimulis verantur / et ambitionis /
Estibus assiduis precipueq; tribus
Primus ut ascendant. labor est. sequiturq; parentū
Indiscretus amor. cura quiete carens.
Hac omnes ardent / hac omnes febre laborant /
Hec tenet imperium postpositura deum.
Hinc ut opes habeant summa virtute laborant:
Possideantq; breui tempore parca diu.

De religiosis in generali

o Lim paupertas rebusq; carere caducis
Religiosorum gloria magna fuit.
Nunc nisi possideant animarum damna suarum
Res / et opes magnas / pascua / prata / greges
Esse putant miseri: quia mundo pauper haberi
Inter eos hodie creditur esse nephas.
Pauper erat xpistus / quem sic imitando sequuntur:
Pauperis ut sine re nomen habere queant.

Sicq; volunt dici/ quod nolunt esse. putantes
 Omnia cernentem fallere posse deum.
 Omnibus abiectis inopis vestigia rpuisti
 Verbis non factis se statuere sequi.
 Spreuerunt mundum/ sed tali conditione
 Ut semel abiecta semper adesse queant.
 Ne quid eis desit spreuerunt omnia. felix
 Quisquis vt ipse metat plurima pauca seret.
 Cum lupus ex habitu non est suspectus ouili
 Dētis ab effectu quo teneatur habet
 Simpliciter graditur vulpes/ vultuq; modesto/
 Et nihil in facie suspicionis habet.
 Corde sed astuto vincens animalia multa
 Semper in insidiis tota dolosa manet.
 Quo magis ascendit celo vicinior alto
 Accipiter predam fortius inde capit.
 Fortior vt feriat aries retrocedit. et ictus
 Suscipit ostipo vertice datq; simul.
 Sic faciunt hodie quos mundus religiosos
 Estimant/ et sanctos predicat esse viros.
 De quibus ad presens quāuis mihi multa supersint
 Plura loqui timeo ne reprehendar ego.
 Brunellus de laicis sicut didicit sub illice ab auuū
 garritu locum et tempus designans
 Ed quid de laicis dicam. si publica quedam
 Dixero que didici. publicus hostis ero.
 Nuper cum profugus fugerem festinus ab vbe
 Bernardum fugiens/ verbera seua timens.
 Abdita querebam loca/ que non posset adire
 Ille meus dominus/ rusticus ille miser.
 Qui me querebat per deuia queq; locorum
 Cum canibus multis/ multa minando mihi.
 Iuravitq; satis/ q si possem reperiri
 Illud iter luerem tempus in omne meum.
 Quodq; fugam dorso mihi scriberet esse legendam.
 Taliter vt nunq̄ non meminisse foret.

Me quoq; stertentem letus quandoq; putabat
Admota propius prendere posse manu
Sed celer exiliens bernardum pene sequentem/
Ridebam dominum conscius ipse meum.
Sepe supinatum per posteriora coegi/
Calceq; percussum stertere more meo.
Ectus erat: lassusq; sui/voluiq; sub umbra
Ilicis optato membra fouere thoro.
Carmina que nuper me composuisse videbar
Scribere conabor: tutus ab hoste meo
Et locus et tempus studio nimis apta/volentem
Scribere cogebant improbitate sua
Denter erat plenus/pes lassus/pagina prompta
Exceptura noua carmina digna nota.
Cumq; manus calamum/ferrumq; teneret acutum:
Acciperetq; nouos pellis ouina tonos:
Nescio quem prope sub ramis ilicis alte
Audio garritum: percipioq; sonum
Nec mora tanta locum volucru daga turba repleuit:
Silua q; ampla prius tunc tamen arta foret.
Intonat omne nemus/volucru dispersa per auras
Dox abit in celum concutiendo solum
Ipse mihi timui: cepiq; timendo coactus
Dicere. quid sibi vult hoc nouitatis opus.
Terreo: aspectu nec mirum. tum quia notus
Non erat ille locus. tum quia solus eram
Auribus erectis et fixo corpore toto
Prostratus iacui murmuris absq; sono.
Pectora tondebam/facitus veniamq; precabar
Voto non verbo supplice corde meo.
Vene timore graui ventrem sine ventre resolui
Contigit: et dubito ne sit/et an sit ita.
Namq; graues venti/tempestatesq; morose
Imbribus exiguis conticuere simul
Agminis in medio (tota reticente caterua)
Surrexit solus coruus adorsus ita.

Introduxit brunellus primo narrationem cuius
de qualitate consiliorum

Dilecti fratres dominiq; mei speciales/
 Si placet audite me: quia pauca loquar
 Non quia sum melior vobis/ vel sanctior vnus
 Vt pote de vili cespite natus ego
 Dei quia plus sapiam. cum sit sapientia prima
 Teste dauid magno. fore timere deum
 Sed quia sum maior natu senioribus istis
 Omnibus annorum teste tempore mihi.
 Ne noe septennē prudens induxit in archam:
 Cum tegeter montes altior vnda fluens
 Postea fluxerunt q̄ plurima secula nobis
 Pluribus ignota secula valde bona
 Quorum dum recolo necnon tacitusq; recordor
 Quam bona tunc fuerint: quāq; referta bonis.
 Horum respectu que sunt modo. tristis et amens
 Tempora festine mortis adesse reor.
 Nam senescentis mundi decus omne recessit:
 Sed sua queq; suum deseruere statum
 Sp̄dera/ terra/ mare/ solita priuata tenore
 Legibus antiquis dedidicere regi.
 Et si preterita presentibus annumeremus:
 Nulla cohererunt corpori membra suo.
 Ordine transposito variantur secula queq;
 Alter et est hodie q̄ fuit orbis heri.
 Contra naturam rerum natura ministrat:
 Deserit et cursum noq; diesq; suum
 Hinc homines morbi/ perimunt animalia pestes:
 Hinc quoq; languore premoriantur aues.
 In prompta causa (quoniam peccauimus omnes)
 Nec superest qui se iudicet esse reum
 Omnes sunt iusti: nullus peccauit inique:
 Nil ego commisi: tu nihil/ ille nihil.
 Non ego gustauit. cuncti dixerunt ministri:
 Et tamen absorbitum constitit esse canem.

Esto q̄ apponat aliquis sua crimina flere:
Et de commissis penituisse bellit:
Pectore contrito statuat sua facta fateri:
Crimina cum lachrymis cūqz dolore graui
Cui sua secure poterit secreta fateri.
Omnibus ex nobis. nescio crede mihi
Nulle mihi fratres numeres/totidemqz sorores
Nulle sed et matres/sint mihi totqz patres/
Omnibus ex illis secreti conscius vnus
Vnicus atqz meus consiliator erit.
Dixero si coruo/corvus mea crimina dicet
Cornici:cornix per fora cuncta canet.
Si me prodidero gallo.gallina(quod absit)
Prodigium pullis me dabit esse suis.
Mors mihi si taceo/mors est si dixero quicq̄:
Ne duo dura premunt:hinc timor/inde pudor.
Lingua sacerdotum quoniam secreta reuelat
Factus secreti conscius ipsius ipse tui.
Qui cadit in gladio semel est plangendus.et ille
Tempore perpetuo quem sua lingua necat.
Dus igitur qui vel facitis:hieriqz videtis
Plurima:que non enumeranda modo:
Quid cui dicatis:ne postea peniteatis:
Quiqz per exemplum discite queso meum:
Qui sciat atqz bellit crebro reuelare cadentem:
Et magis afflictos exhilarare magis.
Qui mor quassatum calamum non conterat.immo
Alliget et sanet:sustineatqz diu.
Qui grauiter lapsis ignoscens compatlatur:
Sepe reformidet talia posse pati.
Qui semper fragilis q̄ sit caro premeditetur:
Et leuis ad lapsum conditione graui.
Qui grauiter lesus non exardescet in iram:
Nec mor vindictam poscat ab hoste suo.
Sed pius et patiens omnem prius ipse remittit.
Criminis offensam:quam roget alter eum.

Qui sibi sufficiens/nec opum cupidus/nec honoris/
 Respuat oblate proprietate carens
 Quem nec amor mundi veret/nec causa parentum:
 Vel data supplantent munera dulce malum
 Qui nec amet/vel agat quod quis iuste reprehendit.
 Cui sit idem secum viuere quod sine se
 Si fuerit talis tantusq; repertus in orbe
 Confessor/fateor:cuncta fatebor ei.
 Exemplum vobis ego sum.cui garrula quondam
 Lingua fuit damno: teste colore meo.
 Dum tacui dilectus eram:sed prodiga lingua
 Reddidit erosum.de tibi lingua loquar.
 D q̄ diues eram multisq; beatus amicis:
 Donec surripuit me mea lingua mihi.
 Felix si statua martis taciturnior essem:
 Mansissetq; mihi qui fuit ante color.
 Quod semel amisi longū damnatur in eum:
 Lugeo perpetuo tempore tristis ego.
 Gratia/fama/decor mihi sunt sublata:loquenti
 Surripuit totum/lingua diserta minus
 Lingua loquar nocuit fateor.quia si tacuissem:
 Cuncta remansissent insita dona prius.
 Inter aues omnes formosior vnus habebat:
 Et magis acceptus omnibus vnus eram.
 Vox mea clara prius/misero vix rauca remansit:
 Criminis admissi testis et ipsa mei.
 Perpetuaq; foret mea gloria/si tacuissem
 Sed quia non tacui/tota repente ruit
 Vnde mei memores/linguam cohibete loquacem:
 Ne iugulet dominum prodiga facta suum.
 Pauca loquar (salua dominorum pace meorum)
 Vera tamen:veris si licet esse locum.
 Non est mirandum:quāuis aduersa frequenter
 Nobis contingunt/et mala plura premunt
 Nos sumus in causa.si causam querimus:ipsi
 Cur tot in aduersis deficiamus ita:

Nos sata destruimus. nos semina diripientes
Tollimus. et plenos depopulamur agros.
Ne faciant fructum/ flores mor: arboze natos
Dnguibus et rostris dilaceramus eos.
Leditibus assiduis insistimus: atqz rapinis.
Ad bona difficilis luxuriosa cohors.
Estimat excuslam/ tute se deposuisse
Rusticus annonam (poste tenente seram)
Sed gallus veniens (tota comitante sequela)
Quantumcūqz placet tollit: et inde fugit.
Nec satis est sumpsisse satis: totam nisi massam
Dispergat pedibus/ per loca cuncta domus.
Nisus et ancipiter postq̄ fuerit bene pastus
Aduolat: et dominum spernit adire suum.
Et pueri lachrymas sese reuocantis/ et illi
Brachia tendentis respuit atqz fugit
Qua totiens pastus totiens portatus amicam
Spernit: et hostilem captus ab hoste manum
Certa licet queuis obiecta pericula mortis
Immineant pueris: non misereantur eis.
Cūqz sequuntur eos/ per devia queqz locorum:
Sepe quidem siluis/ sepe necantur aquis.
Sic bene/ pro meritis nostros veneramur amicos
Reddimus atqz bona pro vice sepe mala.
Phytacus in thalamum (domino redeūte) puellas
Prodit: et illarum verba facenda refert.
Que fuerant secum facite timideqz locute
Antris/ et tutis/ et sine teste locis:
Nescius ille quidem/ sed nescius immo facere
Profert plus equo phytacus oris habens
Hinc aubus crebro miscent acompta puelle
Discunt ante mori q̄ didicere loqui.
Sunt et aues alie que toto tempore vite
Religiosorum claustra beata colunt:
Que quot eis faciunt discrimina sepe per annum
Non ego sufficio dinumerare modo.

47
Hinc est quod populus odio nos odit iniquo:
Reddit et exactam pro vice sepevicem.
Hinc est cotidie q̄ nobis insidiantur:
Tollit et e medio nos inimica manus.
Hinc laqueos ponūt nobis:hinc rethia tendunt:
Hinc lapis:inde parit missa sagitta necem.
Hinc inuiscatis pedibus retinemur/et alis:
fallimur et dulci sepe tonante tono.
Ista nec immerito patimur:luimusqz coacti
Plurima:que gratis facta fuisse liquet.

Narratio galli

Alia dicenti gallus respondit.amice
Pone modum verbis.sunt satis ista.face.
Sunt discreta minus tua verba:minusqz diserta:
Nec sapit in nostro pectore sermo tuus.
In sermone tuo nimis es diffusus :abundans
Verbis non sensu.quod solet esse senum.
Olim lingua tibi damnosa fuisse refertur:
Sed nec adhuc quicq̄ profuit illa tibi.
Plurima vidisti:velut is qui tempore longo
Dixit.et insperit secula multa retro.
Vnde nec est mirum si iam delira senectus
Errat:et exultat mens ratione carēs.
In sene decrescunt semper(crescentibus annis)
Hinc mentis ratio/corporis inde vigor.
In sene deliro sensus patiuntur eclipsim:
Quem constat casu(non ratione)regi.
Turbato cerebro turbantur et omnia membra:
Deficiuntqz sibi lumina/lingua/manus
Hinc est q̄ sceleris nos arguis et reprehendis
Tanq̄ sis solus iustus/et absqz nota.
Iustus es:et certe toto spectabilis orbe
Quodqz satis sine me predicat archa noe.
Nonne reuersurum noe te dimisit ab archa
Que te detinuit causa:cadauer erat.
Te gula/te venter/te vincit inepta voluptas:

Proderis ut dominum perfidus ipse tuum.
Si vitam mores/actusqz tuos bene pensas:
In toto mundo/par tibi nullus erit.
A teneris annis didicisti perfidus esse:
Non potes illud adhuc deseruisse senex.
Ventris ob ingluuiem/vilemqz cadaueris escam:
A puero constat te violasse fidem.
Nam bene pro meritis dominum male deseruisti:
Tempore quo fuerat deseruisse nephas.
Contraherent de te maculam ne cetera queqz
Perfidus existi:non rediturus item.
D q̄ dissimilis tibi sum:quantiūcūqz repugnant
Moribus et factis omnia nostra tuis.
Nactus enim dominum quemcūqz fidelis/eidem:
Tempore perpetuo seruo:seruo fidem.
Perueniunt etiam per me nonnulla per annum
Commoda pauperibus/diuitibusqz simul.
Per me pluma datur:qua fessa labore diurno
Ut vires reparent molliter ossa cubant.
Per me precipue medicorum cura iuuatur:
Et datur infirmis deliciosa caro.
Pinguis et eunuchus nostra de stirpe creatus.
Fortibus et sanis fortior esca datur.
Tempore nocturno vigili vigilantior omni
Horarum noto tempora voce mea.
Ipse pigros pueros nec surgere mane volentes
Excito:nec patior incaluisse thoro.
Et per quem pingues pulli procreantur/et oua/
De lumbis nostris cepit origo prior.
Plura sed et per me constant collata fuisse
Comoda:que non sunt enumeranda modo.
Non tamen ingratus/vel inofficiosus eisdem
Quos mihi fors dominos contulit esse volo.
Nāqz malignari si vellem:siqz(quod absit)
Nescirem labiis ponere frena meis:
Multi de medio fierent:dignasqz subirent

Penas pro meritis carceris/atqz crucis.
 Nocte sub obscura que fiunt multa nephanda:
 Et que nocte nigra sunt mihi nota satis.
 Quid faciat dominus:quid dicat seruus iniquus:
 Si fora nouissent omnia sicut ego:
 Sepe viros multos/multas etiam mulieres
 In cruce suspensos mane videre foret.
 Rusticus vxori tacitus quid dicit in aure
 Ipse licet nolit:me latuisse nequit.
 Dii nolunt q me contingat ledere que q̄
 Del scelus alterius prodere voce mea.
 Absit vt assimiler coruo:qui prodidit illum!
 Qui sibi precipue causa salutis erat.
 Jupiter ante precor in me sua fulmina mittat:
 Deuoret et terra meqz/genusqz meum.
 Ne prius vnda maris absorbeat:inqz profundum
 Surgitis inferni precipitatus eam:
 Quam comissa mihi queuis secreta reuelem:
 Exeat aut sermo prauus ab ore meo.
 Cum quibus est vita cuius communis habenda:
 Hos nisi commendet/laudet/honoret amet/
 Desipit:et statue similis/quauis sine sensu
 Corporis humani sensibile corpus habet.
 Hic meus est animus.hec est sententia vera
 Hec pro me solo dixero solus ego
 Nilus et ancipiter pro se/reliqueqz locantur:
 Qui satis etatis/vocis/et oris habent.
 Ruricolis subici mea me fortuna coegit:
 Et procul a regum iussit abesse domo.
 Hinc nisi vim passus venio delatus in aulam:
 Inter sum regum consiliis/qz ducum.
 His loca secreta/strepituzqz carentia vulgi/
 Et procul a turbis incoluisse datur.
 Principis in thalamo positi statuuntur in alto:
 Vt de sublimi multa videre queant.
 Angulus extremus thalami/locus aptus agendis

Rebus in occultis intitularur eis.
Illic consilia crebro capiuntur iniqua.
Illic tentari pessima sepe solent.
Gratior interdum pueris simul atq; puellis
Angulus est atra nox tenebrosa die.
Hic solet abscondi fructus qui ventre soluto
Egrediens tempus vim tulit ante suum
Hic quoq; consuevit fieri confessio: nulli
Facta sacerdotum nec facienda reor.
Hic aconita latent longo quesita labore:
Hicq; nouercarum carmina dira vigent.
Ut puer ancipitem veniens de nocte profunda
Disitet infirmum postulat ille locus
Hic locus asmaticos sanat: curatq; caducos.
Et facit in noctem sepe venire diem.
Hec igitur loca sunt quibus est odiosa lucerna:
Et vicii titulo premia laudis habent.
Nisus et ancipiter (loca que malefacta sequantur)
Rem bene nouerunt: que sit: et vnde loquor.
Hii duo precipue (si vellent dicere verum)
Mira quidem possent dicere: vera tamen.
Hic brunellus deniq; nisum introducit loquentem
etiam de fideli consilio.
t Alibus auditis nisus respondet. iniquum
Arbitror officium deseruisse suum.
Nos sumus ingenui / generoso scemate nati.
Non decet os nostrum turpia verba loqui.
Quicquid agunt pueri nobis: patientia facti
Tempore perpetuo q; sit habenda puto.
Si ludunt pueri: cum non ledamur ab ipsis
Cur ledamus eos: sit procul iste furor.
Qui sua non dubitant nobis secreta fateri:
Ne perdamus eos iure tenemur eis.
Nos pueri pascunt: nos portant nosq; reportant:
Nos quoq; conseruant sedulitate sua.
Redditur exosus merito delator: amico

Criminis est crimen imposuisse suo.

Cum taceant oculi: qui resq; videre stupendas:

Cur quod non videat garrula lingua refert.

Absit: ut os oculis hac conditione ministret:

Alter ut ambobus causa sit unde ruant.

Os male si prauum lares (cum sis tamen vitum)

Quid prodest oculos continuisse duos.

Os igitur prauum taceat: quoadusq; loquantur

Aures: aut oculi/pes de manibus de sibi.

Soluere tunc poterit indicta silentia lingua:

Cum prius audierit cetera membra loqui.

Si prius ediderit oculus quod vidit et auris

Ante quod audiuit: pesq; manusq; mea

Libera (cum lingua) sua vox reddetur in omnes:

De quibus ad presens questio mota fuit.

Hoc tamen abiecto: quod quis sibi forte cauere

Nec membris valeat: muta sit usq; queat

Nam nihil (in mundo cum sint nequissima multa)

Hoc dicio neq; nequius esse potest.

Doluntas et ratio brunelli loquitur ad galienū.

t Alia dicente niso mea lumina clausit

Somnus. et incepti stertere more meo

A sonitu volucres: vernaq; velocius aura

Excite subito disparuere loco.

Idem brunellus de instabilitate mundi.

t Alia mi doctor: mecu dum sepe recordor:

Artor: et in curas distrahor: ipse graues.

Cūq; nihil stabile maneat sub orbe creatum:

Quis neget instabilem quemlibet esse statū.

En ego qui fueram iuuenis: patiensq; laborum/

Et fortis: modo sum fractus: et ipse senex.

Cūq; satis constat centū virisse per annos:

Dixi mihi iam videor tres habuisse dies.

Omnia testantur solum superesse se pulchrum:

Si qua dies superest: auguro esse breuem

Diuere velle diu nihil est. nisi velle (quod absit)

Vivere peccato. vita sit ergo breuis.
Cum sine peccato non sit nascentis ab alio
Vna dies pueri/quid reor esse mihi.
Qui semper pecco/nūq̄ qz miser resipisco
Non metuens hoīem/despiciensqz deum
Nec tamen ignorans pecco./sed praua scienter
Et prudens facio religiosus ego.
Cūqz miser meditor/loquor/et operor/mala semper
Posteriore die deteriora sequar.

Prauus heri/peior hodie/cras pessimus vltra
Quo nam progredior/pronus in omne malum.
Hic iterū brunellus pponit se tradere religioni sue.

h Inc est q̄ statuo me tradere religioni:
Cuius ego primus doctor/et auctor ego.

Hanc ego q̄citius (domino prestante) subibo/
Sollicitus vite de breuitate mee.
Hac quoqz de causa romam deuotus adibo
Ut confirmetur hic nouus ordo mihi.
Nec mihi difficilem super hiis credo fore papam
Assensum facilem curia tota dabit.

Brunellus consulit galieno vt secum intret eun-
dem ordinem

e Si forte velis vitam mutare magister
Consilio nequaq̄ longius ire parces
Nec te discipulo pudeat tua colla magister
Subdere pro domino. proqz salute tua.
Istud contingit in religione frequenter
Quod maior seruit/perficaturqz minor
Digna sub indignis viuunt. rosa sub saluicis.
Lilia sub tribulis. ne mouearis in hiis
Opprimit ingenium seruus/stultusqz disertum/
Inuitus iustum/nox tenebrosa polum.
Quod magis abiectū/vel quod minus v̄tpe cernūt
Maiori studio magnificare solent.
Exemplūqz mee matris meditemur in actu:
Quod fuerat solita sepe referre mihi.

Hic introduxit exemplum de tribus deabus fatalibus que parce dicuntur et finguntur fila ducere

¶ Bant tres hominū curas releuare sorores:

Quas nos fatales dicimus esse deas.

Unus erat cultus tribus hiis: eademq; voluntas
Nature vicis ferre salutis opem.

Et quod parca minus dederat/vel prodiga multū:
Hiis emendandis plurima cura fuit.

Dum graderentur ita/casu reperire puellam

Colle sub vmbroso:que ioue digna fuit.

Nam formosa nimis/generoso scemate nata

Equabat vultus nobilitate genus.

Propter eam superi (superis si nota fuisset)

Mouissent iragno prelia magna ioui.

Jupiter ipse polo/ꝑ virgine se caruisse

Septēni spacio malet et exul agi.

Nil tribuisse magis potuit natura decoris:

Si stiga iurasset/vel ioue nata foret.

Plancibus illa tamen tantis/lachrymisq; vacabat

Quod circūpositam sepe rigaret humū.

Nunc faciem cedens/nūc palmis pectora tondens/

Non requiescebat vnguibus ora secans.

Hac igitur visa gemine voluere sorores

Ferre salutis opem: si licuisset eis.

Iustabantq; due dominam/sociamq; rogantes:

Vt saltem sineret micinus esse malum.

¶ Illa sed econtra verbis/vultuq; renitens

Obstitit ⁊ surda pertulit aure preces

Sed vt sollicitas (super hiis) timidalq; sorores

Et quasi contemptas redderet: inquit eis.

¶ Venimus vt notis nos tres inuisere mundum

Vt ferremus opem: sed quibus extat opus.

¶ Non opus est isti: quia quam natura beaut

In quantum potuit: et quibus causa fuit:

¶ Qui genus/et speciem forme tribuit specialem

Debet et id nobis/et satis esse sibi.

Forſitan auxilium ſi preſtaremus eidem:
Poſſet de facili deteriora pati
Obſuit augmentum multis. meliusq; fuiſſet
Diuere contentos ſimplicitate ſua:
Querere q̄ ſupra vires proprias aliena:
Et vetitis pariter/illicitisq; frui.
Nature ſtudio que non comitantur/et dſu/
Succūbunt leuiter.deficiuntq; cito.
Non patitur natura diu contraria iungi.
Nec ſibi vim fieri/vult ratione regi.
Dixit. et abſcedens ſientem/triſtemq; reliquit.
Non immutato (qui fuit ante) ſtatu.
Lūq; recedentes feruentior vberet eſtas.
Artaretq; nimis hinc calor/inde labor.
Dicini nemoris dmbraſ petiere volentes
Arentem gelido fonte leuare ſitim.
Jam nemus attigerant/ſed et ecce puella veniſta
Inq; thoro poſita/ſola iacebat ibi.
Que cū numinibus aſſurgere leta paraſſet
Non potuit multa mole retenta pedum.
Quod potuit fecit. ſua brachia prona tetendit.
Obtulit et lepide verba ſalutis eis.
Edocuit viam nemorum: qua parte ſerenus
Fons erat/et diuas parturiebat aquas.
Addidit et dicens irem comes ipſa libenter
Vobiscum. ſincerent ſi mea fata mihi.
Sed pedis et femoris cum pondere. cūq; dolore/
Hereo continuo corpore fixa thoro
Huc et vt dmbraſer alieno ſulta ducatu
Non propriis veni ſumq; relicta mihi.
Talibus auditis gemine fleuere ſorores:
Querentes dominam flectere ſiendo ſuam.
Lūq; nimis flerent/multūq; diuq; rogarent:
Quatenus huic ſaltem redderet ipſa gradum.
Vt pedibus niſi propriis poſſetq; reuerti
Sana: nec vltcrius egra tenere thorum.

Illa nihil mota sed nec miserata sorores
 Ibat: et exorsa taliter inquit eis.
 Ut decet et debet multa pietate moueri
 Vos video. bene nunc vota qz vestra scio.
 Sunt pia: sed iusta non sunt. quapropter oportet
 Iure repellantur. que ratione carent
 Virginis illius (pro qua me sollicitastis)
 Que sit conditio cernite: quis ve status.
 Pondere pressa pedum prohibetur figere gressum:
 Heret et assiduo pondere merla thoro:
 In membris aliisqz vigent specialia dona:
 Si bene pensetis insita multa manent.
 Hinc sensu mentis/hinc pollet acumine vocis/
 Moribus et studiis hinc vacat/inde viget.
 Gratia tanta sibi manuum concessa videtur:
 Quod vir (aut nunq) possit habere parem.
 In tribus excellit: cum sit pulcherrima vultu/
 Pectore/voce/manu sunt satis ista sibi.
 Sola decem possit satis exhibuisse puellis
 Et manibus solis. sola quid ergo iacet.
 Non opus est igitur ditari munere nostro:
 Lui natura potens tot preciosa dedit.
 Officio priuata pedum si languet in vno
 In tribus aut certe quattuor ipsa viget.
 Talibus auditis lachrymas tenuere sorores
 Restantemqz sibi corripuere viam.
 Serior hora deas monet indulgere quieti
 Alternaqz vice nocte leuare diem.
 Cuiqz forent posite sese iam composuere
 Vobis in introitu. que prope forte fuit.
 Erūt in diuinum ventrem purgare puella
 Rustica. nil reuerens inuerecunda deas.
 Vestibus elatis retro nimiumqz reiectis
 Poplyre defiero creure resedit humi.
 Vna manus fenū panis tenet altera frustrum
 Sed neqz pro populo cessauit pretereunte

Nec propter posita numina sacra prope.
Erubere due. visum / vultumq; tegentes/
Vestibus obiectis arripuere fugam.
Tertia subsistens / reuocantq; duas fugientes
Ut quid ait fugitis. sistite queso gradum.
Que nam causa mali (non somnia vana videtis)
Quod modo vidistis. alter orizon erat.
Non habuit melius q̄ quod nobis manifestum
Fecit. et ostendit simplicitate sua.
Si natura potens misere meliora dedisset
Non ita monstrasset cornua luna noua.
Hic opus / hic opus est. non parcere / sed misereri
Et festinando ferre leuamen ei.
Hic opus / hic opus est. et diffundamus habunde
Et demus larga munera magna manu.
Huic nihil omnino diues natura reliquit
Hec eget. hic opus est / vt faciamus opem.
Ista sua nunq̄ virtute resurgeret. isti
Est pietatis opus ferre salutis opem.
Si cadat ista semel / non est qui subleuat ipsam
Nec quicq̄ propriū quo releuetur habet.
Pauper / inops / et egens quam sic natura beauit
Insita q̄ misere gratia nulla manet.
Non quem fortuna / sed quem natura beauit
Munere virtutum diuitis omnis habet.
Contra naturam nihil inseruisse valemus /
Nec volumus: nisi quod de ratione licet.
Intus et exterius eadem natura manebit
Que prius extiterat sed status alter erit
Quodq; nequit fieri naturam degenerare
Nolumus. iniustas non decet esse deas
Res et opes adici possunt extraq; liniri
Nature salua proprietate sua.
Nos igitur quibus est super hiis collata potestas
Demus abundantī munera magna manu
Diuitias et opes census fundos et honores

Predia montana/pascua/prata/greges
Orbis et istius dominam statuamus eandem
Ut nihil in nostro munere desit ei.

Iheru brunell^o hortat galienu ut subeat ordini ei^o

h Ec mea multotiens genitrix narrare solebat

Cuius me certe non meminisse pudet.

Talibus exemplis in religione frequenter

Multa solent fieri que ratione carent

Hic modus esse solet in religione magister

Illud oportebit te quoqz sepe pati

Illud ubiqz viget hec sunt specialia multis

Hic prelatorum mos malus esse solet

Hec sunt que faciunt inconuenientia multa

Ut ne conueniant pastor ouesqz gregis

Hec sunt que pariunt in religione ruinas

Scandala contemptum scismata damna dolunt

Cetera cum possit multis obnoxia virtus

Contemptum proprium dissimulare nequit

Nil grauius ledit mentem nil altius vit

Quam cum virtutum munera spreta iacent

Cetera cum soleant etiam cum tempore labi

Hoc animum nunq deseruisse solet

Dulneris hoc genus est quod per medicamina crescit

Et grauius tactu temporis vlcus habet

Aspidis hoc animo facit instillare venenum

Cui nihil antidotum preualuisse potest.

Contemptum proprium qui ferre potest patienter:

Cetera de facili sustinuisse potest.

Omnia cum soleat victrix patientia ferre:

Dicta sub hoc onere succubuisse solet.

Timet brunellus de euentu futuro, malo ex signo

quod ei accidit

f Alia dicenti subito de nare sinistra

frigidus erupit sanguis: et ipse breuis.

Quo statim viso dixit brunellus, iniquum

Protendunt aliquid talia signa mihi.

Quoniam nocte prius quam caudam mane moloss.
Surripuere meam. contigit illud idem.
Prospera det dominus mihi nunc: et de mane duro
Eruat. inque bonum sit cruor: iste precor.
Omni mane suo currens lepus/et capra clauda/
Obuia sint illis: qui mala nostra volunt.
Noctua prima precor sic que mane sereno
Ereat: occurrens hostibus arta meis.
Obuia nens veniat lanam de vellere nigro
Deque talo taxi femina nuda pedes.
Hanc senex caluus/et deespere crine soluto,
Hostis in occursum curua feratur anus.
Obuius occurrat vtriusque coloris eisdem
Obstipio monachus vertice voce carens.
Pauperis et vidue veniens de funere tristi
Presbiter iratus/ipse salutet eos.
Ad leuam bufo transuersus corpore toto
Huius prior occurrat: et ferat ipse pedem.
Quique solet dici pestisque nocentior omni
Rusticus: occurrat hostibus ipse meis.
Qualiter brunellus tandem post diuturnum erro
rem a domino suo bernardo reperitur

¶ In ea fatus erat: cum rusticus ecce cruentus
Intrans/et acclaudens hostia/dixit ita.
Obrunelle mihi multos quesite per annos:
Et nunc fortuitu virque reperte tamen.
En ego bernardus dominus tuus/en ego: certe
Sub quo preterita crimina cuncta lues.
Huc ades: accede: mecum gradieris ad urbem
Unde recessisti nocte patrando dolum.
Et nouus annus erat: et sabbata sacra fuerunt/
Tempore quo scelus hoc ausus es atque nephas.
Et bene si recolo postquam me deseruisses:
Quattuor aut quinque iustria dedere locum.
Iam senio fractus/iam viribus/atque vigore
Corporis extractus/diceris esse senex.

Absit vt vltcrius quicq̄ nisi forte coactus
 Siue libens facies absq; labore tamen.
 Vsbis addictus tantūmodo cotidianis
 Nil facies: nisi quod paucula ligna ferēs.
 Sportellas eneas geminas duplicesq; farine
 Saccos/meq; super: nec graue pondus ego
 Dixit: et immisso capiti de more capistro
 Furit: et abduxit fuste docente viam.
 Et ne forte fugam rursus meditetur iniquam;
 Subtrahat et domino debita pensa suo.
 Funditus abscidit aurem bernardus vtramq;
 Cautior vt fieret/cauteriatus ita.
 Tunc brunellus ait bernardo. nunc scio vere
 Vertice cum cauda conueniente meo
 Quod mihi sit verus/sanctusq; propheta locutus
 Parisius dudum dum meditācer ibi.
 Hic quasi preterita narrauit sepe futura:
 Multaq; predixit num memoranda modo.
 Quicquid enim factum/vel dixerit esse futurum/
 fecerunt factis verba secuta fidem.
 Sepius ille mihi de te quoq; multa locutus:
 Nec sunt priuata pondere verba suo.
 Sepe meos casus/et que ventura super me
 Viderat: exposuit prescius ille mihi.
 Prospera quinq; mihi predixit adesse futura:
 Postq̄ preterita quinq; sinistra forent.
 Quattuor ex quinq; iam preteriere sinistris
 Que mihi predixit ille propheta meus.
 Quinta mihi superest: sed et ipsa nouissima plaga
 Quam sum passurus perpetiorq; modo.
 Vltimus ille dolor erit/vltimus ille dolorum
 Terminus. et tanti meta laboris adest
 Vltima plaga/ mihi finem requiemq; laborum
 Conferet: et voto/ perfruar ipse meo.
 Namq; meis iam quinq; malis modo sic superatis:
 Mor totidem venient prospera fata mihi.

Rusticus hic nequam velut extitit ante dolorum
Principium nobis: sic quoque finis erit.
Prima mali causa/contrarius atque rebellis
A puero cepit rusticus esse mihi.
Prima status nostri per eum mihi questio mota:
Namque prius toto tempore liber eram.
Callidus ille prior sibi me seruire coegit:
Fecerat et multum ferre laboris onus.
Sed vice conuersa finem veratio nostra
Vnde prius cepit est habitura suum.
Non ego crede mihi sed rusticus ille malignus
Præstitit exemplum/principiumque mali.
Vnde suis meritis condigna rependere certe
Non erit indignum: sed pietatis opus.
Lex antiqua iubet: pro membro reddere membrum
Dentem dente. pede restituisse pedem.
Sic ego bernardo faciam. nisi forte quod absit
Fata vocent aliis quam mea vota velint.
O si bernardus que sunt ventura videret:
Et quam brunello gloria magna manet
Non ita me premeret virga/baculoque feriret:
Nec ferrum faceret in latus ire meum.
Sed potius prostratus humi vestigia nostra
Pronus adoraret: porrigeretque preces.

De casu bernardi et de dryano

t Alia brunello secum meditante cremonam
Intrat: et est domino subditus ipse suo.
Contigit interea bernardo res memoranda:
Que satis in tota nota cremona fuit.
Fama frequens populi rerum facies rediuiuas
Suscitat: et veteres res facit esse nouas.
Fama frequens populi ne tempora gesta senescant:
Annorum senio consuluisse solet.
Damna vetustatis moituraque tempora nobis
Fama frequens redimit: gesta priora docens.
Tres habuit pueros pauper bernardus alendos:

Quarta fuit coniunx: quintus a fellus erat.
 Ille domus dominiqz sui substantia tota.
 Solus erat / quibus parua parumqz valens.
 Ad fora ligna trahens / sese / diuinqz domiqz /
 Quinqz labore suo solus alebat eos.
 Contigit ergo semel: qd cum bernardus ab vrbe
 In nenuis exisset ipse / comesqz suus.
 Audirent: hominis delut existentis in antro
 Vox foret exclamans / auxiliuqz petens.
 Hedit et obstupuit primo bernardus: et inde
 Imposuit fronti signa sacra ta crucis.
 Discernensqz modum clamoris / vocis acumen /
 Corporis humani comperit ipse sonum.
 Delignantqz locum / quo vox diffusa per auras
 Clarius auditur: ire parabat illuc.
 Sicqz sonus vocis / vox verbi nuncia / tandem
 Nolse dat expressa verba quid ipsa velint.
 Nobilis atqz potens / vir magnus ab vrbe cremona
 forte dryanus erat: diues et ipse nimis.
 Qui cum sepe canes sequeretur amore ferarum
 In foueam lapsum contingit esse semel.
 Os erat angustum fouee / sed lata deorsum /
 Atqz profunda nimis / et tenebrosa fuit.
 Corruerantqz simul in eam leo / symea serpens
 Cum quibus et quartus ipse dryanus erat.
 Hiis tribus i foueam lapsis: collapsus et ipse:
 Hospes et inuitus ceperat esse comes.
 Quisqz sibi timuit: tacuitqz timore coactus:
 Preter eum cui vox aucta timore fuit.
 Quarta dies aderat ex quo (clamore lugubri)
 Quieserat vana voce salutis opem:
 Qua tamen excitus venit bernardus. et illum
 Poscit vt exponat. quis sit / et vnde refert.
 Ille dryanus ait. miser miserabilis hic sum:
 Qui nuper fueram maior in vrbe mea.
 Quisquis es accede. fer opem miseroqz misertus

Extrahere (pro certo) premia magna feres.
Quicquid in humanis rebus mihi competit: illud
Pro mercede tua dimidiabo tibi.
Quoque magis posses securior esse. deorum!
Per sacrosancta numina iuro tibi.
Talibus auditis (spe lucri) ductus ad antrum
Rusticus accedens/acceleravit opus.
Dimine contextum funem dimisit. at illum
Symea corripens exit: abiq; cito.
Tunc ita bernardus sathane fantasmate lusum
Se reputans dixit/ buac quid ineptus ego.
Ecce quid extraxi (dum debuit esse d.ryanus:
Demone fallente) symea magna fuit.
Est locus infestus. vox demonis. arsque maligna
Me male subuertit: meque sefellit ita.
Ergo reuertar ego signo crucis infitulatus:
Ne quodcumque malum possit obesse mihi.
Talia dicentem magno clamore d.ryanus
Aduocat: adiurat/ multiplicatque preces.
Et ne delusum sese fantasmate credat
Commemorat sanctos/et sacra verba refert.
Postulat ut funem rursus dimittat in antrum:
Premia ne pereant percipienda sibi.
Dincit amor lucri. rursus demittit ad ima
Funem: sed frustra spe pereunte sua
Funibus immixtis serpens exiit ab antro.
Horridus aspectu: delituitque cito.
Quo viso bernardus ait. tua dona d.ryane
Respuo. cuncta tua sint tibi/ tuque procul.
Demonibus plenus locus hic. fantasmata terre.
De gremio profert: et noua monstra parit.
Iamque recessisset fugiens sine spe redeundi.
Spes nisi lucrandi detinisset eum.
Spes et amor lucri cupidum dicere. d.ryano
Que promissa suauiter multiplicante preces.
D. d. d. quo supra misero remanente d.ryano

Funibus immixtis exiit ante leo.
 Palluit inspecta bernardus ad ora leonis:
 Concutit et gelidus omnia membra timor.
 Nec remanere putat tutum nec voce timorem
 Prodere: nec celerem corripuisse fugam.
 Si fugit ecce fame longa stimulante coactus
 Circuit esuriens ore fremente leo:
 Si manet exosus locus est quia demone plenus
 Exactoq; die nox metuenda venit.
 Viribus elapsis sensum timor eblbit: artus
 Deficiunt domino deficiente suo:
 Auget et hec secum vox exclamantis in antro
 Importuna satis et miseranda nimis.
 Spondet opes et agros turrata palacia spondet
 Quicquid spondere corde vel ore potest.
 Jamq; tot addiderat precibus promissa: q; ipsa
 Vox simul et ventus deficiebat ei.
 Et pietate sua nisi plus innata cupido
 Conuertit cupidi vota viamq; vici.
 Ardet anhela sitis et spe fallente laborem
 Amplius accensa crescit auara fames.
 Funibus immixtis tandem bernardus ab imo
 Carceris horrendi triste leuauit onus:
 Utq; solent crebro varii contingere fines
 Casibus in variis precipueq; malis.
 Cum prope iam putei foret egressurus ab ore:
 Inq; pedem letus depositurus humo.
 Rupto fune miser rursus cecidisset ad ima:
 Ni cita bernardi dextra tulisset opem.
 Qui subito casu capiens retinensq; ruentem:
 Longius abstraxit: restituitq; suis.
 Sic patrie domuiq; sue rebusq; dyranus
 Redditus: euasit damna pericla necem.
 Euasio dyrani et eius perfidia describitur
 9 Do facto bernardus adest: poscitq; dyranum:
 Ut firmata fide pacta tenere velit.

Quem quoq; (mutata facie) considerat. olim
Facta recordatur: et sua pacta petit.
Et si non posset seruare per omnia pactum:
Vel saltem pacti pars quota detur ei.
Ille sed econtra pactum negat: huncq; furoris
Arguit. et canibus arceat ab eade sua.
Quoq; magis cogat miserum reticere: minatur
Priuandum capitis proprietate sui.
Obstupefactus ob hoc verbum bernardus ab aula
Festinans digito opprimit ora suo.
Compertog; satis q; sit metuenda potestas:
Atq; q; interdum diuitis ira furor.
Tutius esse putat linguam cohibere: dyranum
Quam de promisso sollicitare suo.
Nam cui sunt etiam suspecta silentia: certe
Verba magis fieri suspiciosa solent.
Diuitis offensam non est incurrere tutum
Cuius rara fides: et metuendus amor.

De remuneratione facta bernardo per symeam le
onem et serpentem

c Vm; die quarta siluam bernardus adiret
Brunello dominum more sequente suum.
En leo (deposita solita feritate) ferinis
Larnibus oblati annuit ore / pede.
Sicq; vicem meritis referens / grateq; rependens /
Et sic quaq; potest parte iuuare iuuat.
De grege ceruorum quem pinguius esse putabat:
Attulit: et domino contulit ipse suo.
Vertisse submisso (nec dum remeante leone)
Venit et in dorso symea ligna ferens.
Signorumq; struem positam prope (quam prius ipse
fecerat ex sicco) premia monstrat ei.
Quam sibi tollendam se collegisse reuelat:
Nutibus et signis / officioq; suis.
Nec semel / aut iterum fuit hoc iterare: sed omni
Quo bernardus adest constituere die.

Hec duo cotidie (carnes et ligna parata)
 In nemus adueniens accipiebat ibi.
 Sed neq; serpenti labor est impensus inanis: |
 Munere qui modico maxima dona dedit.
 Nam semel accedens supplex/ similisq; volenti
 Si posset grates voce referre sua.
 Faucibus inclusam gemmam dimisit ab ore:
 Inspueritq; manu suscipientis eam.
 De ve moram faciens faceret collata minoris
 Ponderis et pretii dona tenore sui:
 Protinus aufugiens, doni dantisq; fauorem
 Auget: et obtentu fit fuga grata suo.
 Cuius enim non est presentia grata videnti:
 Dona parum sapiunt/ et sua verba minus.
 Talia bernardus cernens/ sensumq; ferarum/
 Factaq; dinumerans/ hinc stupet: inde probat.
 Carnes/ ligna/ lapis/ que dant leo/ symea/ serpens/
 Moribus ingenuis predicat esse feras.
 Bestia pro meritis dum premia digna rependit:
 Arguit ingratos immemoresq; boni.
 Quod bene bernardus (male respondente dryano)
 Pro meritis tantis se didicisse probat.

Ditatio bernardi per lapidem quem serpens
 ei dederat
 m Onere dotatus tanto bernardus ad urbem
 Festinat: et leto corde iuuante pedem.
 Atq; sui lapidis vires cognoscere querens/
 Artifices lapidum sollicitari studet.
 Sed lapis ignotus/ nec in vrbere repertus eadem
 Antea: scire negant insita dona sibi.
 Quem tunc eris egens tandem distraxit: et auri
 Pondere pro triplici fecit abesse sibi.
 Cuiq; domum veniens vellet numerare monetam/
 Quam retinere magis q̄ numerare iuvat.
 Quem modo vendiderat lapidem preciumq; tenebat:
 Impositum loculis comperit esse suis.

Quem retinere volens timuit. quia principis illum
Emerat eunuchus. vir bene notus et.
Vnde celer rediens simulans errore retentum
Reddidit emptori fida timore manus.
Dix bernardus erat intra sua tecta receptus:
Cum lapis in oculis ecce reuersus adest.
Reddidit eunucho rursus/velut ante relatum:
Sed redeunte domum/rursus et ipse redit.
Jamqz reuersus adest totiens/quotiensqz relatus:
Et dice conuersa res variata fuit:
Quod murmur populi regis peruenit ad aures:
Et rumor lapidis se referentis ita.
Qui nouitate rei ductus/precepit adesse
Non lapidem solum/sed simul hunc/et eos.
Partibus ac citis:mixtus cum diuite pauper
Intrat. et ingressus atria lata replet.
Sub damno capitis/sub conditionis/et vbis/
Subqz fide rixisti qua retinetur ei/
Rex iubet: vt si quis factum/factiqz tenorem
Nouerit:impune dicat/et absqz metu.
Que sit causa latens:qua de ratione lapillum
Collatum totiens nil retinere queat.
Vnde sit ablatu: vel qua regione repertus
Quod sit ei nomen: gloria si qua latet.

Responsio bernardi coram rege de acquisitione
lapidis

Urgit ad hanc vocem postensqz silentia solus
Bernardus: regis procidit ante pedes.
Erurgensqz statim positosqz timore resumptis
Viribus ebibitis. ora resoluit ita.
Quattuor in puteum nuper cedere profundum
Ex quibus vnus homo tresqz fuere fere.
Exitus omnis eis fuit interdictus: et esset
Tempus in omne meum. ni mea cura foret.
Namqz loci talis puteus fuit ordine tali
Depositus. ceca nocte tegente diem

Dum nemus ingrederer soli comitatus aſello:
 Auribus inſonuit vox miſeranda meis.
 Quam dū proſequerer (multo discrimine) tandem
 Allequor: inquirens que ve/ del vnde foret.
 Que mihi reſpondit: quoniam fuit ipſa dryani:
 Qui iam factus erat quatruiduanus ibi.
 In puteum lapſi fuerant leo/ ſymea/ ſerpens/
 Hoſpes et ipſe tribus quartus adauctus erat.
 Sed tamen id tacuit: ne me terreret eorum
 Nomine prolato: corripereſq; fugam.
 Sed de poſt facta res miſerata fuit
 Nota ſatis miſero/ teſte labore meo.
 Anxius ille nimis/ mortiſq; timore coactus
 Hinc ſpondebat opes: inde petebat opem.
 Iurauitq; mihi per numina ſumma. ſuumq;
 Baptiſmū. xp̄iſti per caput/ atq; pedes.
 Per ſanctū iacobū. per thomam canthuarienſem/
 Quos etiam nudo vouit adire pede:
 Quod mihi res/ et opes/ ſed et omnia dimidiaret
 Si meus inde labor tollere poſſit eum.
 Spes et amor lucri multum ſuaſere: dryano
 Multiplicante preces vt miſereret ei.
 Sed plus teſte deo dicit miſeratio mentem
 Perſuadendo/ ſimul vimq; ferendo mihi.
 Artibus ergo meis multo comitante labore/
 Quid factum fuerit/ facta loquuntur adhuc.
 Quod leo/ q; ſerpens/ q; ſymea non perierunt
 Non eſt bernardus cauſa. ſed ille fuit.
 Non niſi propter eum quia cetera turba latebat
 Qua prece/ quo precio/ curq; grauaret ego
 Quattuor extraxi. fuit ille nouiſſimus horum/
 Cum quibus et primum nollet habere locum.
 Ultimus exiit/ ſed dixit tardeq; dryanus
 Non quia tardus ego/ ſed grauis ille fuit.
 Ergo grauem dixi. quem multo cum grauiorem
 Optarem ſtricto iure fuiſſe meo.

Rupta forent vñnam mea vincula cūcta repente
Et me frustraſſent arſq; laborq; meus.

Funibus abruptis puteus clauſiſſet iniquum

Teriſſetq; ſuum nox tenebroſa caput.

Reddidit obſequium dignū mihi cura ferarū

Sic fera non fera ſit premia digna ferens.

Nam leo preclarus carnes referendo ferinas

Preſtat. et aduentum prevenit ipſe meum.

Symea ligna legit que tute lecta reponit.

Inq; loco certo preparat illa mihi.

Hoc quotiens quantūq; volo mihi tollere:tollo

Tanq̄ pro meritis certa tributa meis.

Hūc etiam lapidem ſerpentis ab ore recepi:

Propter quem preſens queſtio mota fuit.

Cui tamen (aut alia q̄) nequeat retineri

Inſita ſit virtus neſcio: teſte deo.

Hec ita ſūt domine mi rex: aliterq; locutū

Quam fuerit ſeruum non reor eſſe tuū.

Iple velim: ſine me queras factaſq; requiri

Dera rei ſeries que ſitiet an ſit ita.

Premia veredicus capiam. fallumq; locutus

Si fuero: gladio vel cruce plectar ego.

Sententia regis pro bernardo contra dypanū

t Alibus auditis rex iuſſit adelle dypanum:

Nec mora iuſſus a deſſe rege iubente ſuo

Et quia de facto regi conſtabat: et ipſa

Res fuit indiſis certificata tribus

Protulit edictū. vel conſentire dypanum:

Ut cum bernardo dimidiaret opes

Vel q̄ per tridūū putei loca nota ſubiret

Adiunctus tribus hñis cum quibus ante fuit.

Sententia regis placet cunctis

i N commune placet cūctis ſententia regis:

Bernardoq; ſatis res ita geſta placet.

Maluit ergo ſua ſe dimidiare dypanus

Et ſeruare ſimul pacta fidemq; ſuam

Quam se fortune tali committere. totum
 Qui sibi subaperet. dimidiando nihil.
 Dimidians igitur bernardo cuncta dyanus
 Tristis et inuitus dimidiata dedit.
 Nec minus ingrati nomen notamq; perhenul
 Incurrit. facti conditione sui.
 Ex tunc bernardus sit letus. flente dyanu
 Quod sic perdiderat tanta dolore graui.
 Taliter ecce luuit ingrati sepe. q; ipsi
 Non reddunt digna premia pro meritis
 Expedit idcirco melius quandoq; dedisse
 Corde libenti. q; detinuisse manum.
 Maxima pro meritis impendere premia digna
 Est pietatis opus: et iubet ista deus
 Non hominis labor/ aut opus/ vsq; moretur apud te
 Mane: q; hinc non sit clamor in aure dei.
 Et noua lex dicit. q; quilibet est bene dignus
 Vir mercede sua: teste labore suo.
 Ergo qui non dat dum tempus postulat/ aut res:
 Suscitatur ipse sibi damna nocua nimis.
 Sic auctor concludit huius operis librum hortans
 ad intellectum.

c Edat in exemplū cūctis diuentibus ista
 Brunelli vita: nam docet auctor ita.
 Non quod verba sonant: sed quicquid mistice signant
 Scrutetur lector caute quid ipsa velint
 Designare sibi. poterit nunc forte videre
 Plura pericula mali iure cauenda sibi.
 Nam sunt nonnulli transcendere magna volentes/
 Et nituntur ad hoc nocte dieq; simul:
 Qui dum magna petunt/ et talia certe laborant/
 Sepe repente ruunt: sepeq; deficiunt.
 Contra naturam/ vel sortem querere quicq;
 Nemo potest illud reddere/ vel facere:
 Brunello teste/ qui dum quæsiuit incpta:
 Semper enim mansit quod fuit ipse prius.

